

BROJ 24 GODINA XIX. ZIMA 2024.

www.udruga-prsten.hr

Prsten

UDRUGA HRVATA
Bosne i Hercegovine

Razgovor

BORJANA KRIŠTO, PREDSEDATELJICA VIJEĆA MINISTARA BIH

Predstavljamo

FOJNICA - IZMEĐU TRADICIJE I MODERNIZACIJE

Razgovor

DR. FRANJO KOMARICA, BANJOLUČKI BISKUP U MIROVINI

Ikona. Dovedena do savršenstva. Novi Golf.

Generacijama obožavani **Golf slavi svoj 50. rođendan**. I nikad nije izgledao bolje. Njegovo novo izdanje donosi niz unaprjeđenja, osmišljenih da pruže još veći užitak u vožnji. Dolazi u čak 6 varijanti opreme s početnom cijenom **već od 23.499,92 eura**.

Posjetite ovlaštenog Volkswagen partnera Auto Zubak i dopustite da vas ovaj automobil još jednom oduševi i potvrdi svoj status ikone.

6 godina
jamstva

Kombinirana potrošnja goriva i kombinirana vrijednost specifične emisije CO₂ za model Novi Golf: 0 - 6,5 l/100 km; 0 - 148 g/km. Vrijednosti potrošnje i emisije CO₂ odnose se na serijski model bez dodatne opreme. Slika je simbolična.

50
godina
Golfa

Vaš ovlašteni Volkswagen partner:

AutoZubak

Sesvetski Kraljevec, Kobiljačka 101, 10361 Sesvetski Kraljevec

Velika Gorica, Zagrebačka 117, 10410 Velika Gorica

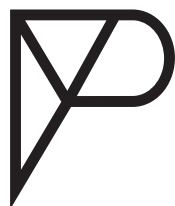
Varaždin, Ulica braće Krajanski 13, 42000 Varaždin

E-mail: info@autozubak.hr

Besplatni info telefon: 0800 5432

PRINTERA

mi tiskamo
časopis

Prsten

www.printera.hr

UVODNIK

PRSTEN

SNAGA KOJA OKUPLJA S CILJEM POVEZIVANJA, POTPORE I ZAJEDNIŠTVA

Prsten
UDRUGA HRVATA
Bosne i Hercegovine

Prsten
ZAKLADA

Drage prstenovke i prstenovci,

ove 2024. napunili smo 19 godina postojanja i uspješnog djelovanja Udruge Prsten i na tome svima od srca čestitam! Prisjećajući se našeg osnutka 2005., s ponosom možemo reći kako smo u proteklih 19 godina iz male, povezanе zajednice, zahvaljujući neumornom radu svih nas, prerasli u značajnu snagu koja okuplja ljude s jasnim ciljem povezivanja, potpore i zajedništva.

NAŠI USPJESI POTVRDA SU NAŠE SNAGE I ZAJEDNIŠTVA

Samo u proteklih godinu dana organizirali smo Izvještajnu skupštinu, osam sjednica Predsjedništva i pet sjednica Upravnog odbora, svečane večere i druženja u Osijeku, Zagrebu, Povelama, Slavonskom Brodu i Varaždinu.

Održali smo iznimno uspješan Humanitarni koncert za Zakladu Prsten u HNK-u Rijeka, dodijelili 20 stipendija za 2024/25. akademsku godinu u iznosu od 300 eura tijekom 10 mjeseci, za što smo osigurali ukupno 60 000 eura.

Osnovali smo Klub zdravstvenih djelatnika i utemeljili Podružnicu Karlovačke županije, održali tribinu Budućnost Prstena i Prstenov poslovni forum o migracijama i tržištu rada, organizirali predstavljanja knjiga, predavanja s različitim tematikom i radionice.

Pomagali smo i pomažemo na razne načine, održali smo humanitarnu *stand-up* komediju Foruma mladih, nabavili prijenosna računala koja ćemo proslijediti dječjim domovima u BiH, prikupili smo pomoć stradalima u poplavama u BiH i pomagali teško oboljelima.

Proveli smo brojne druge akcije i aktivnosti, a kao i uvijek uoči božićnih blagdana izdali smo i časopis Prsten, u kojem ćete čitati o većini navedenog, o čemu redovito izvještavamo i na našoj mrežnoj stranici.

Svi ti uspjesi potvrda su naše snage i zajedništva, a vjerujem da zajedno možemo postići i više.

Prsten

UDRUGA HRVATA
Bosne i Hercegovine

snaga zajedništva

JUBILARNA OBLJETNICA UZ AMBICIOZNE PLANOVE

Za jubilarnu 20. obljetnicu djelovanja Udruge imamo posebno ambiciozne planove – izrada i tisak monografije 20 godina Prstena i organizacija svečanog koncerta u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog, čime ćemo obilježiti ovaj za nas značajan jubilej.

Planiramo daljnje širenje Prstenove mreže članova, podružnica i klubova kao i suradnju s našim partnerima i institucijama. Nastavit ćemo biti posvećeni mladima i ulagati u njihovu budućnost putem stipendija Zaklade Prsten, uz naše brojne druge aktivnosti.

Snaga Prstena leži u zajedništvu i dubini naših međuljudskih veza, spremnosti da dijelimo, pomažemo i rastemo zajedno te učinimo našu Prstenovu zajednicu još čvršćom i ujedinjenijom.

Dobro je i lijepo znati da se u svakom trenutku možemo osloniti jedni na druge i vjerujem da tako možemo ostvariti još veće ciljeve, kao i širiti naše vrijednosti i misiju. Pri tome, nema male ni velike uloge jer će svatko od nas pridonijeti na način koji nam odgovara.

ZAJEDNO ZA BOLJU, JAČU I USPJEŠNIJU PRSTENOVU BUDUĆNOST

S ponosom gledajmo na sve što smo do sada postigli, ali i prema budućnosti, prema novim izazovima i prilikama. Nastavit ćemo širiti naše redove, osnaživati međusobne veze i pridonositi razvoju zajednice u kojoj djelujemo.

Zahvaljujem svima koji su sudjelovali u dosadašnjem djelovanju Udruge, a posebno aktualnim tijelima upravljanja - dopredsjednicima, Predsjedništvu, Upravnom odboru, klubovima, podružnicama, kao i svakom članu na dosadašnjem angažmanu, predanosti, strasti i upornosti.

Vaš rad, vaša energija i vjera u našu Udrugu čine Prsten onim što jest. Bez vas ne bismo bili ovdje gdje jesmo. Naš put nije samo naš – to je put svakog člana, svake podružnice, svakog kluba. I zajedno ćemo nastaviti graditi bolju, jaču i uspješniju Prstenovu budućnost.

Zato, zajedno radimo na daljnjem osnaživanju naše Udruge, jer nam je svaki član važan i koliko je on jak, toliko je jaka i Udruga.

Neka nam 2025. godina osnaži naše zajedništvo, donese još više inspiracije i novih uspjeha, a predstojeći izazovi neka budu nove prilike za daljnji rast i razvoj.

Želim da nadolazeći božićni i novogodišnji blagdani svima nama i našim bližnjima donesu mir, ljubav i sreću. Neka sve nas na našem zajedničkom Prstenovu putu Bog blagoslovi. Hvala vam svima!

Vaš Vjeko

IZDAVAČ

Udruga Hrvata BiH Prsten

Gajeva 2

10 000 Zagreb

prsten@udruga-prsten.hr

www.udruga-prsten.hr

UREDNIŠTVO

Vjekoslav Bratić

Marija Alvir Trogrlić

Gordana Jelavić

AUTORI TEKSTOVA

Lucija Barišić

Sandra Biletić

Žarko Ivković

Petra Jozipović

Darko Marčinko

Ivana Marelja Cindrić

Ivana Milas

Jozo Pavković

Dario Pušić

Ljubica Radić

Ante Radnić

Marija Trogrlić

LEKTURA I KOREKTURA

Gordana Jelavić

GRAFIČKO OBLIKOVANJE

Zvonimir Frank

NASLOVNICA

Franjevački samostan

u Fojnici

Snimio: **Boris Trogrančić**

NAKLADA

10 000 primjeraka

TISAK

Printera Grupa

ISSN

1846-338X

STIPENDISTI ZAKLADE PRSTEN

snaga zajedništva

SADRŽAJ

RAZGOVOR

- 6 Borjana Krišto, predsjedateljica Vijeća ministara BiH
14 Dr. Franjo Komarica, banjolučki biskup u mirovini

OSVRT IZ BiH

- 10 Jozo Pavković, glavni urednik Večernjeg lista u BiH

PRSTEN U RH

- 18 Izvještajna skupština Udruge Prsten
20 Sjednice Upravnog odbora
24 Tribina o budućnosti Prstena
28 Prstenov poslovni forum

ZAKLADA PRSTEN

- 34 Večer Udruge i Zaklade Prsten
42 Predstavljamo stipendiste Zaklade Prsten
46 Humanitarni koncert Prsten za budućnost

VIJESTI IZ PRSTENA

- 50 Iz podružnica i ogranaka
54 Iz klubova i foruma

PRSTEN U BiH

- 102 Izvještajno-izborna skupština UBHH Prsten

TRADICIJA

- 94 O tradiciji i običajima Bosanske Posavine

PROMOCIJE

- 93 Hrvatski dječji pisci Bosanske Posavine
96 Knjiga prof. dr. sc. Ive Grgića

ISTRAŽUJEMO

- 98 Psihijatar Darko Marčinko o usamljenosti

OBLJETNICE

- 106 O 150. obljetnici sestara milosrdnica u Livnu

PREDSTAVLJAMO

- 110 Dr. sc. Ilija Jukić (1901. – 1977.)
114 Fojnica – između tradicije i modernizacije

RAZGOVOR

BORJANA KRIŠTO

PREDSJEDATELJICA VIJEĆA
MINISTARA BiH

Piše:
Marija Trogrlić

BUDUĆNOST BOSNE I PUNOPRAVNO JE ČLANSTVO

Hrvati u BiH djelomično su već građani EU-a s obzirom na posjedovanje isprava RH i kao narod vidimo koje goleme prednosti članstvo ima. BiH prije toga mora riješiti unutarnje stvari koje ju opterećuju. To je naša obveza koja jamči europsku budućnost

Borjana Krišto ima dugogodišnje političko iskustvo koje je stjecala na brojnim visokim dužnostima i odgovornim pozicijama, unutar Hrvatske demokratske zajednice kao vodeće hrvatske stranke u Bosni i Hercegovini, i u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti BiH. Više je to nego dovoljan povod za razgovor s prvom ženom Hrvata u BiH.

PRSTEN JE IZ REGIONALNE UDRUGE BOSANSKIH HRVATA, MAHOM POSAVLJAKA, PRERASTAO U UDRUGU HRVATA BiH KOJA SNAGOM ZAJEDNIŠTVA POVEZUJE HRVATE PODRIJETLOM IZ CIJELE BiH, A U BiH DJELUJE I SESTRINSKA UDRUGA KOJA JE OSNOVANA S ISTOM MISIJOM I VRIJEDNOSTIMA. U KOJOJ SU MJERI HRVATI U BiH UJEDINJENI I JESU LI JAČE REGIONALNE PODJELE OD NACIONALNOG JEDINSTVA ODNOSNO POSTOJI LI JOŠ UVIJEK ODREĐENA PODJELA IZMEĐU BOSANACA I HERCEGOVACA ILI SU TE PODJELE PREVLAĐANE?

Ako je ikad u nečijim promišljanjima i postojala ta vrsta podjele, ona je bila umjetna i fiktivna, nikad nije postojala kao neki čimbenik koji rastače naš hrvatski identitet. Štoviše, mislim da su različite regionalne pripadnosti naše najveće bogatstvo kao hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. Niti je hrvatsko nacionalno biće potpuno bez hercegovačkog identiteta, a podjednako niti bez bosanske regionalne pripadnosti. Od Posavine i Save, preko Središnje Bosne, žepačkog kraja pa sve do Neretve i Neuma kao najjužnije točke, nešto je čime se Hrvati u našoj zemlji ponose. Mi možemo samo dodatno jačati i produbljivati

snaga zajedništva

naše ionako neraskidive veze. I hercegovačka ganga i bosansko kolo dio su naše kulture i tradicije i ne postoji nacija koja takvo što u svojoj nacionalnoj jezgri, osobito kroz kulturu, nema.

BOŠNA I HERCEGOVINA POČETKOM JE LISTOPADA DOŽIVJELA JOŠ JEDNU VELIKU TRAGEDIJU ZBOG POPLAVA U DIJELOVIMA BIH. JE LI SE TO MOGLA SPRIJEČITI ODNOSNO PREVENIRATI I ŠTO SE ČINI KAKO BI SE POMOGLO UNESREĆENOM STANOVNIŠTVU?

Svjedočili smo jednoj teškoj katastrofi i nepogodi gdje su višestruki utjecaji prirode pokrenuti golemim količinama padalina doveli do takvog strašnog scenarija s gubitkom ljudskih života. Kiša je uzro-

HERCEGOVINE U EUROPSKOJ UNJI

kovala bujične poplave, pokrenuta su klizišta i odroni. Priroda je pokazala koliko smo zapravo nemoćni u tim trenucima. U jutarnjim satima, kad je prva informacija stigla što se zapravo događa na prostoru nekoliko općina, Jablanica i Konjic, pa potom i Kiseljak, Kreševo i Fojnica, bilo je jasno da imamo kriznu situaciju, a saznanje da postoje ljudske žrtve samo je potvrdila iznimno teško stanje na terenu. Sve nadležne institucije, vertikalno, od razine institucija Bosne i Hercegovine, Federacije BiH, dviju županijskih vlada do svih pogođenih općina bile su u koordinaciji. Uključene su i Oružane snage BiH kako bi pojačali ljudski kapacitet koji je bio prijeko potreban, uz naravno mehanizaciju kako bi se pomoglo ljudima.

HRVATSKA POMAŽE BIH I U POPLAVAMA

I U OVOJ NESREĆI POKAZALA SE SOLIDARNOST NA DJELU, MNOŠTVO VOLONTERA IZ CIJELE BIH DOŠLO JE U STRADALA PODRUČJA, SUSJEDNE ZEMLJE ODMAH SU REAGIRALE, POMOĆ JE PRUŽILA I HRVATSKA, A I EUROPSKA KOMISIJA. KOLIKO ČE VREMENA TREBATI DA SE SANIRA GOLEMA ŠTETA, PRIJE SVEGA INFRASTRUKTURA?

Predsjednik Vlade RH Andrej Plenković nazvao me među prvima i stavio sve kapacitete na raspolaganje, a već sljedeći dan na sjednici Vlade donesena je odluka o izdvajanju 10 milijuna eura.

I ovim putem želim zahvaliti na nečemu što Bosna i Hercegovina, pogotovo u takvim trenucima nesreće, ne smije zaboraviti. Nedavni posjet predsjednice Europske komisije Ursule von der Leyen, nakon što smo skupa obišle Jablanicu, ostavile su je bez riječi jer se uvjerila koliko je tek uživo sve to bilo zbilja strašno. Obećana nam je pomoć od 20 milijuna eura. Odmah smo

aktivirali Mehanizam civilne zaštite EU-a koji je bio od velike pomoći te donijeli odluku o izradi aplikacije za Fond solidarnosti EU-a, koji je iskoristila i Republika Hrvatska nakon potresa. S razine Vijeća ministara pokrenute su sve aktivnosti u skladu s ustavnim i zakonskim nadležnostima Vijeća. Niže razine vlasti rade procjene i prikupljaju podatke koji će poslije biti okvir za potrebne sanacije

svega što je pogođeno, od privatnih posjeda, prometnica i infrastrukture. Već su sada vidljivi golemi razmjeri štete. No, najgori je gubitak onaj ljudski koji se ne može nadomjestiti. Sve razine vlasti trebaju učiniti koliko mogu u skladu sa svojim ovlastima da se pogođeno stanovništvo vrati normalnom životu u svakom pogledu.

LOKALNI IZBORI POKAZALI SU SNAGU HDZ-a BiH

LOKALNI IZBORI U BOSNI I HERCEGOVINI ODRŽANI SU U LISTOPADU. JESU LI REZULTATI OČEKIVANI ILI JE IPAK BILO NEKIH IZNENAĐENJA, POPUT ŽEPČA GDJE SE JOŠ JEDNOM NA DJELU POKAZALA RAZJEDINJENOST HRVATA?

RAZGOVOR // BORJANA KRIŠTO

Lokalni izbori pokazali su snagu Hrvatske demokratske zajednice, ali i Hrvatskog narodnog sabora, ondje gdje su stranke s hrvatskim nacionalnim predznakom išle zajednički s kandidatom ili listama kandidata za vijeća. U Žepču smo, nažalost, umalo dobili jednu ozbiljnu i neugodnu političku situaciju iz koje treba izvući pouke. Kandidat HDZ-a BiH Mato Zovko uspio je pobijediti. Žepče je primjer do čega može doći kad nismo u zajedništvu koje smo uvijek imali.

Hrvatska demokratska zajednica BiH nastavit će graditi Žepče i, uvjeren sam, i dalje nastaviti okupljati hrvatski narod kako se takve podjele i razjedinjenosti ne bi više ponavljale. Različita mišljenja mogu postojati, ali ključ je svih odnosa komunikacija i volja da se iznađu prijeko potrebna rješenja, osobito u sredinama koje su nacionalno osjetljive i imaju veliku važnost kao što ima Žepče u Zeničko-dobojskoj županiji.

ISKUSTVA DRUGIH ZEMALJA EU-a PRIMJENJIV MODEL ZA EUROPSKU BiH

UNATOČ ODREĐENIM IZMJENAMA, IZBORNI ZAKON I DALJE JE NEPRAVEDAN JER OMOGUĆAVA MAJORIZACIJU HRVATA. TO JE POKAZAO I VAŠ SLUČAJ KAD STE 2010. KAO KANDIDATKINJA ZA HRVATSKU ČLANICU PREDsjedništva BiH DOBILI NAJVIŠE GLASOVA HRVATA, A IPAK JE POBIJEDIO ŽELJKO KOMŠIĆ IZ SDP-a BiH, KOJI JE DOBIO MASOVNU POTPORU BOŠNJAKA. IMA LI NADE DA SE TO NAPOKON IZMIJENI?

Pitanje Izbornog zakona BiH nije samo pitanje jednog naroda ili jedne političke opcije. Problematika tog pitanja prepoznata je i u EU-u, gdje je Europska komisija i u svojim prioritetima koje Bosna i Hercegovina mora implementirati kao svoju obvezu na europskom putu apostrofirala upravo reformu Izbornog zakona. Nametanje političkih predstavnika jednom konstitutivnom narodu elementarno je dokidanje temeljnih postulata Daytonskog mirovnog sporazuma, osobito Ustava BiH. Takva praksa mora biti onemogućena reformom Izbornog zakona. Mnoštvo je rješenja kako to uraditi, a zapravo je riječ o volji političkih predstavnika, prije svega bošnjačkih da sjednemo i dogovorimo taj model. Predugo je trajala radikalizacija bošnjačkog stanovništva protiv Hrvata i kako mi navodno imamo više od onoga što nam pripada jer smo demografski manje brojniji. Konstitutivnost ne poznaje demografsku brojnost, kao što ne isključuje ni individualna prava. Bosna i Hercegovina po Ustavu BiH država je tri konstitutivna naroda kroz čije se institucije manifestira legitimno političko predstavljanje. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine i Dom(ovi) naroda ključne su institucije u kojima se štite ta kolektivna prava konstitutivnih naroda.

Odnos kolektivnog i individualnog treba osigurati racionalnim i pravičnim Izbornim zakonom kako bi se ispravile postojeće anomalije i u Bosni i Hercegovini, osigurala stabilnost i relaksirani unutarnji odnosi. Takva europska iskustva imate u Belgiji, prije svega u Bruxellesu, i njihove norme mogu biti savršeno primjenjiv model za europsku Bosnu i Hercegovinu.

BOSNA I HERCEGOVINA DIO JE EUROPE I SRCE EUROPSKOG KONTINENTA

KAKO VIDITE BUDUĆNOST BOSNE I HERCEGOVINE I HRVATSKOG NARODA U BiH? IMA LI EUROPSKI PUT BiH, S OBZIROM NA KONSENZUS SVA TRI NARODA, UOPĆE ALTERNATIVU?

Budućnost Bosne i Hercegovine punopravno je članstvo u Europskoj uniji, gdje će Hrvati i druga dva konstitutivna naroda i svi građani ove zemlje imati perspektivu europskih zemalja. Alternativa ne postoji niti je ona moguća. Prije svega geografski, Bosna i Hercegovina dio je Europe, neki će kazati i srce europskog kontinenta.

snaga zajedništva

Hrvati u Bosni i Hercegovini djelomično su već građani EU-a s obzirom na posjedovanje isprava Republike Hrvatske i kao narod vidimo koje goleme prednosti članstvo u EU-u ima. BiH prije toga mora riješiti unutarnje stvari koje ju opterećuju. To je naša obveza koja jamči europsku budućnost.

GRADIMO POVJERENJE KOJE JE PRIJEKO POTREBNO U NAŠEM DRUŠTVU

IMATE BOGATO POLITIČKO ISKUSTVO, OBNAŠALI STE BROJNE VISOKE STRANAČKE I DRŽAVNE DUŽNOSTI. KAD SE OSVRNETE UNATRAG, JESTE LI ZADOVOLJNI SVOJOM KARIJEROM, BISTE LI ŠTO MIJENJALI I KAKVI SU PLANOVI ZA BUDUĆNOST?

Pa teško je govoriti o sebi. Imala sam čast da u ime Hrvatske demokratske zajednice BiH i hrvatskog naroda obnašam visoke dužnosti i u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti. Moj trenutni mandat predsjedateljice Vijeća ministara BiH posebno je izazovan i dinamičan i želim tu dužnost časno obnašati, osobito činiti sve što je dobro za sva tri konstitutivna naroda, sve građane, i Bosnu i Hercegovinu dovesti što bliže punopravnom članstvu u EU-u. Mnogo toga se učinilo, na polovini smo mogeg mandata na čelu Vijeća ministara i rezultati postoje. Što će vrijeme donijeti, o tome ne razmišljam. Moj je fokus jasan i u tom smjeru želim nastaviti predano raditi zajedno sa svima. Gradimo povjerenje koje je prijeko potrebno u našem društvu. Svi koji imamo dužnosti u institucijama moramo pokazati odgovornost i stvarati dogovor, osobito kad postoje drugačije ideje o nekim pitanjima.

PRVA STE ŽENA NA ČELU VIJEĆA MINISTARA BiH, UJEDNO ZAMJENICA PREDsjedNIKA HDZ-a BiH. KAKO VIDITE POLOŽAJ ŽENA U BiH?

Moj trenutni mandat predsjedateljice Vijeća ministara BiH posebno je izazovan i dinamičan i želim tu dužnost časno obnašati, osobito činiti sve što je dobro za sva tri konstitutivna naroda, sve građane, i Bosnu i Hercegovinu dovesti što bliže punopravnom članstvu u EU-u

Slobodna sam kazati da je Hrvatska demokratska zajednica BiH ispred svih drugih političkih stranaka kad je u pitanju položaj žena i pozicije koje obnašaju i to na svim razinama vlasti – od mene kao predsjedateljice Vijeća ministara, predsjednice Federacije BiH, predsjednice Vlade HNŽ-a, na jako odgovornim mjestima su žene. Pokazujemo na primjerima da žene mogu i hoće, zajedno s našim muškim kolegama činimo snagu HDZ-a BiH, svi imamo jednaku vrijednost bez obzira na spol. Zbilja mislim da smo u tome kao politička stranka najviše napravili i da ćemo u tom pravcu kao i najjača politička snaga hrvatskog naroda i dalje nastaviti.

ŠTO BISTE PORUČILI BROJNOM ČLANSTVU PRSTENA U RH I BiH, KOJI U SVOJEM KRUGU OKUPLJA GOTOVO ČETIRI TISUĆE ČLANOVA?

Sama ideja Prstena plemenita je jer okuplja i stvara odnose i veze među Hrvatima. Čestitam na svim projektima i inicijativama koje imate. Pleter hrvatskog zajedništva, ne samo politički, nego i gospodarski, ekonomski, tehnološki, prijeko nam je potreban. Svaka zajednica, narod, živi je organizam u koji treba svakodnevno ulagati i nadograđivati ga, a vi u vodstvu Prstena, a time i preko svakog vašeg člana činite to na jedan poseban način i zbog toga ste prepoznati u širim okvirima. Želim svima vama, rukovodstvu i članovima, mnogo sreće da tako nastavite, a onda i uspjeh sam po sebi dolazi. Inicijative koje potencirate u Prstenu moramo svi podržavati i dati doprinos kako bi vaše ideje zaživjele u punom kapacitetu.

OSVRT

Ova 2024. bila je godina u kojoj smo konačno vidjeli konkretan napredak jer su u ožujku lideri članica Europske unije dali u Bruxellesu odobrenje BiH za otvaranje pregovora o pristupanju EU-u. Od tada, nažalost, gotovo ništa nije urađeno kako bi se ta odluka kapitalizirala i BiH snažnije krenula putem članstva u EU-u

Godina koju su obilježili izbori u BiH i RH, otvaranje pristupnih pregovora s EU-om

I NAŽALOST RAZORNE POPLAVE S TRAGIČNIM ISHODOM

Održani u sjeni tragedije u Jablanici i nekoliko drugih općina i gradova pogodjenih poplavama i klizištima, lokalni izbori sigurno su događaj koji je ipak obilježio 2024. godinu u Bosni i Hercegovini. Iako lokalni, ti su izbori svojevrsan test popularnosti stranaka i političara na državnoj i entitetskoj razini na polovini mandata. Stoga su se i rezultati iščekivali i iščitavali s posebnom pozornošću.

KOD HRVATA DOMINANTAN HDZ, KOD SRBA DODIKOV SNSD, A KONSOLIDIRAO SE I BOŠNJAČKI SDA

U cjelini promatrano, među Hrvatima je Hrvatska demokratska zajednica (HDZ) BiH zadržala dominaciju u čak 80 posto općina/gradova. U 20 općina i gradova kandidati te stanke bit će na čelu vlasti iduće četiri godine. S nacionalne pozicije važno je da su hrvatske stranke, a uglavnom je riječ o HDZ-u ili koalicijama koje predvodi ta stranka, ostvarile dobar rezultat u mješovitim sredinama, poput Mostara, Brčkog, Novog Travnika, Viteza, Stoca.

Piše:
Jozo Pavković, glavni urednik Večernjeg lista u BiH

Foto:
Fena, Večernji list

snaga zajedništva

Iako nisu pobijedili u utrci za načelnike ili gradonačelnike, Hrvati mogu biti zadovoljni brojem glasova za lokalne parlamente u Busovači, Uskoplju, Jajcu, Travniku, Fojnici, kao i činjenicom da će imati svoje predstavnike u Konjicu, Jablanici, Tuzli, Srebreniku te nekolicini općina u Republici Srpskoj. Iako je solidan rezultat ostvario i HDZ 1990., a lokalne hrvatske stranke ponovno pobijedile u Rami, Tomislavgradu i Dobretićima, pokazalo se kako Hrvati skupo plaćaju i pokušaje političke pluralizacije. Naime, zbog unutarnjih podjela i isticanja dvojice kandidata Hrvati su za svega nekoliko desetaka glasova uspjeli *sačuvati* vlast u Žepču. Da nije bilo glasova pristiglih poštom, pobjedu bi, prvi put nakon rata, slavio kandidat SDA. Manje sreće Hrvati su imali u Odžaku, gdje je također zbog podjele glasova među kandidatima hrvatskih stranaka pobjedu odnio kandidat SDA.

Kod Srba se potvrdilo da je Savez nezavisnih socijaldemokrata (SNSD) Milorada Dodika neprijeporan. U 47 općina i gradova njegovi su kandidati odnijeli pobjedu, ali unatoč tomu, Dodik je nezadovoljan što su njegovi kandidati izgubili utrcu za gradonačelnika Banje Luke i Bijeljine, najvećih gradova u RS-u. To su ostale najjače utvrde oporbe iako je pozicija SNSD-a u gradskim parlamentima, posebno u Banjoj Luci, vrlo dobra. Osim tih, oporba se može pohvaliti i pobjedama u svega nekoliko lokalnih zajednica, poput Teslića, Gacka i Lopara.

Najzanimljivije je bilo pratiti izbore na bošnjačkoj političkoj sceni, gdje su se obistinile procjene da je Stranka demokratske akcije (SDA), nakon gubitka vlasti na državnoj i federalnoj razini 2022. godine, uspjela konsolidirati redove i osvojiti vlast u najvećem broju gradova i općina s većinskim bošnjačkim stanovništvom. Njezini su kandidati pobijedili u utrci za načelnike i gradonačelnike u 35 općina i gradova.

Naravno, i dalje joj je *crvena Tuzla* neosvojiva tvrđava, a i rezultat u sarajevskim općinama nije baš onakav kakvom su se nadali u stranci. Nisu uspjeli osvojiti nijedno načelničko mjesto u sarajevskim gradskim općinama, ali povećali su broj vijećnika, što im, u suradnji s partnerima iz DF-a i Stranke za BiH, otvara i prostor borbe za gradonačelnika glavnog grada BiH. Stranke *trojke*, koalicije SDP-a, NiP-a i Naše stranke, uspjele su sačuvati većinu biračkog tijela u Sarajevu, što im je i najvažnije. Iznimka je NiP Elmedina Konakovića, koji je doživio značajan pad u dvjema gradskim općinama.

EUROPSKI PUT BiH ZAPEO U SLIJEPOJ ULICI

Svaka stranka analizira vlastite rezultate i traži uzroke porasta ili pada popularnosti, ali čini se kako je SDA ipak donekle spinovima o *izdaji* i navodnim ustupcima Dodiku i Čoviću uspio narušiti ugled *trojke* u bošnjačkoj javnosti. Posljedica bi mogla biti zaoštravanje stavova *trojke* u državnoj i federalnoj vlasti, a to, uz Dodikove česte javne ispade, dovodi u pitanje nastavak funkcioniranja državne vlasti do kraja ovog mandata.

Sve to moglo bi imati itekakve posljedice na europski put BiH.

Ova 2024. bila je godina u kojoj smo konačno vidjeli konkretan napredak jer su u ožujku lideri članica Europske unije dali u Bruxellesu odobrenje Bosni i Hercegovini za otvaranje pregovora o pristupanju Europskoj uniji. Tu su odluku donijeli na temelju preporuke Europske komisije, a treba reći da je veliku lobističku i diplomatsku ulogu u svemu imao hrvatski premijer Andrej Plenković. Od tada, nažalost, gotovo ništa nije urađeno kako bi se ta odluka kapitalizirala i BiH snažnije krenula putem članstva u Europskoj uniji. Naprotiv, zapelo je na ispunjavanju uvjeta za dobivanje sredstava iz Plana rasta, svojevrsnog paketa financijske pomoći koji je EU namijenio potencijalnim članicama s jugoistoka Europe.

SLABOSTI SIGURNOSNOG I PRAVOSUDNOG SUSTAVA U BiH

Jedan od ključnih prijevora tiče se Ustavnog suda BiH, daytonske institucije koja je zapala u svojevrsnu krizu nakon što su Srbi odlučili ultimativno tražiti odlazak troje stranih sudaca i popunjavanje njihovih pozicija domaćim sucima. U tom bi slučaju u Ustavnom sudu BiH sjedila po tri Hrvata, Bošnjaka i Srbina. Kako s bošnjačke strane ne žele uopće otvarati tu temu, Dodik je odlučio opstruirati imenovanje sudaca iz RS-a pa već neko vrijeme taj sud djeluje u krnjem sastavu. Da je oko najviše sudske institucije u zemlji mnogo političkih i nacionalnih igara, pokazalo se i pri izboru nedostajućeg hrvatskog suca. Dio bošnjačke politike učinio je sve kako bi spriječio imenovanje Marina Vukoje, ali on je na kraju ipak izabran. No, odluke Ustavnog suda BiH do daljnega se ne primjenjuju u RS-u i to urušava povjerenje u pravnu državu, koje u BiH ionako nije na visokoj razini. Mnogo je primjera i u ovoj godini koji pokazuju slabosti sigurnosnog i pravosudnog sustava u BiH. Od brojnih slučajeva femicida i obiteljskog nasilja s tragičnim ishodom do ponovnog oživljavanja terorizma napadom malodobnog terorista na Policijsku postaju u Bosanskoj Krupi, pri čemu je jednog policajca ubio, a drugog ranio. Svoje nedjelo pravdao je, među ostalim, navodnom podrškom države BiH Izraelu i njegovim napadima na Gazu. A to je jedno od globalnih pitanja oko kojeg su se u BiH i ove godine sukobljavali domaći političari. Baš kao i u slučaju ruske agresije na Ukrajinu, bh. političari i mediji zauzimali su strane oko sukoba na Bliskom istoku pokazujući, po tko zna koji put, unutarnje razlike i kako vanjska politika države BiH ne postoji.

PODIJELJENA BiH PODIJELILA I MEĐUNARODNU ZAJEDNICU

Potpuni kaos i nedostatak bilo kakve koordinacije među trima nacionalnim

OSVRT

politikama isplivali su na površinu i u Glavnoj skupštini Ujedinjenih naroda, gdje su bošnjački predstavnici izabirali usvajanje Rezolucije o genocidu u Srebrenici. Izazvalo je to žestoke reakcije iz RS-a i Srbije, ostavljajući snažan trag i na funkcioniranje vlasti na državnoj razini.

Prilikom glasanja o rezoluciji pokazalo se i koliko je međunarodna zajednica podijeljena oko pitanja koja se tiču BiH. Na jednoj strani za rezoluciju su bile zapadne zemlje i njihovi partneri na bližem i daljem Istoku, dok su protiv ili suzdržane uglavnom bile Rusija, Kina i zemlje koje održavaju tradicionalno dobre odnose sa Srbijom. Ipak, bez obzira na sporenja, rezolucijom je 11. srpnja utemeljen kao Međunarodni dan sjećanja na genocid u Srebrenici.

Vijeće sigurnosti UN-a bilo je tijekom godine u nekoliko navrata i pozornica za političke bitke o legitimitetu visokog predstavnika Christiana Schmidta. Uz već ustrajno srpsko osporavanje načina njegova izbora i djelovanja u BiH, protiv njemačkog diplomata i političara digla se i većina bošnjačkih političara. Zamjeraju mu navodnu bliskost s Hrvatima te racionalan pristup slučaju "Kovačević".

Riječ je o još jednoj u nizu tužbi protiv BiH koju su pred Međunarodnim sudom za ljudska prava pokrenuli bošnjački aktivisti nastojeći preko dokazivanja diskriminacije u izbornom procesu potpuno urušiti daytonski sustav legitimnog nacionalnog predstavljanja u ključnim institucijama vlasti u BiH. Bivši Hrvat i Srbin Slaven Kovačević žalio se da kao (ovaj put) *ostali* ne može biti biran u Predsjedništvo BiH i Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH. I taj slučaj izazvao je velike

prijepore u zemlji i podizanje političkih i nacionalnih tenzija, kao da ionako za to nema dovoljno povoda.

NEUSKLAĐENOST VIZNE POLITIKE BiH S EU-OM

Potpuno u drugi plan pala je migrantska kriza, iako je Bosna i Hercegovina i dalje važna etapa na balkanskoj ruti kojom se ilegalci iz Azije i Afrike nastoje dokopati Europske unije. Brojke nisu zabrinjavajuće kao prije pet ili šest godina, ali brojni svjetski sukobi upozoravaju na oprez.

Dodatan je problem za sigurnosne službe u BiH, ali i europski put zemlje, neusklađenost vizne politike s onom Europske unije. Zbog poznatih nacionalnih interesa Bošnjaka i Srba jasno je da institucije BiH neće uvesti vize Turskoj i Rusiji, a zbog sličnih interesa odbija se i ideja uspostave viznog režima s Kinom i nekoliko arapskih zemalja. Zbog toga pati već spomenuti europski put, a i blokiran je priljev financijskih sredstava iz EU-a. Gotovo cijelu godinu iščekivalo se i konačno potpisivanje sporazuma koji bi omogućio razmještaj pripadnika Frontexa uz granicu BiH sa susjednim zemljama. I tu su do izražaja dolazili različiti pristupi i prioriteta donositelja odluka u BiH.

HUMANOST NA DJELU, INSTITUCIJE NA KUŠNJI

Solidarnost i zajedništvo pokazu se tek u teškim trenucima. Nažalost, nema godine da se BiH ne suoči s nekom teškom prirodnom nepogodom, a ove jeseni to su bile poplave i klizišta, za koje je jasno da više veze imaju s ljudskim djelovanjem nego s prirodom. Velik broj žrtava u nekoliko je sati odnijela vodena bujica u središnjoj Bosni i sjevernoj Hercegovini ostavljajući za sobom i velike materijalne štete. Pogodeni su Jablanica, Konjic, Kiseljak, Kreševo i Fojnica, a stradalo je 27 građana. Najviše žrtava, čak 19, izazvalo je klizište u Donjoj Jablanici, za koje se ubrzo ispostavilo da je pokrenuto iz obližnjeg kamenoloma. Gomila kamenja pomiješano s vodom, šljunkom i blatom zatrpala je brojne kuće izazvavši jednu od najvećih poslijeratnih tragedija u BiH.

Zahvaljujući humanim ljudima, tvrtkama i organizacijama iz BiH i susjednih zemalja, brzo su prikupljena značajna sredstva za sanaciju i obnovu uništenih objekata, ali ljudski su životi nepovratno izgubljeni i za to netko mora odgovarati. Za razliku od humanista, institucije sustava, odnosno države, nisu se proslavile brзом reakcijom. Poglavitito kada je riječ o obnovi pruge, koju je također uništilo klizište. Ta žila kucavica bosanskohercegovačkog gospodarstva presječena je i dnevni gubici mjere se stotinama tisuća, a neki tvrde i milijunima maraka. Gospodarstvenici su morali sami tragati za alternativnim rješenjima opskrbe, a mnogi od njih kažu kako će se posljedice tek naknadno vidjeti te izazvati lančanu reakciju koja će pogoditi sve u BiH.

SNAŽNA KONSTANTNA POTPORA VLADE RH

Ekonomski problemi bili su u najavi i bez toga. Na BiH, kao malu, ovisnu ekonomiju, snažno se reflektira sve što se događa u Europskoj uniji. Tako je i rast prihoda od neizravnih poreza tek djelomice nadomjestio sve veće praznine u proračunima. Troškovi života nastavili su rasti, a tek pred kraj godine najavljena je fiskalna reforma od koje se u Federaciji BiH mnogo očekuje.

Most "Hercegovina" visinom od gotovo 100 metara i duljinom od 980 metara najviši je na koridoru Vc i jedan od najviših u ovom dijelu Europe

snaga zajedništva

O ekonomskom uspjehu i političkoj stabilnosti ovisit će ponajviše i demografski trendovi u BiH. Oni su trenutačno nepovoljni, iako ima primjera uspješne demografske politike u pojedinim županijama i gradovima. No, i dalje više ljudi odlazi, a posebno je to vidljivo kod radnika deficitarnih zanimanja, od različitih majstora do inženjera i medicinara.

Međutim, lokalne zajednice, općine i gradovi, sve češće provode demografske mjere koje imaju pozitivan odjek, poput sufinanciranja kupnje prve nekretnine, dok je na putu poboljšanja životnog standarda u gradovima i općinama u BiH od suštinskog značaja prekogranična suradnja u okviru europskih programa, osobito s Hrvatskom, kao i izravna pomoć koju RH preko Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH šalje za projekte od interesa za Hrvate u BiH. Ta potpora, otkada je na čelu Vlade Andrej Plenković, stalno raste.

Domaće ekonomske institucije također su poduzele niz koraka kako bi ojačale poziciju BiH, a uz ostalo, krenulo se i putem priključenja u Jedinstveno područje plaćanja u eurima (SEPA), što bi znatno pojeftinilo transakcije. No, i dalje su ostali neuslišani zahtjevi BiH za ukidanje ograničenja boravka vozača na teritoriju EU-a u trajanju od najviše 90 dana u razdoblju od 180 dana.

DOBRE VIJESTI IZ I ZA BiH

Ova je godina, po svemu sudeći, donijela BiH i pravi turistički boom te je u razdoblju siječanj - rujanj ove godine zabilježeno 1,513.756 posjeta turista, što je skok za 10,4 posto u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Istodobno, u navedenom raz-

doblju turisti su ostvarili 3,172.716 noćenja, što je za 7,9 % više u odnosu na isto razdoblje 2023. godine.

S druge strane, na infrastrukturnom planu ova je godina donijela brojne uspjehe, a posebno kad govorimo o prometnom povezivanju i koridoru Vc, kojim se BiH veže na europsku mrežu prometnih pravaca.

Jedna od vijesti koja je obilježila medijski prostor ne samo u BiH već i šire dovršetak je izgradnje i puštanje u promet kolosalnog mosta "Hercegovina", koji je dio poddionice Počitelj – Zvirovići, a koja se proteže na 11,07 kilometara i koja preko graničnog prijelaza Bijača povezuje Počitelj s granicom Hrvatske. Visinom od gotovo 100 metara i duljinom od 980 metara, najviši je most na koridoru Vc i jedan od najviših u ovom dijelu Europe.

Nakon okončanja radova na poddionici autoceste Počitelj – Zvirovići, kreće se i u aktivnosti gradnje preostalih na putu od juga zemlje prema Mostaru, a, uz ostalo, potpisan je i ugovor o izgradnji poddionice tunel Kvanj – Buna. Pokrenute su i brojne pripreme aktivnosti na gradnji tehnički najzahtjevnijih dionica (tunel Prenj i Mostar sjever – jug), dok je na sjevernom dijelu koridora aktivan niz gradilišta koja prolaze prostorom Zeničko-dobojske županije. I Posavska županija u infrastrukturnom je fokusu, a dokaz je i aktivnost na gradnji prve dionice koja će spajati Tuzlu i Orašje. Jedan od događaja iz 2024. godine koji će se pamtili jest i vatikansko "prepoznavanje vrijednosti duhovnih plodova Međugorja". Dokument Dikasterija za nauk vjere, koji je odobrio papa Franjo, ne govori o nadnaravnosti, ali priznaje obilne duhovne plodove u župi i hodočasničkom mjestu Kraljice Mira te daje uglavnom pozitivno mišljenje o porukama, iako uz nekoliko objašnjenja. No, i to je bilo dovoljno da poraste zanimanje katoličkih vjernika iz cijelog svijeta za dolazak u Međugorje i da se stalno propitivanje ove teme, barem donekle, potisne u drugi plan.

HRVATSKI I AMERIČKI IZBORI IZ BOSANSKOHERCEGOVAČKE PERSPEKTIVE

Bila je ovo godina u kojoj Hrvati u BiH, uz svoje lokalne izbore, još tri puta izlaze na birališta sudjelujući u izboru zastupnika u Hrvatski sabor, Europski parlament i, konačno, predsjednika Republike Hrvatske. Iako ni na jednim od tih izbora bosanskohercegovački Hrvati nemaju presudnu ulogu, to ni ovaj put nije smetalo zlonamjernima u Hrvatskoj da za svoje nezadovoljstvo i frustracije optuže sunarodnjake s druge strane granice.

Ipak, kraj godine obilježili su neki drugi izbori, oni američki. Dosadašnje iskustvo govori da se američka politika prema BiH promjenom administracije u Washingtonu, odnosno stanara u Bijeloj kući, ne mijenja. No, neki u dolasku Donalda Trumpa ponovno na vlast vide svoju priliku.

Dodik se nada da bi administracija novog predsjednika SAD-a njemu, njegovoj obitelji i suradnicima mogla ukinuti sankcije koje su u više navrata proteklih godina pojačavane. Ako je suditi po prvom Trumpovu mandatu, Dodikova nadanja prilično su uzaludna, ali već smo naučili da je novoizabrani američki predsjednik nepredvidiv. Baš kao i nova, 2025. godina pred Bosnom i Hercegovinom, koja će obilježavati 30 godina od potpisivanja sporazuma u Daytonu koji joj je, umjesto savršenog rata, donio nesavršeni mir.

RAZGOVOR

DR. FRANJO KOMARICA

BANJOLUČKI BISKUP U MIROVINI

Piše:
Marija TrogrlićFoto:
privatni albumi

Božje je djelo da nam je tijekom dramatičnih ratnih godina, kao članovima naše biskupije i našeg hrvatskog naroda, uspjelo sačuvati naš crkveni i nacionalni obraz, tako da se drugi članovi Katoličke crkve i našeg naroda ne moraju sramiti zbog našeg nehumanog i nekršćanskog ponašanja

USPJEŠNO SMO POLOŽILI ISPIT LJUDSKE I KRŠĆANSKE ZRELOSTI

Biskupa Franju Komaricu nije potrebno posebno predstavljati jer je za njega šira javnost odavno čula, a posebno u vrijeme rata u Bosni i Hercegovini, kad je vodio Banjolučku biskupiju koja je gotovo posve uništena. Od 130 tisuća katolika, koliko je u biskupiji živjelo 1991. godine, danas ih je nešto manje od 40 tisuća.

Biskup Komarica neumorno se zalagao za očuvanja mira i poticao brojne mirovne inicijative. Tijekom rata trudio se oko ponovne uspostave mira, a poslije se borio za povratak svih prognanih na svoja ognjišta. Biskupsku kuću stavio je na raspolaganju Caritasu, pokazujući osobnim primjerom humanitarno i karitativno djelovanje.

Za svoje djelovanje primio je niz međunarodnih priznanja i nagrada, a 1997. i 2004. nominiran je za Nobelovu nagradu za mir.

Što vas je privuklo svećeničkoj službi i jeste li kroz poziv služenja Bogu i narodu uspjeli u potpunosti ostvariti sebe?

Kad je u pitanju služba zaređenih svećenika u Crkvi, riječ je o pozivu.

Želim podsjetiti na Isusove riječi njegovim učenicima, koje nalazimo u Evanđelju Isusova apostola Ivana: "Niste vi mene izabrali nego sam ja izabrao vas, i odredio da idete i rod donosite i da vaš rod ostane" (Iv.15, 16a). Dakle, nisu učenici Isusa sebi izabrali za vođu, za svog *junaka, heroja*, nego je bilo upravo suprotno. Isus, na temelju njemu - kao utjelovljenom Sinu Božjemu - svojstvene punomoći i autoriteta, izabire i poziva sebi učenike koje on hoće! S ovim Isusovim pozivom povezana je i njegova odredba, tj. zadaća, zaduženje, da Isusov izabrani učenik treba donijeti konkretne plodove svoje povezanosti s njim i svojeg poslanja koje po Isusovu nalogu i u njegovo ime obavlja u svijetu, među narodom i ljudima koje Isus želi spasiti za sretnu vječnost.

Da se Isusu svidjelo i mene pozvati u svoju posebnu i zahtjevnju službu u njegovoj Crkvi, najprije kao suradnika biskupa - nasljednika njegovih apostola, a onda i u službu samog nasljednika apostola, nikako nije slučajno, niti je to bio Isusov hir, nego je izraz njegove slobode i ljubavi. Ta njegova ljubav iziskuje i očekuje moju vjeru, moje totalno povjerenje u njega. On je našao način da me - od mojih mladih dana - privlači k sebi sve bliže. Vodio me na čudesan način kroz cijeli daljnji moj život, davao mi uvijek nove zadaće u svojoj Crkvi i u njezino ime, a u isto vrijeme pomagao i štatio.

Prema nauku Crkve zadaća je svećenika, svakako i biskupa, odgajati i voditi Božji narod prema Nebu, tj. prema sretnoj vječnosti. Bez opipljive Božje pomoći, zasigurno ne bih taj odgovoran i težak posao mogao uspješno obavljati. Ne bih mogao - osobito u iznimno

snaga zajedništva

dramatičnim ratnim pa i poratnim godinama - ostati postojan i dosljedan u obrani i promoviranju Božje objavljene istine o Bogu i o čovjeku - kao njegovu ljubljenom stvorenju. Tu sam istinu upoznao tijekom svojeg dotadašnjeg života i bio zadužen od Krista ju zastupati i promovirati *u zgodno i u nezgodno vrijeme*, kako to shvaća i navodi i apostol Pavao u jednoj od svojih poslanica svojem učeniku Timoteju (*usp. 2Tim 4,2*). Moram i ovaj put naglasiti kako sam nebrojeno puta osjetio izvanrednu Božju pomoć, svjetlo i snagu Duha Svetog u obavljanju poslova koji su bili moja obveza, prema članovima Crkve i prema brojnim drugim ljudima, mojim bližnjima, koji su tražili moju pomoć u svojim životnim potrebama. Svjestan sam da nisam uradio sve što sam trebao. Bilo je propusta, što i zbog mojih subjektivnih nesavršenosti i slabosti, što zbog objektivnih prepreka. A Isus poučava svoje apostole da, kad učine sve što im je naloženo za sebe kažu kako su *samo sluge beskorisne* (Lk.17,10). To znači, da oni od Boga nemaju pravo očekivati nagradu za urađeni posao, jer je Božja nagrada poglavito dar njegove dobrote!

A što se mene tiče, nisam pred Bogom ni *beskorisni sluga*, jer nisam učinio ono sve. Ako je bilo dobrog i pozitivnog u mojoj svećeničkoj i biskupskoj službi, a hvala Bogu bilo je, kako to tvrde neki moji suvremenici - to je bilo Božje djelo! Moji su samo grijesi, raznih vrsta, a napose grijesi propustom. Uzdam se u beskrajno Božje milosrđe kod njegove procjene mojeg života i služenja u ovom iznimnom i uzvišenom zvanju koje mi je Krist podario ovdje na zemlji u svojoj Crkvi.

Nisam nikad bio za rat niti za bilo kakve sukobe

Uz teologiju, studirali ste glazbu i andragogiju, doktorirali, napisali više knjiga, osnovali biskupijski Caritas, bili nominirani za Nobelovu nagradu. Što biste još istaknuli kao osobno postignuće?

Sva tri studija, koja sam paralelno studirao tijekom boravka na svjetski poznatom sveučilištu u austrijskom Innsbrucku, pomogla su mi u kasnijem ispunjavanju odgovornih zadaća u našoj domovinskoj Crkvi tijekom profesorskog djelovanja u Sarajevu, a onda u dugom vođenju moje rodne Banjolučke biskupije. Ne pripisujem sebi nikakve zasluge. Tu osobito mislim na uvažavanje svećenika, redovnika i vjernika mojih naputaka i poticaja da se drže službenog nauka Crkve - u međusobnim odnosima i u odnosu prema našim susjedima, nekatolicima. Božje je djelo da nam je tijekom dramatičnih ratnih godina, kao članovima naše biskupije i našeg hrvatskog naroda, uspjelo sačuvati naš crkveni i nacionalni obraz, tako da se drugi članovi Katoličke crkve i našeg naroda ne moraju sramiti zbog našeg nehumanog i nekršćanskog ponašanja. Uvijek je bilo iznimaka, može se to reći i za pojedince s područje moje dosadašnje biskupije, ali većina je, Bogu hvala, uspješno položila ispit svoje ljudske i kršćanske zrelosti. Zahvaljujem, također, Bogu za izniman dar proglašenja blaženim Ivana Merza u njegovoj rodnoj Banjoj Luci i dolazak k nama svetog pape Ivana Pavla Drugog.

Kao banjolučki biskup u najtežem razdoblju naše povijesti preživjeli ste brojna iskušenja i teške trenutke, no unatoč tome, ustrajno ste se borili za ostanak i opstanak Hrvata u tom kraju, kao i za povratak prognanih. Kako gledate na to vrijeme koje nas je sve trajno obilježilo?

Nitko od nas nije birao ni svoju vlastitu kožu ni vrijeme, a često niti ambijent u kojem nam je naš Stvoritelj previdio da živimo na zemlji, uvijek svjesni da smo mi Njegova najodličnija stvorenja, stvoreni na *Njegovu sliku* (uz Post.1,26). Tako je bilo i u mojem slučaju. Nisam nikad bio za rat niti za bilo kakve sukobe, pogotovo ne za oružane koji nužno ugrožavaju živote. Nažalost, dogodio se rat, vrijeme razaranja i uništavanja, mučenja, nemoćnih i nedužnih ljudi. Kao i mnogi drugi oko mene i ja sam bio neposredan svjedok užasne razorne sile Zlog duha, koji je bio zarobio nerijetke naše suvremenike i uništio u njima *sliku Božju* do nepre-

poznatljivosti. Bilo je to vrijeme, kad su - silom neprilika - bile strgnute sve maske s lica ljudi i svatko je pokazao svoje pravo lice, humano ili nehumano, ponudio med ili jed, miris ili smrad, svojoj životnoj okolini. Osobit Božji dar bio je da se nisam prepustio nemoći i beznađu, kad je i jedno i drugo bilo ne samo pred očima nego i u neposrednoj blizini mojeg uma i srca. Bio sam vrlo često razočaran zbog intelektualaca i njihova ponašanja, čije je znanje i poštenje bilo palo u ropstvo. Tako su oni ujedno dopustili da ono, što je tzv. moderno u pogledu pravne države, uvažavanju dostojanstva i prava drugog i svih onih vrijednosti koje čine našu duhovnu Europe, bezobzirno i nemilosrdno uništavano. Nerijetki od njih bili su se sakrili *u mišje rupe* i nisu dizali glas protiv svakodnevnog širenja destrukcije, a neki su se nastojali skloniti na neko sigurnije mjesto. Nikom od njih ne predbacujem niti zamjeram. Smatrao sam svojom dužnošću, uz Božju pomoć, ostati na svojem mjestu, ne skriven i uplašen, nego aktivan i izložen u svakodnevnom susretanju, s jedne strane sa slatkim otrovom nemoći, s druge

RAZGOVOR // FRANJO KOMARICA

Crkva se uvijek mora zalagati za život dostojan čovjeka i boriti se protiv nepravde

strane s neprestanim kršenjem prava nedužnog čovjeka i provođenja nehumane samovolje i drskosti, a s treće strane s neprikladnim i nepravедnim sporazumima domaće i međunarodne proizvodnje, koji su nepravdu odobrivali, provodili i nagrađivali, a pravo obespravljenih zanemarivali i prezirali. Bio sam prisiljen u više navrata i na više mjesta u lice predbacivati tadašnjim moćnicima svijeta pomanjkanje poštenja, čestitosti, vjerodostojnosti, pravednosti i humanosti. Bio sam također neposredan svjedok iznimne humanosti i požrtvornosti nemalog broja ljudi koji se ne samo nisu sklanjali od svakodnevnih strahota oko njih, nego su hrabro i požrtvorno izlagali svoje živote kako bi pomagali ugroženijima od sebe. Među takvim istinskim velikanima humanosti i požrtvornosti bio je nemali broj vjernika u mojoj biskupiji, kao i svi svećenici, redovnici i redovnice. Neki su od njih žrtvovali i svoje živote, a drugi bili teško zlostavljani. Svi su oni iz nade i ljubavi ostali snažni i postojani unatoč nepravdi, nevolji, šikaniranju i mučenju. Oni zaista zaslužuju trajni spomen naše kao i budućih generacija članova Kristove Crkve, ne samo u našem narodu i našoj zemlji.

Niste se libili ni kritizirati politiku BiH, bez obzira na to čija je. Kako vidite ulogu Crkve u odnosu na državu i život vjernika?

I unutar same Crkve kao i izvan nje prisutna su očekivanja da se ona postavi kritički i prema društvu i prema državi, gdje se i sama nalazi. U duhu službenog vlastitog naučavanja Crkva i ne može drugačije nego se zalagati dosljedno za ono dostojanstvo koje je čovjek dobio u Isusu Kristu, utjelovljenom Bogu. Ona mora uvijek nazivati pravim imenom nepravdu, izrabljivanje čovjeka od čovjeka, države, politike, institucija ili ekonomskih struktura. Mora se prokazivati svako nasilje protiv čovjeka, njegove savjesti, uvjerenja, njegova tijela ili duha. Crkvi se također s pravom pripisuje uloga branitelja i čuvara vrijednosti, tj. da bude poput javne "savjesti", da je čuvarica moralnog reda, osobito u kritičnim trenucima, kada bi šutnja Crkve bila smatrana izdajom njezina identiteta i poslanja u svijetu, odnosno izdajom kršćanske vjere. Crkva se uvijek mora zalagati za život dostojan čovjeka i boriti se protiv nepravde, ugnjetavanja bilo koje vrste, protiv socijalne nejednakosti i siromaštva. Neće nitko umjesto nas, članova Crkve učiniti ono što mi sami ne učinimo, a dužni smo učiniti. Zato neka nitko ne kaže za sebe - mene se ne tiče ili o meni ne ovisi. Trudio sam se kako sam znao i umio, kao vodeći predstavnik jedne Mjesne Crkve, biskupije u tom pogledu biti dosljedan i vjerodostojan, svjestan da takvo moje držanje neće naići na odobravanje aktualnih domaćih i stranih političara koji su u očima imali samo svoje interese i koji su zbog toga mene i moje suradnike nerijetko bezobzirno, na razne načine, kažnjavali. I u ovom slučaju je svatko od nas, i mi i oni, pokazao svoje lice!

BiH polako, ali sigurno kreće putem prema EU-u, u čemu ima i veliku potporu RH. Smatrate li da je EU najbolji za BiH, osobito Hrvata u BiH?

Budućnost naše zemlje, slično kao i njezinu prošlost, nedavnu i onu davnu, ne određuju našalost samo njezini stanovnici, nego prije svega tzv. glavni igrači na međunarodnoj geopolitičkoj sceni. Kako je nedavna ratna tragedija u našoj zemlji (i u susjedstvu), kako mi je rečeno na više vrlo utjecajnih mjesta, bila plod nužnog izbora, i to kao *varijanta B velikih sila* kao potrebnog njihova vojnog nadmetanja, kao i tridesetogodišnje poslijeratno razdoblje obilježeno stranim tutorstvom i poluprotektoratom u našoj zemlji, za koju su mi svojedobno

snaga zajedništva

predstavnici EU-a rekli da ne žele ovdje pravnu državu nego kontrolirani kaos, onda će i ostvarenje europskog puta naše zemlje biti ponajprije pitanje pogodnog trenutka u procjenama velesila, a najmanje domaćih političkih dužnosnika, uz dužno poštovanje prema svima koji poštovanje zaslužuju. Službenom predstavniku jedne velesile, prije nekoliko godina, na pitanje želimo li mi u BiH radije biti pod "Putinom ili Erdoganom", odgovorio sam da osobno nemam ništa ni protiv jednog ni drugog, jer je isti Bog stvorio i njih i mene. Ali tvrdim da većina stanovnika BiH, ne samo članovi ovdašnjeg mojeg naroda nego i druga dva naroda, žele da ih se pusti živjeti u zajednici s drugim narodima EU-a s kojima smo i što se tiče mentaliteta te povijesno, kulturno, zemljopisno, komunikacijski i civilizacijski povezani. U pogledu budućnosti Hrvata u BiH, na temelju njihove dosadašnje totalne obezglavljenosti, osobite političke, a onda i intelektualne, koja se očituje u njihovu, bez pravog razloga, dopuštanju, da im netko drugi nosi njihove glave, da im *kroji* njihovu pamet i određuje njihovu sadašnjost i budućnost, ne mogu nažalost biti optimist. Nesreća za naš narod može biti prouzročena od drugih, ali on se svojim vlastitim djelovanjem odnosno nedjelovanjem daje poniziti odnosno zatrti. Netko je od umnih ljudi tvrdio kako su potrebna dvojica ili trojica odvažnih ljudi da se promijeni duševno stanje jedne nacije. Daj Bože, da se tako nešto dogodi što skorije i s našim narodom. Životno i povijesno iskustvo poučava da ćemo imati onakvu budućnost za koju smo se voljni i kadri izboriti.

Iako ste u mirovini i dalje ste aktivni. Čime se bavite i kakvi su planovi daljnjeg razvoja EU-ova Centra za mir i suradnju Marija Zvijezda?

To je kao prebacivanja iz pete brzine u tzv. Ier, prazan hod motora, kako se pri tome vozilo i dalje kreće te malo-pomalo smanjuje brzinu. Nešto slično se događa i u mojem slučaju. Do zadnjeg sam dana vođenja biskupije, silom (ne)prilika, bio u punom pogonu s obzirom na brojne i raznovrsne poteškoće, poglavito egzistencijalne naravi, s kojima se susretala moja, u ratu dramatično uništena biskupija. To se odrazilo i na moje zdravlje. Zadnjih pola godine sam, Bogu hvala, u mirovini (bez penzije), u puno bezbrižnijoj situaciji, ali ne i besposlen, jer Kristov svećenik dok god živi zna kako se radi za Boga, Crkvu i ljude, a uvijek i svagdje on je potreban!

Mnogima je već poznato da je Europski centar za mir i suradnju u Kući susreta Marija Zvijezda u Banjoj Luci u dogovoru s predstavnicima Svete Stolice, zamišljen i otvoren prije četiri godine, kao daljnji velik iskorak u naporima Katoličke crkve u našoj zemlji da se ona i njezini stanovnici, osobiti mladi, još jače motiviraju i ohrabre u zajedničkim nastojanjima oko bolje i humanije budućnosti u zajedništvu s drugim europskim narodima. Europski je centar u međuvremenu postao poznat i u drugim zemljama Europe, čak i u EU-ovu parlamentu, i uživa velike simpatije i potporu. Dragocjenu materijalnu potporu dosad

Zahvaljujem Gospodinu našem Isusu Kristu,
što me smatrao dostojnim povjerenja
i uze me u svoju službu.
(usp. 1 Tim 1,12)

USPOMENA
NA
ZLATNI
SVEĆENIČKI JUBILEJ
FRANJE KOMARICE
biskupa banjolučkog
1972.-2022.

Banja Luka, katedrala 15.7.2022.
Petrićevac, 23.7.2022.

TEBE BOGA HVALIMO!

je pružila i Vlada RH, kojoj se nadam i ubuduće. Hvala Bogu i svim dobročiniteljima i podupirateljima, domaćim i međunarodnim, osobito Međunarodnoj Paneuropskoj uniji na čelu s generalnim tajnikom akademikom Pavom Barišićem za dosadašnju dragocjenu pomoć. Nadam se da će i moj časni nasljednik biskup Željko Majić htjeti i uspjeti još više omogućiti djelovanje Centra u korist Crkve u našoj biskupiji i domovini kao i u našem društvu u kojem, po Božjoj promisli, živimo i djelujemo.

Što biste poručili članovima Udruge BiH Prsten i svim Hrvatima u BiH i iz BiH?

Zahvaljujem članovima Udruge Prsten za dosadašnji trud i postizanje brojnih pozitivnih rezultata. Zahvaljujem i svim mojim sunarodnjacima za sve ono pozitivno i konstruktivno, što su postigli na pošten način radom svojih ruku i međusobnom slogom i solidarnošću. Sve potičem - vjerujte i dalje odlučno i složno u duhu narodne mudrosti koja glasi: *Sloga gradi mnoge stvari, a nesloga sve pokvari!*

IZVJEŠTAJNA / IZBORNA SKUPŠTINA

ODRŽANA IZVJEŠTAJNA I IZBORNA SKUPŠTINA

Piše:
Marija Trogrlić

Predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić posebno je izrazio zadovoljstvo stalnim povećanjem broja članova Udruge, koja trenutačno ima 3588 fizičkih i 231 pravnog člana

Izveštajna skupština Udruge Hrvata BiH Prsten održana je 9. studenog 2024. u dvorani M SAN Grupe u Buzinu, gdje su se okupili brojni članovi Udruge. Predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić u uvodu je pozdravio članove koji su došli iz svih područja Hrvatske na kojima djeluje Udruga, Krka, M. Lošinja, Rijeke, Osijeka, Varaždina, Slavonskog Broda, Karlovca, Zagreba... Posebno je pozdravio

utemeljitelje i počasne predsjednike Prstena. Potom je izabrano Radno predsjedništvo na čelu s Ivanom Pandurevićem i usvojen Poslovnik o radu Skupštine, a predsjednik Bratić podnio je Izvješće o radu Udruge od zadnje skupštine.

Osvrnuo se na najvažnije aktivnosti i događanja realizirane od 14. listopada 2023. i zahvalio svima na dosadašnjem angažmanu te pozvao sve da i nadalje budu uključeni i aktivni u radu Udruge.

Posebno je izrazio zadovoljstvo stalnim povećanjem članstva Udruge te izvijestio da je u proteklih godinu dana u Prsten primljeno 266 fizičkih i 14 pravnih članova, pa Prsten trenutačno ima 3588 fizičkih i 231 pravnog člana.

Izvješće o financijskom poslovanju Udruge za 2023. godinu te za deset mjeseci 2024. godine podnio je Anto Novaković, koji je izvijestio da je

snaga zajedništva

financijsko poslovanje Udruge uredno. Ujedno je kao predsjednik Verifikacijskog povjerenstva izvjestio da je Skupštini nazoči 121 član te proglasio sjednicu pravovaljanom.

Oba izvješća jednoglasno su usvojena, a Nalaz i mišljenje Nadzornog odbora o radu izabranih tijela upravljanja Udruge za razdoblje od zadnje skupštine iznio je predsjednik Odbora Ante Mandić. Izvjestio je da je u proteklom razdoblju održano devet sjednica Proširenog Upravnog odbora i pet sjednica Predsjedništva Upravnog odbora te također zaključio da je Udruga uredno poslovala u razdoblju od zadnje skupštine.

Skupštinu je i ovaj put upotpunio izvrstan nastup prstenovca Ivana Jelića

Program rada Udruge Prsten do konca 2024. i za 2025. godinu i Financijski plan za 2025. godinu također su jednoglasno usvojeni, a kao najvažnije aktivnosti u godini kada Udruga obilježava 20. obljetnicu najavljen je Humanitarni koncert, koji će se održati 28. rujna 2025. u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog u Zagrebu, te izdavanje monografije o Udruzi u povodu jubilarne obljetnice. Skupštinu je i ovaj put upotpunio izvrstan nastup *prstenovca* Ivana Jelića, a nakon završetka uslijedilo je prigodno druženje članova Prstena. Uoči Izvještajne skupštine Udruge, održana je i Izborna skupština Ogranka Novi Zagreb, na kojoj je za predsjednika ponovno izabran Ivan Marčeta, a za njegova zamjenika Ivo Bulaja. Za članove Izvršnog odbora izabrani su Slavko Kulić, Ivana Milas, Ivan Kapetanović, Sanja Volić Radić, Vedran Ivanković, Mirela Mrvelj, Ivica Matić, Anita Mrvelj i Dalibor Bungić.

SKUPŠTINA UDRUGE PRSTEN OGRANKA NOVI ZAGREB

Članovi Udruge došli su iz svih područja Hrvatske na kojima djeluje Udruga, Krka, M. Lošinja, Rijeka, Osijeka, Varaždina, Slavnskog Broda, Karlovca, Zagreba...

UPRAVNI ODBOR

Tijekom 2024. godine Upravni odbor održao je osam sjednica Predsjedništva i pet proširenog sastava UO-a. Na poziv počasnog predsjednika Udruge i predsjednika Upravnog vijeća Zaklade Prsten Marka Pipunića prva sjednica u 2024. godini održana je 19. siječnja u Čepinu.

U novootvorenom hotelu Materra okupilo se 30-ak članova Prstena, među kojima su uz one iz Slavonije bili i predstavnici Udruge iz Zagreba, Rijeke i Varaždina, a uz radni dio boravak u Čepinu bio je još jedna prigoda i za druženje *prstenovaca*.

Sjednicu je vodio predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić. Izvijestio je o najvažnijim provedenim i planiranim aktivnostima, a potom su izlagali predsjednici podružnica i klubova te su se posebno osvrnuli na provedene humanitarne akcije.

Bilo je riječi i o mogućnostima prijava za financiranje Udruge iz sredstava EU-ovih fondova, kao i o drugim prijedlozima i otvorenim pitanjima. Na kraju sjednice predsjednik Bratić i dopredsjednica Babić uručili su počasnom predsjedniku Pipuniću knjigu uspomena s fotografijama iz Prstena kao zahvalu za gostoprimitstvo i bezrezervnu potporu Prstenu, a potom je uslijedilo druženje *prstenovaca* u restoranu Crna svinja.

PRSTEN SVE BROJNIJI I SNAŽNIJI

U 2024. godini Prsten je obilježilo daljnje širenje, utemeljena je Podružnica Karlovačke županije i osnovan Klub zdravstvenih djelatnika, a u Udrugu su primljene brojne fizičke i pravne osobe, čime je Prsten dosegnuo gotovo četiri tisuće članova

Pripremila: Marija Trogrlić

REORGANIZACIJA I PROMIŠLJANJA O BUDUĆNOSTI PRSTENA

Na sjednici održanoj 20. veljače ključne teme bile su reorganizacija i širenje te budućnost Prstena, o kojoj se intenzivno promišlja i osmišljava strategija kako u rad Udruge uključiti šire i mlađe članstvo.

Predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić posebno je pozdravio goste iz Požeško-slavonske i Vukovarsko-srijemske županije, koji su najavili osnivanje i reaktiviranje županijskih podružnica. Izvijestio je i o najvažnijim provedenim i planiranim aktivnostima Udruge.

snaga zajedništva

O aktivnostima Podružnice Primorsko-goranske županije govorio je Željko Marijanović, a Robert Kuduz izvijestio je o planovima Podružnice Brodsko-posavske županije. Podružnica Osječko-baranjske županije bila je uobičajeno vrlo aktivna u svim svojim segmentima, a o provedenim i planiranim aktivnostima govorio je Ivan Pandurević. Posebno je istaknuo daljnje povezivanje i širenje članstva.

Predsjednik Podružnice Varaždinske županije Ilija Ponjavić izrazio je zadovoljstvo uspješno organiziranim tradicionalnim blagdanskim druženjem, uz redovite sastanke vodstva Podružnice i susrete malonogometne ekipe, koja je aktivna i na humanitarnom planu. O aktivnostima Ogranka Sveta Nedelja govorio je predsjednik Pavo Čorluka, a predsjednik Ogranka Novi Zagreb Ivan Marčeta kazao je kako nastavljaju raditi na promidžbi Udruge u lokalnoj zajednici i povećanju članstva.

Aktivnosti Kluba žena predstavila je predsjednica Ivana Milas, a predsjednica Kluba stipendista Ivana Marelja Cindrić najavila je radionicu pisanja životopisa i motivacijskog pisma za zainteresirane članove Kluba i Udruge.

Forum mladih uvijek je aktivan, a njihov predsjednik Robert Čolić angažiran je i izvan Foruma te se u svojem izvješću, osim brojnih provedenih i planiranih aktivnosti naših vrijednih *forumša*, osvrnuo i na druge teme te obavijestio da će se aktivirati jedinstvena adresa elektroničke pošte za sve podružnice i ogranke.

Nakon najuspješnije dosad provedene božićne humanitarne akcije Mladi mladima, kojom su nadmašili sva očekivanja, najavili su posjet i darivanje djece u domovima u BiH.

Najavljeno je i osnivanje Kluba zdravstvenih djelatnika, o čemu je izvijestio dr. Stipe Čorluka te dodao da već imaju velik broj zainteresiranih članova. Ujedno je izlagao i na temu Budućnost Prstena i Prsten 20 te najavio tematsku sjednicu kojom bi se potaknulo značajnije angažiranje članstva mlađeg od 45 godina u rad Udruge kako bi se osigurao daljnji razvoj i budućnost Prstena na čvrstim temeljima koje su postavili osnivači i dosadašnja vodstva Udruge.

Dopredsjednica Udruge Gordana Jelavić istaknula je kako već imamo primjere višegeneracijskog obiteljskog angažmana u Prstenu, što je dobar znak da Prsten ima budućnost, a svaki novi angažman u tom pogledu uvijek je dobrodošao.

O mogućnostima provedbe projekata financiranih iz EU-ovih fondova izvijestio je Anto Novaković te predložio da se počne s manjim projektima koje mogu provoditi podružnice s pravnom osobnošću, a ogranci ih mogu inicirati i sudjelovati u realizaciji.

Dopredsjednik Udruge i predsjednik Kluba poduzetnika Draženko Mamić obavijestio je da su izradene značke s logom Prstena za prodaju članstvu Udruge te se mogu nabaviti

u Središnjem uredu Udruge po cijeni od deset eura, a dopredsjednik Ivan Pandurević najavio je izradu novih polo majica s logom Prstena.

Bilo je riječi i o suradnji s HKD-om Napredak, na koju se osvrnuo počasni predsjednik Pavo Zubak, te najavio daljnji rad na povezivanju Prstena i svih zavičajnih klubova s ciljem snažnijeg povezivanja svih Hrvata iz i u BiH.

Najavljeno je osnivanje novih podružnica u više županija, a u članstvo Udruge primljeno je 98 fizičkih i pet pravnih osoba, što je najbolji pokazatelj rada na širenju Prstena. Nakon sjednice predstavnici Cotrugli Business School prezentirali su rad i mogućnosti te tvrtke.

NASTAVLJA SE ŠIRENJE PRSTENA

Na sjednici održanoj 23. travnja predsjednik Bratić poseban pozdrav uputio je inicijatorima osnivanja podružnice Prstena u Karlovačkoj županiji, dodavši da se nastavljaju aktivnosti vezane uz osnivanje novih podružnica i povećanje članstva.

Izvijestio je o najvažnijim provedenim i planiranim aktivnostima te podnio financijska izvješća za Udruhu i Zakladu Prsten za 2023. godinu.

Podružnica Primorsko-goranske županije dobila je novi gradski prostor u središtu Rijeke, izvijestio je Željko

UPRAVNI ODBOR

Marijanović, te obavijestio sve i o promjeni statusa podružnica Krk i Mali Lošinj - Cres u ogranke Podružnice PGŽ-a, što je usklađivanje s odredbama Statuta Udruge, a o čemu su obaviješteni čelnici dviju prijašnjih podružnica koji su se složili s prijedlogom.

O aktivnostima Podružnice Brodsko-posavske županije izvijestio je Dražan Kozak, pozvao je sve na Donatorsku večer u Slavonskom Brodu, od koje je sav prihod za Zakladu Prsten. Upravitelj Zaklade Ivo Grgić zahvalio je na organizaciji večeri, kao i svim donatorima i sponzorima što omogućavaju stabilno financijsko poslovanje Zaklade koja redovito uplaćuje stipendije 25 stipendista te pozvao sve da i nadalje podržavaju Zakladu, zaključivši da *pameti i novca nikad dosta*.

Podružnica Osječko-baranjske županije, uz brojne provedene aktivnosti, najavila je tradicionalnu reviju narodnih nošnji, kao i planinarenje u Bosni u organizaciji Kluba poduzetnika, o čemu je izvijestio dopredsjednik Udruge Ivan Pandurević.

U ime Podružnice Varaždinske županije Ivica Andrić najavio je uobičajene aktivnosti Podružnice poput druženja na Haliću i redovitih malonogometnih utakmica, a pomažu i članovima u potrebi.

Ogranak Sveta Nedelja u suradnji s Klubom žena organizirao je uspješnu izložbu slika Gordane Marijić, koja je dvije slike donirala za Zakladu Prsten. Klub žena obilježio je Međunarodni dan žena, *prstenovke* su zajedno bile na predstavi glumca Enisa Bešlagića, izvijestila je predsjednica Ivana Milas. O aktivnostima Foruma mladih govorila je Ivona Pranjić. Nakon najuspješnije dosad provedene božićne humanitarne akcije Mladi mladima, kojom su nadmašili sva očekivanja, naši vrijedni *forumaši* posjetili su i darivali djecu u domovima u BiH. Proveli su i kviz o poznavanju BiH te organizirali predavanje o komunikaciji i rješavanju konfliktnih situacija, *team building* i izlet na Sljeme.

Osnovan je Klub zdravstvenih djelatnika, o čemu je izvijestio predsjednik Kluba Josip Baković te najavio angažman oko lakšeg korištenja zdravstvenih usluga Hrvatima iz BiH u RH, kao i edukacije i predavanja u organizaciji novoosnovanog Kluba, a jednoglasno je prihvaćen i Pravilnik.

O najnovijim saznanjima vezanim uz sufinanciranje projekata sredstvima iz EU-ovih fondova izvijestio je Anto Novaković. Kazao je da su kontaktirane brojne agencije i konzultanti čiji će angažman biti nužan ako se odlučimo aplicirati za EU-ova sredstva. Dopredsjednik Udruge i predsjednik Kluba poduzetnika Draženko Mamić izvijestio je o još jednom uspješno provedenom Prstenovu poslovnom forumu i zahvalio svima koji su pridonijeli izvrsnoj organizaciji i realizaciji, a najavio je i skorašnji sastanak na kojem će se rezimirati sve izneseno na Forumu i donijeti zaključci za daljnje aktivnosti. U Središnjem uredu održana je promocija edicije Hrvatski dječji pisci Bosanske Posavine, o čemu je govorila dopredsjednica Udruge Gordana Jelavić. Knjige se mogu kupiti u Središnjem uredu Udruge, a prihod od prodaje namijenjen je Zakladi Prsten.

U članstvo Udruge primljene su 34 fizičke i dvije pravne osobe, a predsjednik Bratić najavio je daljnji rad na povezivanju Prstena i svih zavičajnih klubova s ciljem snažnijeg povezivanja svih Hrvata iz i u BiH. Na kraju sjednice počasni predsjednik Marko Pipunić predstavio je najsuvremeniju medicinsku tehnologiju u operaciji raka prostate - kirurške robote Da Vinci i Mona Lisa, klinike Piora u Čepinu, a Pipunić je izrazio nadu da će se takva tehnologija u budućnosti primjenjivati i u drugim zdravstvenim ustanovama.

USPJEŠNO PROVEDENE SVE PLANIRANE I NAJAVLJENE NOVE AKTIVNOSTI

Zadnja sjednica proširenog Upravnog odbora prije ljetne stanke održana je 4. lipnja, a na njoj su, uz osvrt na uspješno provedene, najavljene i brojne nove aktivnosti za jesen. U ime Podružnice Osječko-baranjske županije Ivan Dominković istaknuo je da nastavljaju promicati tradiciju i provoditi projektne aktivnosti pod nazivom Žena kao pokretač razvoja lokalne zajednice. Redovito vikendom planinare, a u organizaciji Ogranak Đakovo planirano je druženje na otvorenom zamišljeno kao susret svih generacija Prstena. Podružnica Primorsko-goranske županije preselila je u novi gradski prostor na riječkom Korzu, a naši su Varaždinci još jednom pokazali svoju plemenitost na djelu sudjelovanjem u volonterskoj akciji pomoći svojem članu koji se našao u teškoj situaciji, o čemu je izvijestio Mario Paurević. I nadalje se u Podružnici Varaždinske županije redovito druže subotom na malonogometnim susretima.

Predsjednik Podružnice Brodsko-posavske županije Robert Kuduz izvijestio je o iznimno uspješnoj Donacijskoj večeri, kojoj se odazvalo više od 400 sudionika. Cilj je bio

snaga zajedništva

prikupiti oko pet tisuća eura, no taj su iznos čak dvostruko premašili i prikupili oko deset tisuća eura, koje će uplatiti na račun Zaklade Prsten. Svi nazočni pozdravili su to velikim pljeskom, a posebno upravitelj Zaklade Ivo Grgić. Usto, na večeri je Prstenu pristupilo 30-ak novih članova, a na ovoj sjednici ukupno je u članstvo Udruge primljeno 47 osoba, od kojih je jedna pravna.

O Osnivačkoj skupštini Podružnice Karlovačke županije izvijestio je tajnik Krešimir Smokrović, a o dosad najuspješnijoj Večeri bosanskih pita, na kojoj se moglo kušati čak 50 vrsta slanih i slatkih delicija, govorio je predsjednik Ogranka Pavo Čorluka.

Riječima "Što Prsten sastavi, to nitko ne rastavi!" predsjednik Foruma mladih Robert Čolić čestitao je svojoj zamjenici Ivoni Pranjić i *forumašu* Danijelu Majstoroviću na vjenčanju, na što su se nazočni prisjetili i drugih koji su svoje životne partnere pronašli u krugu Prstena, s prijedlogom da se osnuje i klub Prstenovih parova.

Stipe Čorluka govorio je o budućnosti Prstena, nazvavši taj projekt Prsten 20, te najavio održavanje tribine u rujnu na temu aktivnijeg angažiranja mlađeg članstva uz potporu utemeljitelja i iskusnih članova Udruge. Vezano uz jubilarnu 20. obljetnicu Prstena, dopredsjednica Udruge Gordana Jelavić najavila je tiskanje monografije te pozvala sve na suradnju i pomoć u pripremi tog zahtjevnog projekta.

Anto Novaković ponovno je izvijestio o mogućnosti apliciranja projekata za sufinanciranje sredstvima iz EU-ovih fondova. Prva faza istraživanja je završena, a za konzultanta je predložen Boris Matić.

Ivan Miloloža predložio je da Prsten zajedno s Livanjskom zajednicom bude pokrovitelj spomenika časnoj sestri Bogoljubi Jazvo, Livanjki i suradnici bl. kardinala Alojzija Stepinca koja je zajedno s drugim osobljem bolnice Sestara milosrdnica spasila živote mnogih Židova tijekom Drugog svjetskog rata. Prijedlog je jednoglasno prihvaćen, kao i prijam novih članova.

SVE VIŠE ČLANOVA U KRUGU PRSTENA

Posljednja sjednica u 2024. godini održana je 24. rujna, a bilo je riječi o angažmanu Udruge uoči izbora u Bosni i Hercegovini. Predsjednik Bratić ukratko se osvrnuo na sastanak s predstavnicima HKD-a Napredak u Napretkovu kulturnom centru, a o osnivanju Koordinacije zavičajnih udruga Hrvata iz BiH Znamen izvijestio je počasni predsjednik Pavo Zubak, koji je kazao da su predstavnici Prstena nazočili Osnivačkoj skupštini kao promatrači te im zaželio uspjeh u radu.

O aktivnostima Podružnice Varaždinske županije govorio je predsjednik Ilija Pobjavić, posebno se osvrnuo na Piknik na Haliću koji su organizirali 14. put, a od rujna su počeli 16. sezonu nogometnih susreta i nedavno proveli turnir u stolnom tenisu.

U osječkoj podružnici i tijekom ljeta bile su aktivne članice Kluba žena, a Ivan Pandurević izvijestio je da su podružnicama u Osijeku i Slavonskom Brodu te ogranku u Đakovu u fokusu izbori u BiH, te pozvao sve koji mogu da iziđu na izbore jer je svaki glas važan, ponekad i presudan.

Povećanje članstva i snažnije povezivanje Hrvata iz BiH aktualni su u karlovačkoj podružnici, a iz Vukovarsko-srijemske županije poručili su kako i nadalje rade na stvaranju pretpostavki za osnivanje podružnice.

Podružnica Primorsko-goranske županije, uz uređenje novih prostorija, primarno je bila usmjerena na organizaciju humanitarnog koncerta Prsten za budućnost za Zakladu Prsten, o čemu je izvijestio predsjednik Podružnice Emil Čosić.

Predsjednik Bratić najavio je i natječaj Zaklade Prsten za akademsku godinu 2024./2025. te naglasio da je jednoglasno usvojen prijedlog da se osigura 20 stipendija u mjesečnom iznosu od 300 eura. Upravitelj Zaklade Ivo Grgić zahvalio je svima koji pomažu rad Zaklade, tvrtki SKILLED LABOR d. o. o. koja je donirala sredstva za četiri godišnje stipendije, kao i svim drugim donatorima i dobrotvorima Zaklade.

Povodom 20 godina Prstena u planu je izrada monografije u čijoj će pripremi sudjelovati tim iz Prstena, a urednik je Žarko Ivković iz Večernjeg lista, koji je također bio na sjednici kao gost.

Na kraju su uručeni ugovori donatorima Udruge Prsten - tvrtkama Zubak Grupa, Žito Grupa, M SAN Grupa i Printera Grupa, a u članstvo Udruge primljene su 44 fizičke i tri pravne osobe, čime je Prsten dosegnuo broj od gotovo 4000 članova i 230 pravnih članica.

Kao i uvijek kad se okupe *prstenovke* i *prstenovci*, nakon svake sjednice slijedi druženje nazočnih članova uz domjenak.

TRIBINA

BUDUĆNOST PRSTENA

Program su pripremili i vodili dopredsjednica Udruge Gordana Jelavić i član Upravnog odbora Stipe Čorluka

Cilj tribine bio je povezati mlade Prstena kako bi oni svojim novim idejama i iskustvom pridonijeli razvoju Udruge u novom desetljeću, a ako je suditi po velikom odazivu i iskusnih i mladih članova, i prijatelja Prstena, možemo zaključiti da Udruga Prsten ima perspektivnu budućnost, ali i da ona ovisi o svima nama

Ima li Prsten budućnost, kako aktivirati postojeće i privući novo članstvo, kako animirati mlade – pitanja su koja su potaknula Udrugu Prsten na organizaciju tribine kako bi se uoči 20. obljetnice njezina utemeljenja otvoreno razgovaralo o budućnosti Prstena.

Piše:
Marija Trogrlić

Tim povodom 10. listopada 2024. u dvorani M SAN Grupe u Buzinu okupili su se brojni članovi i prijatelji Prstena, oni koji su Prsten stvarali od prvih dana i aktualno vodstvo Udruge, naši mladi i oni koji bi tek mogli ući u krug Prstena.

Tribina pod nazivom Budućnost Prstena održana je na temu aktivnijeg angažmana mladih članova i druge generacije Prstena, a program su pripremili i vodili dopredsjednica Udruge Gordana Jelavić i član Predsjedništva Upravnog odbora i Upravnog odbora Stipe Čorluka.

Osim što su uspješno prezentirali međugeneracijsku sinergiju, uz duhovite komentare, otkrili su kako su neki u Prstenu našli ne samo nove prijatelje nego i životnog partnera, jer je svrha ovog okupljanja povezivanje mladih kako bi nastavili pronositi misiju i unaprijedili viziju Prstena.

Nastavak tribine protekao je u interakciji svih sudionika, prožet finom dozom bosanskog humora, kako to obično biva kad se okupe *prstenovke* i *prstenovci*. O povijesti Prstena govorio je počasni predsjednik Udruge Pavo Zubak, a o Prstenu danas predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić.

Zubak: PROMIJENILI SMO IMIDŽ I DOŽIVLJAJ HRVATA IZ BIH

Uoči obilježavanja jubilarne obljetnice Prstena, Zubak je kazao kako je 20 godina u povijesnom

OVISI O SVIMA NAMA

O povijesti Prstena govorio je počasni predsjednik Udruge Pavo Zubak...

kontekstu i životu malo, ali puno u životu i radu neke udruge. Istaknuo je kako je Prsten nastao kao rezultat ljudske potrebe za organiziranim okupljanjem u zajednicu koju povezuju zajednički interesi i ciljevi. Pojašnjavajući definiciju zajednice, jednostavnije (brak, obitelj, sportske i druge skupine) i složenije (nacionalne, društvene, zavičajne, lokalne, globalne, tradicionalne), kazao je kako se stalno nameće legitimno pitanje o smislu postojanja Prstena.

Je li Prsten zajednica organizirana oko zajedničkih interesa, koja okuplja i živi u međunarodnom odnosu na određenom području, ili je Prsten zajednica organizirana oko zajedničkih vrijednosti i ciljeva uz dodatnu društvenu povezanost unutar šireg geografskog područja – to je stalno prisutna tema, kazao je Zubak, dodavši da ovo drugo bolje zvuči, ali ni prvo nije zabranjeno.

Osvrnuo se na pitanje interesa i koristi, kao i pripadnosti, te zaključio kako je dobro što se s vremenom skinula određena *stigma* pa se današnja djeca i mladi ne libe reći da su Bosanci ili Hercegovci odnosno Hrvati podrijetlom iz Bosne i Hercegovine, zaključivši da je to zasluga i Prstena.

... a o Prstenu danas predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić

Kao vrijednosti koje nas okupljaju naveo je marljivost, poštenje, upornost, ponos, međusobno uvažavanje, tradiciju i raznolikost. Nabrojio je sve važne sastavnice Udruge te zaključio da se, kroz jasne procese i timove, sve rješava za zajedničkim stolom.

“Zajedno smo izgradili snažan osjećaj zajedništva, snage i uključenosti, a rezultat našeg djelovanja trajna je promjena imidža, doživljaja i slike Hrvata iz BiH, Bosanaca i Hercegovaca, na zasluženije bolje mjesto“, istaknuo je Zubak. Govoreći o izazovima prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, kazao je kako je važno pobuditi i stvoriti interes za Prsten za drugu, a pogotovo treću generaciju, ali i zadržati političku neutralnost, financijsku stabilnost i neovisnost. Vežano uz procese digitalizacije, zaključio je kako život na društvenim mrežama može dovesti i do razbijanja zajednice te da ne smijemo postati dobro *umreženo* društvo usamljenih pojedinaca.

Osvrnuvši se na povijest Prstena i doprinose svih predsjednika Udruge, opisao je to kroz primjer izgradnje kuće te zaključno poručio: “Svi smo pomogli da Prsten postane zajednica kakva je danas, dom u kojoj svaki pojedinac može naći sebe i u njega ugraditi svoje vrijednosti i osobnost“.

Bratić: PRSTEN IMA DUŠU, PRSTEN IMA SRCE

Na početku svojeg izlaganja predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić čestitao je svima 19. rođendan Prstena, te dodao da

TRIBINA

Tribina pod nazivom Budućnost Prstena održana je na temu aktivnijeg angažmana mlađih članova i druge generacije Prstena

je svojim članstvom u Udruzi i sam postao punoljetan. Ujedno je najavio obilježavanje 20. obljetnice Prstena, uz duhovit popratni komentar kako nije samo šargija, ganga i rera prisutna u Hrvata iz BiH: "Prsten ima dušu, Prsten ima srce, a znamo se mi Bosanci i Hercegovci i *kulturno uzdizati* pa ćemo našu jubilarnu obljetnicu proslaviti koncertom u Lisinskom".

Predstavljajući Prsten danas, pojasnio je strukturu i aktivnosti Prstena. Istaknuo je kako je u Udruzi 3588 fizičkih i 230 pravnih osoba, a prema podacima iz 2022. žena je 35 %, a 65 % muškaraca, oko 30 % su u dobi do 35 godina te jednako i od 35 do 50, a oko 40 % ima 50 i više godina. Bratić je napomenuo kako je od oko 46 tisuća aktivnih udruga u RH, koliko je njemu poznato, Prsten treća po brojnosti članstva.

Naveo je tijela Udruge i upravljanja, podružnice i ogranke, predstavio Zakladu i klubove. Forum mladih trenutačno ima 451 člana, Klub znanstvenika može se pohvaliti sa 136 doktora znanosti i 245 magistara, Klub poduzetnika ima 230 članova, među kojima su i neki od najuspješnijih hrvatskih poduzetnika, a Klub žena jedan je od najaktivnijih. Klub stipendista čine bivši stipendisti Zaklade Prsten, danas odvjetnici, liječnici docenti, doktoranti, magistri ekonomije, agronomije, geodezije, građevine, IT stručnjaci, umjetnici, pridružuju im se i novi stipendisti, a najnoviji Klub zdravstvenih djelatnika već ima 191 člana, među kojima je najviše liječnika različitih specijalnosti.

Među najznačajnijim aktivnostima Udruge Prsten Bratić je naveo 23 časopisa Prsten u nakladi od 10 000 primjeraka, 11 humanitarnih koncerata za Zakladu Prsten održanih u više gradova, šest Prstenovih poslovnih foruma, brojne prezentacije i preda-

vanja u organizaciji klubova, podružnica i ogranaka, razne humanitarne akcije i pomoći, donatorske i blagdanske večeri i druge aktivnosti.

Svoju prezentaciju završio je sa smjernicama što dalje, s prijedlogom da se ojačaju i unaprijeđe komunikacijski kanali, nastavi osnivanje i reaktiviranje novih podružnica i ogranaka, osnaži suradnja sa srodnim udrugama u Hrvatskoj i BiH pa i šire, te bolje povezivanje i komunikacija fizičkih i pravnih osoba unutar Prstena, zaključivši kako bi u tome mogla pomoći i ova tribina. Uručio je također zahvalnicu članu UO-a Mariju Stančinu za donaciju Zakladi Prsten u iznosu od 12 tisuća eura, čime je osigurao četiri godišnje stipendije za stipendiste Zaklade.

Jeleč: ROĐENI DA PRIPADAMO, DAJEMO I SLAŽEMO SE

Doc. dr. sc. Vjekoslav Jeleč održao je predavanje pod nazivom *Rođeni da pripadamo, dajemo i slažemo se*. Osvrnuo se na tri važna segmenta, a to su tradicija, odgovornost i povjerenje. Ukazao je također na kontinuiran rast članstva Udruge

snaga zajedništva

Prsten, a uz brojne poučne citate i poruke koje je naveo i komentirao posebno je dojmpljiva misao kardio-kirurga Jakoba Bergslanda koji mu je jednom prigodom rekao kako mu je *Norveška dala život, Amerika slavu, a Bosna vratila dušu*.

Osvrnuo se na aktualnu krizu društvenih, ekoloških, moralnih i duhovnih mjerila, govorio o društvenom ili kolektivnom identitetu, kao i o idejama odnosno temeljima zapadnog i europskog identiteta te gubitku identiteta.

“Veza koju stvaramo sa svijetom automatska je i dio je naše biti, mi smo to što jesmo samo zbog interakcije i veze sa svime što je izvan nas! Sinkronost s drugima naš je imperativ, a osnovni impuls života želja je za povezivanjem. Naš je prirodni instinkt da iz atomizacije naše individualnosti prelazimo u holizam grupe”, kazao je Jeleč.

Naveo je kako nagon za traženjem veze u društvu ima četiri tipična obilježja, i to potrebu za pripadanjem, slaganjem, davanjem i naizmjeničnosti, dodavši da je najosnovnija potreba za pripadanjem te da se najugodnije osjećamo u malim grupama u kojima smo dio cjeline.

Doc. dr. sc. Vjekoslav Jeleč održao je predavanje pod nazivom *Rodeni da pripadamo, dajemo i slažemo se*

Sve to povezao je i sa zdravljem, istaknuvši da je društvena potpora jako važna za mentalno i fizičko zdravlje, te zaključio kako je kvaliteta društvenih veza ključna za naše zdravlje, kao i da nije presudno kakav je odnos, nego ima li ga uopće i u kojoj mjeri, a pripadnost Prstenu istaknuo je kao pozitivnu vezu za svakog pojedinca.

Nakon izlaganja i prezentacija, uslijedila je panel-rasprava s idejama i smjernicama za budućnost Prstena. Voditelji panela kao i tribine bili su Jelavić i Čorluka, a sudionici Lucija Barišić, diplomirana politologinja i stipendistica Zaklade Prsten, Ivija Bernatović, profesorica na Zagrebačkoj školi ekonomije i menadžmenta i dugogodišnja članica Foruma mladih, Ivan Pandurević, dopredsjednik Prstena i osnivač Foruma mladih te predsjednik Uprave Agro Invest Grupe, Anto Novaković, član Predsjedništva Udruge i magistar ekonomije, zaposlen u računovodstvu i digitalnom marketingu.

Panel-rasprava s idejama i smjernicama za budućnost Prstena

Teme su bile Prsten na društvenim mrežama – što mijenjati i Prsten za iduće desetljeće, a tijekom panela sudionici su iznijeli neke od ideja i prijedloga kako poboljšati vidljivost Prstena na društvenim mrežama, dobiti više pratitelja pa i članova, kojim sadržajima i aktivnostima privući mlade i kako više angažirati mlade članstvo, kao i o potrebi i mogućnostima promjena u ustroju i načinu djelovanja, nužnosti još većeg angažmana članstva i mogućnostima širenja Prstena te snažnijeg povezivanja sa sestrinskom udrugom u BiH. Cilj tribine bio je povezati mlade Prstena kako bi oni svojim novim idejama i iskustvom pridonijeli razvoju Udruge u novom desetljeću, a ako je suditi po velikom odazivu, iskusnih i mladih članova i prijatelja Prstena, možemo zaključiti da Udruga Prsten ima perspektivnu budućnost, ali i da ona ovisi o svima nama.

Prstenov poslovni forum Zagreb 2024 okupio je u NSK-u visoke državne dužnosnike i uzvanike te članove i prijatelje Prstena, a sve ih je pozdravio predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić

JOŠ JEDAN USPJEŠAN PR

Kako olakšati zapošljavanje stranih radnika u Hrvatskoj i odgovoriti na izazove koji sa sobom nose migracije, zadovoljiti tržište rada i poboljšati administraciju, pitanja su i teme ovogodišnjeg Prstenova poslovnog foruma o kojima se raspravljalo i za koja će se pokušati pronaći odgovarajuća rješenja

Prstenov poslovni forum Zagreb 2024 okupio je 10. travnja u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici najviše državne dužnosnike i uzvanike te članove i prijatelje Udruge Hrvata BiH Prsten, koja je u devetnaestoj godini djelovanja organizirala šesti Poslovni forum, ove godine na temu Migracije – tržište rada – administracija. Pokrovitelj je i ovogodišnjeg Forumu Vlada RH, a uvodnom dijelu nazočili su predsjednik Hrvatskog sabora Gordan Jandroković i predsjednik Vlade Andrej Plenković, uz kojeg su bili potpredsjednik Vlade i ministar unutarnjih poslova Davor Božinović, ministar rada, miro-

vinškog sustava, obitelji i socijalne politike Marin Piletić, ministar financija Marko Primorac, ministar vanjskih i europskih poslova Gordan Grlić Radman te državni tajnici i savjetnici u Vladi RH. Među uzvanicima bili su i veleposlanica BiH u RH Elma Kovačević-Bajtal, predsjednica Odbora za Hrvate izvan RH i saborska zastupnica Zdravka Bušić, predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti akademik Velimir Neidhardt, izaslanica gradonačelnika Grada Zagreba Svetlana Maleković, ravnateljica NSK-a Ivanka Stričević, znanstvenici, rektori, dekani i prodekan, članovi poslovne zajednice RH te brojni gospodarstvenici, državni tajnici, savjetnici u Vladi RH.

KAKO POMOĆI PODUZETNICIMA DA BUDU JOŠ PRODUKTIVNIJI I USPJEŠNIJI

Na početku Forumu uzvanike i sudionike pozdravio je predsjednik Udruge Hrvata BiH Prsten Vjekoslav Bratić. Naveo je najznačajnije aktivnosti Prstena,

Piše:
Marija Trogrlić

Predsjednik Vlade Andrej Plenković ustvrdio je da će u Hrvatskoj još nekoliko godina vladati velika potražnja za radnom snagom te poručio da će Hrvatska i dalje dizati svoj prosjek razvijenosti

STENOV POSLOVNI FORUM

među kojima je i Poslovni forum, godišnje događanje koje se organizira na aktualnu temu. "Svrha Prstenova poslovnog foruma jest pomoći našim tvrtkama i poduzetnicima, ali i svim drugim poslodavcima, da lakše dođu do rješenja problema s kojima se suočavaju u svojem poslovanju, kako bi bili još produktivniji i uspješniji", kazao je Bratić te dodao: "Ne utvaramo si da ćemo ovim forumom riješiti sve naše probleme, ali vjerujem da ćemo ih uspješno detektirati i zajedno iznaći odgovarajuća rješenja kako premostiti prepreke i poteškoće s kojima se danas susrećemo." Više o temi Foruma govorio je predsjednik Kluba poduzetnika Udruge Prsten Draženko Mamić, koji je naglasio da se i hrvatski gospodarstvenici u BiH također bore s nedostatkom radnika.

"Snaga zajedništva geslo je naše Udruge Prsten, koja okuplja 222 gospodarska subjekta s oko 11 tisuća zaposlenih. Generiramo 5,5 posto hrvatskog BDP-a i ponosni smo na naša postignuća, posebno na našu Zakladu Prsten. To je naša najbolja investicija jer ulažemo u budućnost", kazao je Mamić. Iznio je podatak kako je u jednoj crkvi u središtu Zagreba u proteklim mjesecima kršteno više filipinske nego hrvatske djece

PRSTENOV POSLOVNI FORUM
Migracije - tržište rada - administracija

Zagreb, 10. travnja 2024. - 10 sati
Nacionalna i sveučilišna knjižnica

Organizator:.....Udruga Hrvata Bosne i Hercegovine Prsten
Pokrovitelj:.....Vlada Republike Hrvatske
Medijski pokrovitelj:.....Večernji list

SPONZORI: ZUBAK GRUPA, Zito, m SAN, PES ENERGY, ITS LUX, VIMAK, Hrvatska Lukrija, Prsten, HPB

DONATORI: Prsten, HPB

PRSTENOV POSLOVNI FORUM

Predsjednik Sabora Gordan Jandroković rekao je kako Forum uzima u obzir globalne izazove, kretanja na tržištu rada i druga pitanja za koja vjeruje da će ih Vlada uspješno riješiti

"Hrvatska je kroz povijest dala mnoge iseljenike, a sada se u nju useljavaju", rekao je potpredsjednik Vlade i ministar unutarnjih poslova Davor Božinović

te dodao kako to govori dosta o našoj demografiji, ali i o aktualnim migracijama. Istaknuo je važnost suradnje poslodavaca i gospodarstvenika s nadležnim državnim institucijama, poručivši im: "Mi ćemo vama pomoći da shvatite naše probleme s kojima se u poslu susrećemo, a vi nama pokušajte olakšati poteškoće na koje nailazimo."

HRVATSKA BILJEŽI VELIK GOSPODARSKI RAST I TREBA VIŠE RADNE SNAGE

Predsjednik Hrvatskog sabora Gordan Jandroković rekao je kako Forum uzima u obzir globalne izazove, kretanja na tržištu rada i brojna druga pitanja za koje vjeruje da će ih Vlada uspješno riješiti kao što je to činila i prije. "U iznimno složenim globalnim odnosima Hrvatska ima zapaženu ulogu, moramo odgovoriti na nove izazove, klimatske promjene i migracije", kazao je te dodao kako istaknutu ulogu imaju Hrvati iz BiH i u približavanju BiH Europskoj uniji. Zahvalio je Udruzi Prsten na svemu što

čini za povezanost Hrvatske i BiH - od humanitarnog rada i dodjeljivanja stipendija do očuvanja kulture pa i ovog današnjeg Poslovnog foruma. Predsjednik Vlade Andrej Plenković ustrvrdio je da će u Hrvatskoj još nekoliko godina vladati velika potražnja za radnom snagom. Poručio je da će Hrvatska i dalje dizati svoj prosjek razvijenosti te istaknuo da nam neće biti uskraćeni europski novci.

"U Hrvatskoj paralelno traje obnova nakon potresa 2020., grade se ceste, željeznice, mostovi, za što nemamo dovoljno građevinskih tvrtki i radnika. I zato je ta golema potražnja, koja i utječe na naš gospodarski rast i koja će trajati još nekoliko godina. Hrvatska je u prošloj godini imala rast BDP-a od 2,8 posto, pet puta veći od prosjeka EU-a", ustrvrdio je i dodao da je Hrvatska u proteklih 11 godina u plusu od 14,5 milijardi eura u odnosu na ono što je uplatila u europski proračun.

Pojasnio je da se nalazimo u velikom tranzicijskom procesu izazvanim globalnim promjenama. "Nema nijednog političkog procesa koji je toliko utjecao na države kao migracije. Hrvatska bilježi velik gospodarski rast i moramo imati dovoljno radne snage. Kako je više ne možemo osigurati kod nas, moramo posegnuti šire. Zato je u javnoj raspravi novi Zakon o strancima koji će regulirati dolaske i popuniti radna mjesta za koja nemamo dovoljno ljudi", kazao je premijer.

U HRVATSKOJ SVE VIŠE STRANIH RADNIKA, NAJVIŠE IZ BIH I U TURIZMU

Ministar Davor Božinović istaknuo je da će Hrvatska biti otvorena i prosperitetna zemlja, omogućiti sunarodnjacima iz BiH da se uključe u njezin rast i razvoj, ali i pokazati kako se zna nositi s problemom ilegalnih imigracija. Partneri u EU-u pozdravljaju način na koji to Hrvatska sustavno čini, a neke zemlje pokušavaju i kopirati naš model, ustrvrdio je Božinović.

"Hrvatska je kroz povijest dala mnoge iseljenike, a sada se u nju doseljavaju", rekao je te dodao da su među najbrojnijim doseljenicima radnici

snaga zajedništva

Predsjednik Kluba poduzetnika Draženko Mamić naglasio je da se i hrvatski gospodarstvenici u BiH također bore s nedostatkom radnika

Predavanje na temu *Radna imigracija – prilika za gospodarski uzlet RH* održao je državni tajnik za migracije, državljanstvo i upravne poslove u MUP-u Žarko Katić

iz BiH. Uoči predstojeće turističke sezone hrvatski sigurnosni sustav poduzima sve da ona protekne u najboljem redu, poručio je. "Ove godine izdano je nešto više 52 tisuće dozvola što je također značajan porast od 38 posto u odnosu na prošlu godinu. Sada je najveći broj tih dozvola izdano u sektoru turizma i to više od 70 posto", kazao je ministar te pojasnio da se strani radnici zapošljavaju na zanimanjima koja Hrvati ne žele raditi. Ilegalne migracije, naglasio je, nije ono što se podržava i taj problem Hrvatska kontinuirano uspješno rješava, a ujedno olakšava povratak hrvatskim iseljenicima.

Ministar Marin Piletić istaknuo je pak kako Vlada ima jednu od temeljnih zadaća, a to je osnažiti položaj Hrvata u BiH. Dodao je da će uskoro biti dodijeljeni ugovori za koja su osigurana značajna sredstva i zaključio da bi Hrvatska bez imigracija bila siromašnija zemlja. "Hrvatska se nalazi u izazovnoj poziciji s obzirom na tržište rada", ustvrdio je, poručivši kako je sada administracija puno jednostavnija i brža što omogućava lakše poslovanje.

U TOP-DESET ZEMALJA ODAKLE DOLAZE RADNICI, ZA PET IH TREBAJU VIZE

Predavanje na temu *Radna imigracija - prilika za gospodarski uzlet Republike Hrvatske* održao je državni tajnik za migracije, državljanstvo i upravne poslove Žarko Katić.

"Prvi je put naša država imala pozitivan migracijski saldo 2022. godine, kad se uselilo gotovo 58 tisuća osoba te je razlika iseljenih i useljenih bila 11 700 osoba. Što se tiče onih s neeuropskim putovnicama, 2017. takvih je useljenika bilo 745, dok bi za prošlu godinu ta brojka trebala biti oko sto tisuća, ali točno ćemo znati u lipnju kad podatke objavi Državni zavod za statistiku", kazao je Katić. Dodao je da je nužno i nadalje omogućavati dolazak legalnih migranata kako bi poslodavci mogli dobiti radnike, iznoseći podatke da je 2016. izdano 4200 radnih dozvola, 2019. njih 75 tisuća, dok ih je lani bilo 172 500. Još uvijek

prevladava potreba za manje kvalificiranom radnom snagom, ali povećava se i ona za radnike s višim kvalifikacijama za koje je potrebna tzv. Plava karta.

"Ono što stvara dodatne probleme administraciji jest što je sve više stranih radnika koji za Hrvatsku trebaju vize. U top-deset zemalja odakle dolaze radnici, za pet ih trebaju vize - Nepal, Indiju, Filipine, Bangladeš i Tursku, a samo u prva tri mjeseca ove godine izdano je gotovo 20 tisuća viza", rekao je državni tajnik. Osvrnuo se i na novi Zakon o strancima koji dolazi, a koji se, prije svega, želi uskladiti s novom direktivom o Plavoj karti, koja bi se izdavala, umjesto na dvije, na četiri godine. Sve veći broj stranaca ostaje u Hrvatskoj i zato je važno na pravi način upravljati migracijskim politikama.

"Mi smo za njih onda odgovorni kad im izdamo radnu dozvolu i kad im izdajemo vizu. Ako se ta osoba bilo gdje pojavi kao tražitelj azila, Republika Hrvatska odgovorna je i ta će osoba biti

PRSTENOV POSLOVNI FORUM

Na panel-raspravi sudjelovali su predstavnici MUP-a i MVEP-a te HZZ-a, kao i poslodavci iz Prstena

transferirana RH. Radnici koji žele raditi, koji su dobro selekcionirani, što je vrlo važno, oni su dobrodošli," ustvrdio je Katić.

ZA BOLJE RAZUMIJEVANJE SVIH AKTERA, UNAPREĐENJE I RASTEREĆENJE ADMINISTRACIJE TE UBRZANJE CIJELOG PROCESA

Potom je uslijedila panel-rasprava u kojoj su, uz državnog tajnika Katića, sudjelovali ravnatelj Hrvatskog zavoda za zapošljavanje Ante Lončar, savjetnica u Upravi za konzularne poslove Ministarstva vanjskih i europskih poslova Anamarija Džidić te članovi Prstena i poslodavci, Pavo Čorluka iz Zdravstvene ustanove Čorluka, Mario Stančin, Skilled Labor d. o. o., i Igor Glavaš, Palace d. o. o., a moderirala je docentica Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci Ana Babić, ujedno dopredsjednica Prstena.

Odlazak visokoobrazovanih kadrova i općenito nedostatak

radne snage problemi su u Hrvatskoj i u BiH. Od kada su 2020. ukinute kvote za strane radnike, Hrvatska je u potpunosti liberalizirala uvoz radne snage pa se od tada Zakonom o strancima regulira uvoz radne snage iz trećih zemalja. S obzirom na to da potražnja za stranim radnicima raste iz godine u godinu i novi Zakon o strancima treba donijeti brojne promjene kako bi se bolje upravljalo migracijskim politikama i tržištem rada, istaknuto je na panelu. A novi zakon o strancima, koji čeka drugo čitanje u novom sazivu Sabora, trebao bi pomoći u boljem upravljanju migracijama na tržištu rada. Također, prijedlog je da se za zapošljavanje u IT sektoru sposobnost dokazuje i radnim iskustvom, ne samo formalnim obrazovanjem, a propisat će se i da minimalna plaća za visokoobrazovane strane radnike, odnosno one s Plavom kartom, mora biti 1,5 puta bruto prosječne plaće u Hrvatskoj. Bolje će se usklađivati i potrebe gospodarstvenika za radnicima, lakša će biti promjena poslodavaca, oni strani radnici koji su dobili otkaz imat će dva mjeseca da nađu novog poslodavca – samo je dio novina u Zakonu o strancima koje je nabrojio Katić.

"Hrvatska ima najliberalniji sustav dovođenja stranih radnika u Europi otkako je ukinut kvotni sustav, a upravo je HZZ taj koji provodi testove tržišta rada kako bi se vidjelo koja su zanimanja deficitarna", rekao je Ante Lončar.

Anamarija Džidić kazala je da je, u odnosu na lani, broj zahtjeva za dugotrajnu vizu povećan za 86 posto, a za nju se može aplicirati najranije dva mjeseca prije početka valjanosti radne dozvole. Iako je samo tijekom ove godine dosad izdano 43 000 radnih dozvola za strance, što je 46 % više nego lani, nedostak radne snage i prateća administracija i dalje najviše muče više od 220 tvrtki, pravnih članica Prstena, ali i mnoge druge poslodavce u RH. I dalje se najviše radnih dozvola izdaje u turizmu i graditeljstvu, a i u domovima za starije i nemoćne u Hrvatskoj radi sve

snaga zajedništva

više stranaca. Za pomoćne poslove u zdravstvu i socijalnoj skrbi traže se radnici u Aziji i Africi. Pavo Čorluka, vlasnik Zdravstvene ustanove, rekao je da u njegovim ustanovama rade njegovateljice i pomoćno osoblje iz trećih zemalja, ali obrazovane medicinske sestre ne može dovesti. Ne samo iz daljih zemalja, kako je pojasnio, već i one iz BiH ili Srbije, jer dođu li, procedura dok ne počnu raditi traje minimalno tri godine. Ape-lirao je zato da se ne ide na pripravnički staž, već položi pripravnički ispit te razlika predmeta i sestrama strankinjama koje bi radile, omogućiti da prihvate posao u Hrvatskoj.

Igor Glavaš, član Prstena i direktor građevinske firme Palace d. o. o. pojasnio je da su strani radnici u njegovu tvrtku počeli dolaziti 2019. godine, a način na koji danas traže građevinske radnike dosta se razlikuje od onog kako se to tada radilo. "Inženjera pošaljemo, primjerice, u Nepal, imamo ondje poligon na kojem radnici pokazuju vještine, a provjerava se i engleski jer bitno nam je da se znamo sporazumjeti. Doduše, oni koji su došli među prvima već znaju hrvatski, odnosno prije bosanski jer kolege su im uglavnom iz BiH", kaže Glavaš, koji je upozorio i na dugi proces izdavanja radnih dozvola. Po zakonu, ističe, MUP bi unutar 15 dana trebao izdati pozitivno ili negativno rješenje, a nerijetko se radna dozvola čeka i po tri-četiri mjeseca.

Prsten
UDRUGA HRVATA
Bosne i Hercegovine

Svoja iskustva u posredovanju zapošljavanja stranih radnika te o nelojalnoj konkurenciji, iznio je i *prstenovac* Mario Stančin iz Agencije za posredovanje pri zapošljavanju stranih radnika Skilled Labor d. o. o., a na kraju se sudionicima Prstenovog poslovnog foruma ponovno obratio predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić. U završnom je obraćanju istaknuo da će se proanalizirati sve što se moglo čuti na Forumu kako bi iznjedrili određena pitanja i zaključke, koja će potom usmjeriti prema nadležnim institucijama.

"Uvjeren sam da će i ovaj šesti Prstenov poslovni forum pridonijeti boljem razumijevanju svih aktera i unapređenju normativnih akata, rasterećenju i ubrzanju administracije, a time i cijelog procesa", zaključio je Bratić, dodavši da je takva praksa već rezultirala donošenjem nekoliko zakona koji su bitno olakšali proces i papirologiju odnosno rasteretili administraciju. Na kraju Forumu voditelj Mihovil Horvat zahvalio je svima na dolasku i aktivnom sudjelovanju te najavio Prstenov poslovni forum i iduće godine, s nekom aktualnom temom.

SPONZORI

DONATORI

 VEČER ČLANOVA I PRIJATELJA UDRUGE I ZAKLADE PRSTEN

PRSTEN ŠIRI SVOJ KRUG TE POVEZUJE I POMAŽE HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

Piše: Marija Trogrlić / Foto: Prsten

U 19 godina postojanja Udruga Prsten svojim brojnim članstvom i dosadašnjim postignućima stekla je status najveće i najjače udruge Hrvata podrijetlom iz BiH, s ciljem daljnjeg širenja, međusobnog povezivanja i pomaganja Hrvata BiH, a na ovogodišnjoj tradicionalnoj večeri uručeni su ugovori novim stipendistima Zaklade Prsten i najavljena pomoć poplavljenim područjima u BiH

Na blagdan sv. Nikole, 6. prosinca 2024., održana je Večer članova i prijatelja Udruge Hrvata BiH Prsten i Zaklade Prsten, koja je u proteklih 19 godina svojim brojnim članstvom i dosadašnjim postignućima odavno stekla status najveće i najjače udruge Hrvata podrijetlom iz BiH, s ciljem daljnjeg širenja, međusobnog povezivanja i pomaganja Hrvata BiH. Tim povodom u zagrebačkom hotelu Sheraton okupilo se više od 300 gostiju i uzvanika, među kojima i izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora Mislav Herman, izaslanik predsjednika Vlade RH ministar vanjskih i europskih poslova Gordan Grlić Radman, izaslanik predsjednika Hrvatskog narodnog sabora BiH Goran Božić,

snaga zajedništva

državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH Zvonko Milas, predsjednica saborskog Odbora za Hrvate izvan RH Zdravka Bušić, predsjednik HAZU-a Velimir Neidhardt, predstavnici Katoličke crkve, političkog i javnog života iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, kao i brojni članovi i prijatelji Prstena u RH i BiH.

Posebna je ovo večer za Udrugu Prsten i sve njezine prijatelje, mjesto susreta i druženja, ali prije svega humanosti i plemenitosti, istaknuto je na početku svečanog programa tradicionalne Večeri članova i prijatelja Udruge i Zaklade Prsten, koja se održala pod visokim pokroviteljstvom Vlade RH i supokroviteljstvom HNS-a BiH po 17. put.

PRSTEN ZAHTIJEVA VELIK ANGAŽMAN, ALI I DAJE NAM PUNO TOGA

Prigodnim govorima okupljenima su se obratili organizatori i uzvanici koji su istaknuli ulogu i važnost Prstena u povezivanju Hrvata s obje strane granice, a posebno u pomaganju onima koji ostankom na vjekovnim ognjištima jamče opstojnost Hrvata u BiH. U ime predsjednika Vlade Andreja Plenkovića članove i prijatelje Udruge Prsten pozdravio je ministar Gordan Grlić Radman, koji je ujedno prenio pozdrave Hrvata iz Banje Luke, gdje su članovi Vlade toga dana bili na otvorenju Muzejsko-galerijskog prostora u samostanu Marija Zvijezda. Istaknuo je da je potpora Hrvatima izvan Hrvatske, a osobito Hrvatima kao konstitutivnom narodu u Bosni i Hercegovini,

Ministar vanjskih i europskih poslova Gordan Grlić Radman

Prsten
UDRUGA HRVATA
Bosne i Hercegovine

prioritet te da će Vlada RH i nadalje pomagati Hrvatima u BiH u borbi za ravnopravnost, kao i europski put BiH. Zahvalio je Udruzi Prsten što gotovo puna dva desetljeća pomaže Hrvatima u BiH, a posebno studentima, te poručio da će Vlada RH uvijek podupirati aktivnosti i projekte koji pridonose opstanku Hrvata u BiH.

Predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić u svojem se obraćanju osvrnuo na najvažnije provedene aktivnosti i projekte Prstena te istaknuo kako se Prsten kontinuirano razvija i širi pa tako u svojem krugu okuplja gotovo 4000 članova, fizičkih i pravnih osoba. Istaknuo je kako je od ove godine Prsten bogatiji za još jedan klub, koji okuplja više od 200 zdravstvenih djelatnika, i za Podružnicu Karlovačke županije, te najavio daljnje širenje na nove podružnice i ogranke. Zahvalio je svima koji su dali svoj doprinos u razvoju Prstena u proteklih 19 godina, kao i svojoj obitelji na potpori i razumijevanju jer, kako je rekao, Prsten

VEČER ČLANOVA I PRIJATELJA UDRUGE I ZAKLADE PRSTEN

Predsjednik Prstena Bratić s visokim uzvanicima

Pavo Zubak, Mislav Herman, Vjeko Bratić i Stipe Čorluka

Prsten
ZAKLADA

zahtijeva velik angažman, ali i daje puno toga. I ne samo onima koji su u krugu Prstena, nego i onima kojima Prsten svesrdno pomaže, a među brojnim humanitarnim akcijama istaknuo je pomoć poplavljenim područjima u BiH, za što su članovi Prstena prikupili 25 tisuća eura, koje će uskoro biti i uručene, najavio je Bratić.

ZAKLADA PRSTEN DODIJELILA 20 GODIŠNJIH STIPENDIJA U IZNOSU OD 3000 EURA

Kao i svake godine uoči božićnih blagdana, osim u vrijeme pandemije, na ovoj tradicionalnoj godišnjoj večeri Prstena uručeni su ugovori novim stipendistima Zaklade Prsten, uz povećan iznos stipendija od prijašnjih 200 na 300 eura mjesečno.

Upravitelj Zaklade Prsten Ivo Grgić istaknuo je da je u proteklih 17 godina postojanja Zaklada dodijelila više od 360 stipendija studentima za sve godine studiranja te zahvalio svim donatorima koji podržavaju rad Zaklade, uz poziv da i nadalje nastave ulagati u znanje naših mladih jer je to najbolja investicija.

Studentica Matea Oršolić, iz Orašja, višegodišnja stipendistica Zaklade Prsten zahvalila je u ime stipendista.

“Nije lako naći riječi kojima bih iskazala zahvalnost i sreću što smo baš mi odabrani i imamo čast biti stipendisti Udruge Prsten.

Ova stipendija puno nam znači i velika je pomoć u našem školovanju i napredovanju, ali to nije samo financijska pomoć, nego potpora u svakom drugom smislu, koju nam Prsten pruža i zato je privilegij biti dio jedne takve organizacije. Svjesni smo odgovornosti koju imamo i očekivanja koja vi imate od nas i nadam se da ćemo ih ispuniti“, kazala je i zahvalila svima na dodijeljenim stipendijama.

Program svečane večeri Udruge i Zaklade Prsten vodio je poznati televizijski i radijski voditelj Frano Ridjan, okupljene je zabavljao bend Živa legenda, a među uzvanicima je bila i istinska živa legenda Hanka Paldum, koja je zajedno s *prstenovkama* izvela čuvenu pjesmu *Ali pamtim još*.

U Zagreb su pristigli *prstenovci* svih generacija

Prsten
UDRUGA HRVATA
Bosne i Hercegovine

SNAGA

Foto: Prsten

Hanka Paldum i Klub žena, *Ali pamtim još*

Prstenovci iz Varaždina i Rijeke uvijek se rado odazivaju

Novinarska legenda Goran Milić

Bračni par Bratić s uzvanicima

Ogranak Novi Zagreb s izaslanikom predsjednika Hrvatskog sabora Mislavom Hermanom

ZA JEDNIŠTVA

Prsten
ZAKLADA

Tijekom večeri *prstenovci* i gosti zabavljali su se uz bend Živa legenda

Ivica Nučić, Drago Živković, Jozo Pavković

ZAKLADA PRSTEN

U proteklih 17 godina Zaklada Prsten dodijelila je više od 360 stipendija za studente i učenike u BiH i iz BiH, za što su članovi i prijatelji Udruge Prsten osigurali sredstva, a od ove godine iznos stipendije značajno se povećao te godišnja stipendija iznosi 3000 eura

ZAKLADA PRSTEN

DODIJELILA 20 NOVIH STIPENDIJA

Piše: Marija Trogrlić / Foto: Prsten

Novi stipendisti Zaklade Prsten, njih 20, primili su ugovore o stipendiranju na Večeri članova i prijatelja Udruge i Zaklade Prsten za mjesečnu stipendiju od 300 eura tijekom akademske 2024./2025. godine.

Stipendije su dodijeljene temeljem natječaja koji je raspisao Upravni odbor Zaklade, većinom studentima u Bosni i Hercegovini te studentima iz BiH koji studiraju u Hrvatskoj, a ugovore je uz stipendiste supotpisao upravitelj Zaklade Ivo Grgić, koji im ih je i uručio.

Prof. Grgić istaknuo je da je ove akademske godine za stipendiju apliciralo 110 kandidata te da izbor njih 20 nije bio nimalo lak, ali presudni

snaga zajedništva

u odluci bili su njihov uspjeh tijekom dosadašnjeg studija i materijalno stanje. Izrazio je iznenađenje što su stipendisti mahom više godine studija s uspjehom koji zadivljuje, zaključivši da su upravo oni ovu stipendiju itekako zaslužili.

“Postali ste dio velike obitelji Prstena koja sada pomaže vama, a nadam se da ćete u budućnosti vi pomagati drugima”, rekao je prof. Grgić stipendistima, a predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić kazao je da je to upravo smisao Zaklade i Prstena te da su među onima koji pomažu rad Zaklade i bivši stipendisti. Ovogodišnji stipendisti Zaklade Prsten su: Iva Babić, Lucija Bešlić, Josipa Bošnjak, Filip Braovac, Ivana Čorić, Ruža Domić, Davor Jurišić, Matea Krištić, Marija Martić, Monika Mlinarević, Matea Oršolić, Petra Radić, Antonija Soldo, Ivana Sušac, Iva Šipić, Mateo Tadić, Nikola Udovičić, Ivan Vučković, Igor Vuković i Kristijan Živković. Više o njima čitajte u nastavku...

Prsten
ZAKLADA

IVA BABIĆ iz Travnika, studentica 2. godine diplomskog studija Psihologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru
Stipendija Zaklade Prsten dokaz je da se isplati truditi i raditi te da će taj trud biti prepoznat i nagrađen. Sretna sam i zahvalna što sam dobila priliku biti stipendistica i radujem se novim iskustvima i poznanstvima. Stipendija će mi također uvelike olakšati moje neformalno obrazovanje i različite edukacije povezane s mojom budućom strukom. Zahvaljujem Zakladi Prsten i svima koji nesebično pomažu nama mladima!

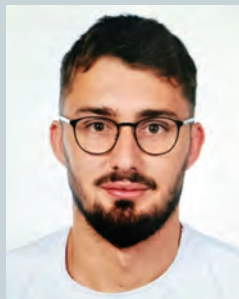
LUCIJA BEŠLIĆ iz Posušja, studentica 2. godine Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru
Iznimna mi je čast biti stipendistica Zaklade Prsten. Osim financijske pomoći, koja znači puno meni i mojim roditeljima, dali ste mi dodatan vjetar u leđa za nove akademske uspjehe. Vi ste Udruga koja prepoznaje i nagrađuje trud mladih. Od srca vam hvala na velikoj životnoj prilici i svim mogućnostima koje nam pružate.

JOSIPA BOŠNJAK iz Mostara, studentica 5. godine klavira na Muzičkoj akademiji Univerziteta u Sarajevu i Kunstuniversität Graz
Prije svega iznimna mi je čast biti stipendistica Udruge Prsten. Sretna sam da postoje ovakve udruge koje pomažu mladim i ambicioznim ljudima da što bezbrižnije idu k svojem cilju. Za mlade umjetnike poput mene, ovo je zaista pokazatelj da se isplati baviti poslom, tj. pozivom koji nas ispunjava, i da ni jedan oblik truda i rada ne ostane nezamijećen.

STIPENDISTI ZAKLADE PRSTEN

Pripremila: Ivana Marelja Cindrić,
predsjednica Kluba stipendista

FILIP BRAOVAC iz Livna, student 6. godine Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru
Zaklada Prsten već je godinama simbol potpore mladima u njihovu obrazovanju i razvoju, a činjenica da sam izabran za jednog od stipendista ispunjava me iznimnim ponosom i zahvalnošću. Stipendija mi je puno više od financijske pomoći, omogućuje mi da se s još većom posvećenošću usredotočim na završetak studija medicine i daljnje profesionalno usavršavanje. Usto, pruža mi osjećaj pripadnosti zajednici koja njeguje vrijednosti zajedništva i solidarnosti, što me dodatno motivira da u budućnosti i sam pridonosim društvu. Biti dio Zaklade Prsten velika je čast i odgovornost, a vjerujem da ću svojim radom opravdati ukazano povjerenje.

IVANA ČORIĆ iz Mostara, studentica 3. godine na studiju Dizajna audiovizualnih komunikacija Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli
Iznimna mi je čast što sam po drugi put postala stipendistica Udruge Prsten. Teško je nabrojiti sve načine kako mi je pomogla ova stipendija, ali mogu izdvojiti da sam se, bez financijskog tereta, mogla u potpunosti usredotočiti na obrazovanje i studentski život. Zahvalna sam Udruzi što omogućuje studentima da si postavе veće ciljeve i ambicije te ih i ostvare.

snaga zajedništva

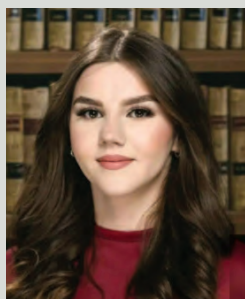

RUŽA DOMIĆ iz Brčkog, studentica 5. godine Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, smjer istraživačka fizika
Neizmjerne je čast biti stipendist Prstena drugu godinu zaredom. Velikodušna stipendija omogućila mi je da se fokusiram na studij i ostvarim značajan napredak u obrazovanju i osobnom razvoju. Postala sam predstavnica studenata te dobila Rektorovu nagradu. Angažirana sam u istraživačkoj grupi na fakultetu kroz koju ostvarujem mogućnost nastavka studija u Americi. Prstenova stipendija poticaj je da nastavim ovako i dalje.

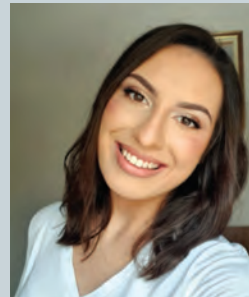
DAVOR JURISIĆ iz Travnika, student 3. godine Fakulteta zdravstvenih studija Sveučilišta u Mostaru, smjer fizioterapija

Velika mi je čast biti jedan od ovogodišnjih stipendista. Vaša potpora, osim značajnog financijskog poticaja, motivacija je za još bolji uspjeh i rezultate. Jako je lijepo vidjeti da se trud, zalaganje, odricanje zaista isplate. Ponosan sam što sam postao član ovakve organizacije te se radujem našim idućim susretima i suradnjama. Od srca, hvala.

MATEA KRIŠIĆ iz Orašja, studentica 3. godine, studij Dizajna grafičkih proizvoda na Grafičkom fakultetu Sveučilištu u Zagrebu

Stipendija mi je omogućila da se ponovno osjećam svojom. Kao netko tko je od početka studija radio studentske poslove kako bi pomogao roditeljima da mi bar za džeparac ne moraju dati jer znam da cijeli život rade za nas, svoje četvero djece, to više nisam u mogućnosti. Nažalost, bolest me je natjerala da odustanem od puno toga u prošlih šest mjeseci. Odricala sam se stvari koje volim raditi, koje me ispunjavaju, odricala se normalnog života i, na kraju krajeva, same sebe. Sada mi je omogućeno da uopće koračam stepenicama prema gore, da se ne osjećam kao teret, da se osjećam kao da stojim svojim nogama na zemlji, da imam neki novac za sebe, svoj novac. Nisam osoba kojoj je ugodno tražiti od roditelja novce kad je to potrebno jer znam kako zarađivanje može biti teško. To možda zvuči suludo, mojim roditeljima tako zvuči. A meni? Meni zvuči kao savjesno.

MARIJA MARTIĆ iz Posušja, studentica 3. godine Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, smjer politologija

Neizmjerne sam zahvalna Zakladi Prsten što je drugu godinu zaredom odabrala mene među svoje stipendiste. Financijska potpora uvelike olakšava moj akademski put te je i motivacija za sve buduće izazove, ali i jamstvo da ćemo za svoj trud i rad biti nagrađeni. Osim toga, Udruga me spojila s divnim ljudima, a sigurna sam da će se ove godine taj krug ljudi proširiti. Osjećam ponos i čast što imam privilegiju biti dio Udruge Prsten. Također, sretna sam i zahvalna zbog svih koji na bilo koji način sudjeluju u radu i pomažu u djelovanju Udruge i daju priliku mladima iz Bosne i Hercegovine za ostvarivanje svojih ambicija.

MONIKA MLINAREVIĆ iz Gruda, studentica 3. godine Dizajna vizualnih komunikacija na Umjetničkoj akademiji u Splitu

Velika mi je čast biti stipendistica Zaklade koja pruža priliku mladima ostvariti svoje ciljeve. Ova je stipendija za mene ne samo financijska potpora, nego i priznanje za moj dosadašnji trud i motivaciju za daljnji razvoj. Kao studentica dizajna vizualnih komunikacija svaki dan radim na tome da kreativno pridonosem svojoj zajednici. Stipendija mi omogućuje fokusirati se na svoje obrazovanje i razviti svoj potencijal u području koje volim. Zahvalna sam Udruzi Prsten što vjeruje u mene i moju budućnost te sam ponosna što mogu biti dio ove velike obitelji.

Prsten
ZAKLADA

MATEA ORŠOLIĆ iz Orašja, studentica 5. godine na Akademiji umjetnosti Univerziteta u Banjoj Luci, master studij violine

Vrlo sam zahvalna i ponosna što sam i ove godine stipendist Udruge Prsten. Stipendija mi iznimno puno znači i za mene je značajnu potporu u obrazovanju. Osim financijske pomoći, uz Udrugu Prsten upoznala sam mnoge divne ljude, imala potporu te stekla osjećaj da nisam sama na ovom putu. Hvala Udruzi Prsten što je i ove godine prepoznala moj trud i rad te mi omogućila bezbrižne studentske dane.

PETRA RADIĆ iz Jajca, studentica 6. godine Stomatološkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu

Iznimno sam zahvalna na dodijeljenoj stipendiji, koju imam čast primati već drugu godinu zaredom. Vaša potpora nije značajna samo za moje obrazovanje i osobni razvoj, već je i velika olakšica za moju obitelj. Povjerenje i ulaganje u naše obrazovanje izvor su motivacije i inspiracije za sve stipendiste. Hvala Udruzi što nam pomaže graditi svjetliju budućnost.

ANTONIJA SOLDO iz Širokog Brijega, studentica 4. godine Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru

Zahvalna sam i ponosna jer sam stipendistica i članica Udruge Prsten. Čast i zadovoljstvo mi je biti dio vas i zajedno koračati u pobjede. Lijepo je znati da nisam sama na svojem putu, već imam pomoć da lakše svladam akademske izazove i ostvarim svoje snove.

STIPENDISTI ZAKLADE PRSTEN

IVANA SUŠAC iz Čitluka, studentica 6. godine Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru

Stipendija mi je neprocjenjiva potpora u mojem obrazovanju i razvoju. Kao student medicine, suočavam se s mnogim izazovima, a ova mi pomoć omogućuje da se s još većom predanošću posvetim učenju i ostvarivanju svojih ciljeva. Nije to samo financijska pomoć, već i potvrda da je moj trud prepoznat. Motivira me da nastavim ulagati maksimalan napor kako bih jednog dana svojim znanjem i radom pridonijela zajednici i društvu u cjelini. Velika hvala na ukazanom povjerenju i potpori koja mi uvelike olakšava put prema ostvarenju mojih snova.

IVA ŠIPIĆ iz Nove Bile, studentica 3. godine studija politologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru

Zahvalna sam Udruzi na stipendiji koja pruža priliku za razmišljanje o ujedinjenju mladih Hrvata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Zbog toga imam pozitivno mišljenje o Udruzi jer daje priliku za upoznavanje novih ljudi i kulturoloških obrazaca, a to je neprocjenjivo. Dobivanje stipendije pokazuje da nismo sami u našem studentskom životu te da je naše učenje i trud nagradeno. Udruga svake godine iznova pokazuje koliko podržava mladost i obrazovanje.

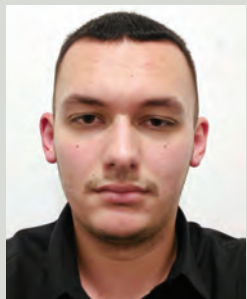
snaga zajedništva

MATEO TADIĆ iz Sarajeva, student 2. godine Medicinskog Fakulteta Univerziteta u Sarajevu

Stipendija mi kao studentu veoma zahtjevnog Medicinskog fakulteta uvelike pomaže i olakšava, jer ne moram razmišljati o finansijskom aspektu i mogu se više posvetiti učenju te sav svoj fokus i pažnju usmjeriti prema fakultetskim obvezama. Zahvalan sam Udruzi Prsten za koju smatram da radi veoma dobre i korisne stvari za zajednicu i Hrvate Bosne i Hercegovine. Kao novi član radujem se sudjelovanju u njezinu radu i jedva čekam započeti s davanjem svog doprinosa u funkcioniranju Udruge.

NIKOLA UDOVIČIĆ iz Žepča, student 2. godine diplomskog studija Geodetskog fakulteta sveučilišta u Zagrebu, Smjer geoinformatika

Velika mi je čast što sam dobio stipendiju koja će značajno olakšati moj studentski život, pružiti veliku potporu meni i mojim roditeljima. Stipendija je snažna motivacija za daljnje uspjehe i osobni razvoj. U ovoj ću godini uložiti maksimalan trud kako bih ostvario još bolje rezultate i opravdao povjerenje svih koji stoje iza Zaklade. Zadovoljstvo je biti dio ovog projekta i želim iskreno zahvaliti Udruzi Prsten na ukazanom povjerenju i odabiru za ovogodišnjeg stipendista.

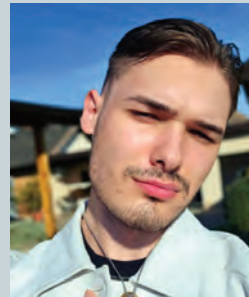
IVAN VUČKOVIĆ iz Orašja, student 4. godine Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, smjer istraživačka fizika

Kao novom stipendistu Udruge Prsten iznimna mi je čast primiti ovako velikodušnu stipendiju. Zahvaljujem na ukazanom povjerenju članovima Povjerenstva za dodjelu stipendija. Stipendija će mi u velikoj mjeri olakšati ispunjavanje studentskih obveza tijekom ove akademske godine i pružit će mi finansijsku stabilnost i samostalnost.

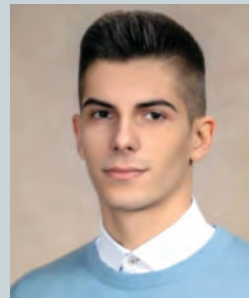
Ona otvara vrata mojem sudjelovanju u aktivnostima Udruge Prsten te se nadam da će moj doprinos biti plodonosan za Udruhu, kao i za društvo u cijelosti.

IGOR VUKOVIĆ iz Orašja, student 2. godine na Fakultetu elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu

Velika mi je čast i zadovoljstvo biti dio Prstenove obitelji i primiti ovu vrijednu stipendiju koja je više od finansijske potpore – ona je simbol zajedništva i potpore koje Udruha Prsten pruža svim svojim članovima. Ona nije samo priznanje za moj dosadašnji trud, već i velika motivacija za buduće izazove. Hvala Udruzi Prsten na tome što pruža priliku nama mladima da gradimo svjetliju budućnost!

KRISTIJAN ŽIVKOVIĆ iz Orašja, student 4. godine Kemijskog odsjeka Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Želim izraziti svoju iskrenu zahvalnost na ukazanoj časti i prilici koju ste mi pružili dodjelom stipendije. Vaša potpora za mene nije samo značajna finansijska pomoć, već i snažna motivacija da nastavim predano raditi i ostvarim svoje obrazovne ciljeve. Posebno cijenim vašu posvećenost poticanju mladih i njihova razvoja, a vaša velikodušnost dodatno inspirira da se trudim opravdati vaše povjerenje. Radujem se mogućnosti da s vama podijelim svoj napredak i uspjehe.

RIJEČKI HNK - JOŠ JEDAN USPJEŠAN HUMANITARNI KONCERT ZA ZAKLADU PRSTEN

ZAKLADA PRSTEN

ZAJEDNIŠTVO, OBRAZOVANJE, BUDUĆNOST

“Zaklada Prsten ulaže u našu budućnost – u mlade ljude koji su naša snaga, nada i ponos”, kazao je predsjednik Prstenove podružnice PGŽ-a Emil Čosić, poručivši: “Vaša potpora znači im mnogo više od financijske pomoći – ona im daje vjetar u leđa, vjeru da su njihovi snovi mogući”

Piše:
Marija Trogrlić
Foto:
Nikola Kurti, Novi list

**Opera diva
Sandra Bagarić**

Još jedan uspješan humanitarni koncert za Zakladu Prsten pod nazivom *Prsten za budućnost* održan je 13. listopada 2024. u Hrvatskom narodnom kazalištu Ivana pl. Zajca u Rijeci, a nastupili su vrsni glazbenici: Martina Majerle, Damir Urban, Ana Širić, klapa Kastav, Ivan Jelić, Sandra Bagarić i pijanist Darko Domitrović te Hanka Paldum, koja je svojim nastupom razgalila brojnu publiku.

snaga zajedništva

Kraljica sevdaha Hanka Paldum

Uz vodstvo i brojne članove Udruge te stipendiste Zaklade Prsten, u prepunoj dvorani riječkog HNK-a bili su predstavnici Hrvatskog sabora, Vlade RH, Primorsko-goranske županije i Grada Rijeke te prijatelji Prstena. Koncert, kojim se ujedno obilježava 17. obljetnica Zaklade Prsten, vodio je poznati televizijski voditelj Mirko Fodor, a prije nastupa izvođača organizatori i uzvanici obratili su se prigodnim govorima.

BUTKOVIĆ: VI STE PRIMJER KAKO SE DOBRO I BOLJE MOŽE GRADITI NJEGUJUĆI ISTINSKE HUMANE VRIJEDNOSTI

U ime predsjednika Vlade i pokrovitelja humanitarnog koncerta Andreja Plenkovića obratio se potpredsjednik Vlade i ministar mora, prometa i infrastrukture Oleg Butković, koji je istaknuo kako Vlada prepoznaje vrijednost Prstena i daje potporu radu

Udruge kao što kroz svoje političko djelovanje pruža potporu Bosni i Hercegovini, a posebno našem narodu u toj zemlji.

“Potpora Vlade pridonosi ostvarenju ciljeva i djelovanju Udruge Prsten, koja se u gotovo 20 godina postojanja uzdignula u štit očuvanja vrijednosti i jedinstva hrvatskog naroda. Vi ste primjer kako se dobro i bolje može graditi samo negujući istinske humane vrijednosti i pomažući onima kojima je to potrebno, mladima koji tek trebaju stati na noge i onima koji su se našli u nevolji poput ove posljednje koja je pogodila narod Bosne i Hercegovine”, kazao je Butković.

“Hrvatska je pokazala da želi biti prijatelj, zagovaratelj i partner BiH, što smo potvrdili i pružajući pomoć poplavljenim područjima. To je naša trajna zadaća i tako će biti i ubuduće. Nastavit ćemo se zalagati za ravnopravnost konstitutivnih naroda i kvalitetnu suradnju, ali i položaj u kojem će se Hrvati osjećati kao ravnopravan narod“, poručio je ministar Butković te

Damir Urban
i Ana Širić

RIJEČKI HNK - JOŠ JEDAN USPJEŠAN HUMANITARNI KONCERT ZA ZAKLADU PRSTEN

zahvalio Udruzi Prsten što tome pridonosi i što čuva temeljne vrijednosti i jedinstvo hrvatskog naroda.

ZAJEDNO STVARAMO SVIJET U KOJEM JE OBRAZOVANJE DOSTUPNO, A USPJEH MOGUĆ ZA SVE

U ime župana Primorsko-goranske županije Zlatka Komadine pozdrave je uputio dožupan Vojko Braut, koji je pohvalio Prstenovu misiju ulaganja u znanje i stipendiranje studenata, a gradonačelnik Rijeke Marko Filipović kazao je kako Rijeka prati rast Prstena na tom području još od 2007., izrazivši zadovoljstvo što Udruga u svojem radu ima potporu na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, što potvrđuje i prepun riječki HNK, zaključio je.

Predsjednik Udruge Prsten Vjekoslav Bratić najavio je povećanje iznosa stipendija: "Jedan od naših najvažnijih zadataka – stipendiranje je nadarenih studenata,

Prstenovci u riječkom HNK-u: Dinko Vidović, Ivan Pandurević, Ana Babić, Ivo Grgić te Vjekoslav Bratić i Pavo Zubak, aktualni i počasni predsjednik Udruge

snaga zajedništva

Hrvata u Bosni i Hercegovini i iz BiH koji žive u Hrvatskoj – za aktualnu akademsku godinu nastavlja se pod još boljim uvjetima. U skladu s nedavno izglasanom odlukom, godišnja će stipendija iznositi tri tisuće eura, a dobit će je 20 studenata koji na najbolji način odgovaraju propisanim uvjetima.“

U ime organizatora obratio se i predsjednik Prstenove podružnice Primorsko-goranske županije Emil Ćosić. “Naša Udruga Prsten oduvijek je bila most koji povezuje ljude dobre volje i dobrih namjera, a večerašnji koncert posvećen je upravo tom plemenitom cilju. Zaklada Prsten ulaže u našu budućnost – u mlade ljude koji su naša snaga, nada i ponos”, kazao je te pojasnio da su sredstva koja prikupljamo namijenjena za stipendiranje studenata podrijetlom iz BiH, koji su spremni učiti, rasti i pridonositi našoj zajednici. “Vaša potpora znači im mnogo više od financijske pomoći – ona im daje vjetar u leđa, vjeru da su njihovi snovi mogući. Hvala svima koji su večeras ovdje, jer zajedno stvaramo svijet u kojem je obrazovanje dostupno, a uspjeh moguć za sve”, poručio je Ćosić i zahvalio svim pokroviteljima, sponzorima i donatorima.

Članovi varaždinske podružnice na riječkom koncertu

Izrazito bogato strukturiran koncert koji je također po svojem sastavu i glazbeno-žanrovskom opredjeljenju odašiljao poruku zajedništva i prožimanja kultura Hrvatske te Bosne i Hercegovine oduševio je sve prisutne. (...) Zajedništvo, obrazovanje, znanost – nikad i nikako podjele po bilo kojem kriteriju, poruka je Prstena koja je u nedjeljnu večer na jedan vrlo direktan i plemenit način iz Rijeke poslana svijetu.

Novi list, medijski pokrovitelj

Sponzori koncerta

PLATINUM SPONZORI

- Hotel Navis Opatija
- Hrvatska poštanska banka d. d.
- Skilled Labor d. o. o.

ZLATNI SPONZORI

- Dental Ćosić - privatna ordinacija dentalne medicine dr. Emil Ćosić
- Hrvatska Lutrija d. o. o.
- M SAN Grupa d. o. o.
- Žito Grupa d. o. o.
- Zubak Grupa d. o. o.

BRONČANI SPONZORI

- Allianz ZB d. o. o. društvo za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima
- BKS Bank AG, Glavna podružnica Hrvatska
- Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci
- HDZ - Hrvatska demokratska zajednica
- Mrnjavac d. o. o.
- O.K.I. d. o. o.

SPONZORI

- ABK Servis
- Braovac i partneri d. o. o.
- FotoKurti Rijeka
- Hidraulika Drvošped d. o. o.
- Općina Viškovo
- Općina Punat
- Pago Croatia d. o. o.
- PAX PRO d. o. o.
- Poliklinika za ortopediju, fizikalnu medicinu i rehabilitaciju i fizikalnu terapiju SCIPION, Rijeka
- Restaurant ANTACK, Rijeka + Broadway bar, Rijeka
- Royal Hill d. o. o.
- Storm Security d. o. o.
- V-trans, obrt za prijevoz putnika, Rijeka
- W. M. S. Gavran d. o. o.

PODRUŽNICE I OGRANCI

U svečanoj dvorani Carpe Diem okupilo se oko 400 članova i prijatelja Udruge Prsten

DONACIJSKA VEČER ZA ZAKLADU PRSTEN U SLAVONSKOM BRODU

Prsten
ZAKLADA

Prstenovci su još jednom pokazali veliko posavsko srce i dobru slavonsku dušu, ujedno plemenitost Prstena, što je i bio cilj ove predivne večeri koja zasigurno svima ostaje u dobrom sjećanju i lijepim uspomnama

Pripremila:
Marija Trogrlić

snaga zajedništva

U organizaciji Prstenove podružnica Brodsko-posavske županije, u Slavonskom je Brodu 26. travnja 2024. održana Donacijska večer za Zakladu Prsten.

Tim povodom u svečanoj dvorani Carpe Diem okupilo se oko 400 članova i prijatelja Udruge Prsten, a među gostima i uzvancima bili su ministar rada i mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike Marin Piletić, župan Brodsko-posavske županije Danijel Marušić, predsjednik Županijske skupštine Pero Ćosić, gradonačelnik Slavonskog Broda Mirko Duspara i gradonačelnik Nove Gradiške Vinko Grgić, predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić i upravitelj Zaklade Ivo Grgić te brojni članovi Predsjedništva Udruge.

U ime domaćina okupljene je pozdravio predsjednik brodsko-posavske podružnice Prstena Robert Kuduz, zahvalivši svim vrijednim *prstenovkama* i *prstenovcima* koji su sudjelovali u organizaciji, kao i svima koji su se odazvali.

“Vidjeti ovako velik odaziv, izdvojeno vrijeme unatoč osobnim i poslovnim obvezama jasna je poruka našim članovima Prstena da smo na dobrom putu, da Udruga ima svoju snagu i težinu, ali istodobno je i obveza da taj status opravdamo i osnažimo“, kazao je Kuduz, dodavši da je Zaklada perjanica Prstena.

Najavio je daljnji angažman i aktivnosti Prstena u Brodsko-posavskoj županiji, kao i u Bosanskoj Posavini, osvrnuvši se na početak europskog puta BiH uz potporu RH, zaključivši da je uz politički potreban i građanski angažman, prije svega kroz udruge, te je pozvao sve da se pridruže Prstenu i podrže aktivnosti, programe i rad najveće udruge Hrvata iz BiH.

Predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić čestitao je Kuduzu na organizaciji, posebno je istaknuo snagu zajedništva koja povezuje sve sastavnice i brojno članstvo Prstena, čiji se krug neprestano širi. Pohvalio je uspješnu reaktivaciju brodsko-posavske podružnice te najavio osnivanje novih podružnica i ogranaka, a kako je te večeri bio jedan od slavljenika domaćini su ga darivali rođendanskom tortom.

Upravitelj Zaklade Ivo Grgić zahvalio je organizatorima i svim donatorima te istaknuo važnost pomaganja onima kojima je pomoć potrebna, prisjetivši se vremena kad je i sam bio u takvoj situaciji napuštajući svoj rodni kraj. Zahvalio je u ime svih stipendista Zaklade Prsten te istaknuo da novih 25 stipendista redovito prima stipendiju, a među zakladnicima su i neki od bivših stipendista, čime se krug Prstena simbolično zatvara.

Okupljene je pozdravio i ministar Marin Piletić, koji je izrazio zadovoljstvo što je ponovno u krugu Prstena, nakon Prstenova poslovnog foruma na kojem je također sudjelovao. Istaknuo je da se u Prstenu gradi neraskidiva veza između Hrvata iz RH i BiH jer je to jedno tijelo, jedna duša, jedan narod. “Ono što činite kao Prsten vrijedno je divljenja“, kazao je, zaključivši da se Prsten prenosi na mlade generacije, te svima zaželio uspješan daljnji rad.

Gradonačelnik Mirko Duspara u ime Grada Slavonskog Broda donirao je Zakladi 2500 eura, a tijekom večeri održana je aukcija na kojoj je dres bivšeg reprezentativca Marija Mandžukića prodan također za 2500 eura, umjetnička slika Ivana Lackovića - Croate za 650 eura te vino Vinarije Galić za 300 eura.

Bogata tombola razveselila je mnoge goste, a među najvrednijim darovima bili su televizor, najam kombija, stomatološke i frizerske usluge, građevinski materijal i brojni drugi darovi i usluge. Večer je upotpunio nastup KUD-a Tamburice iz Koraća, a goste je zabavljao Ivan Martić s bendom te je uz veselu glazbu i bogatu trpezu druženje potrajalo do kasnih sati, a višak hrane prstenovci su darovali Kući sretnih ciglica u Slavonskom Brodu koja se brine o djeci bez odgovarajuće roditeljske skrbi.

Prstenovci su još jednom pokazali veliko posavsko srce i dobru slavonsku dušu, ujedno plemenitost Prstena, što je i bio cilj ove predivne večeri koja zasigurno svima ostaje u dobrom sjećanju i lijepim uspomena.

Predsjedniku Udruge Vjekoslavu Bratiću bio je rođendan te su ga domaćini iznenadili tortom

PODRUŽNICE I OGRANCI

“Nas Hrvate iz BiH veže naše podrijetlo i sretni smo što imamo dvije domovine.

Upravo nas je naša ljubav prema domovini iz koje smo potekli povezala i potaknula da osnujemo podružnicu našeg Prstena i na ovom području”, kazao je predsjednik Podružnice Dražen Tufeković

PETA PRSTENOVA PODRUŽNICA U KARLOVCU

**Na Osnivačkoj skupštini
bila je i karlovačka
županica Martina
Furdek-Hajdin**

snaga zajedništva

Udruga Hrvata BiH Prsten proširila je svoj krug na još jednu podružnicu, a uz Osječko-Baranjsku, Primorsko-goransku, Brodsko-posavsku i Varaždinsku županiju, podružnicu Prstena sada ima i Karlovačka županija.

Osnivačka skupština održana je 16. svibnja 2024. u Karlovcu, a tim povodom u prostorijama Nikola Tesla Experience Center okupili su se članovi novoosnovane podružnice i uzvanici, među kojima su bili i županica Karlovačke županije Martina Furdek-Hajdin, gradonačelnik Duge Rese Tomislav Boljar i predsjednik Udruge Prsten Vjekoslav Bratić s članovima Predsjedništva te drugi gosti. U ime domaćina i organizatora sve ih je pozdravio predsjednik inicijative za osnivanje Podružnice Karlovačke županije prim. dr. Dražen Tufeković, koji je ujedno izabran za predsjednika Podružnice.

“Nas Hrvate iz BiH veže naše podrijetlo i sretni smo što imamo dvije domovine. Upravo nas je naša ljubav prema domovini iz koje smo potekli povezala i potaknula da osnujemo podružnicu našeg Prstena i na ovom području“, kazao je Tufeković i zahvalio vodstvu Udruge na potpori.

Nakon što je izabran za čelnika novoosnovane podružnice, zahvalio je članovima Skupštine na ukazanom povjerenju. “To je velika čast, ali i odgovornost koja obvezuje sve nas u vodstvu Podružnice Karlovačke županije da nastavimo promicati ideju, misiju i viziju Prstena, kao i vrijednosti koje nas povezuju. Dat ćemo sve od sebe da budemo dobar primjer i uzor u tome“, poručio je Tufeković i pozvao sve koji žive na području i u blizini Karlovačke županije da im se pridruže.

Okupljene je pozdravio i predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić, koji je izrazio zadovoljstvo što se nastavlja širiti krug Prstena. Govoreći o ciljevima i vrijednostima Udruge koja okuplja oko četiri tisuće članova diljem Hrvatske, posebno je istaknuo Zakladu kao najbolju investiciju kojom Prsten ulaže u budućnost.

U ime domaćina i organizatora obratio se predsjednik Podružnice Karlovačke županije Dražen Tufeković

“Neka nas sve i nadalje povezuje snaga zajedništva i vodi duh solidarnosti, u krugu našeg Prstena, ali i izvan njega, a sve za dobrobit našeg hrvatskog naroda i naših dviju domovina“, poručio je predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić te izabranom vodstvu zaželio uspješan rad.

Osnivanje pete Prstenove podružnice čestitala je i karlovačka županica Martina Furdek-Hajdin te pozvala sve na suradnju na dobrobit cijele Karlovačke županije, u kojoj žive brojni Hrvati iz BiH.

Čestitao je inicijatorima na osnivanju Podružnice sa željom da i ona bude “na ponos Karlovačke županije i naše Udruge, koja će od danas biti još snažnija i moćnija!“

“Neka nas sve i nadalje povezuje snaga zajedništva i vodi duh solidarnosti, u krugu našeg Prstena, ali i izvan njega, a sve za dobrobit našeg hrvatskog naroda i naših dviju domovina“, poručio je Bratić te izabranom vodstvu zaželio uspješan rad.

Osnivanje pete Prstenove podružnice čestitala je i karlovačka županica Martina Furdek-Hajdin te pozvala sve na suradnju na dobrobit cijele Karlovačke županije, u kojoj žive brojni Hrvati iz BiH. Na Osnivačkoj skupštini za dopredsjednika Podružnice izabran je dr. Marijan Talakić, a za članove Izvršnog odbora izabrani su Ivan Mateša, Marin Jović, Marinko Filaković, Ivan Bulaja, Miljenko Stoak, Oliver Budimir i Dario Čavlović. Nadzorni odbor čine Hrabroslav Filaković, Dario Greb i Matija Perković, a Sud časti Krešimir Smokrović, Vanja Marković i Andrija Tufeković.

Marija TROGRLIĆ

NOVOSTI

U KARLOVCU OSNOVANI KLUBOVI ZDRAVSTVENIH DJELATNIKA I PODUZETNIKA TE FORUM MLADIH

Podružnica Karlovačke županije Udruge Hrvata BiH Prsten održala je 12. studenog 2024. u Karlovcu sastanak na kojem su osnovani klubovi zdravstvenih djelatnika i poduzetnika te Forum mladih.

Uz članove Podružnice, na sastanku su bili predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić i predsjednik Kluba zdravstvenih djelatnika Josip Baković, a sve ih je pozdravio predsjednik karlovačke podružnice Dražen Tufeković.

Uz izvješće o provedenim i planiranim aktivnostima Podružnice, tom prigodom predloženi su i jednoglasno izabrani čelnici i članovi novih klubova.

Za predsjednika Kluba zdravstvenih djelatnika izabran je Josip Žunić, za zamjenicu Karolina Vižintin, a za članove Izvršnog odbora Vanja Marković, Kristina Matijas, Margarita Petrić, Ivana Završki i Ivana Kovačina.

Za predsjednika Kluba poduzetnika izabran je Krešimir Smokrović, za njegova zamjenika Niko Pervan, a članovi Izvršnog odbora su: Darko Marković, Zoran Lovrinović, Darijo Valentić i Matija Perković. Predsjednik Forum mladih je Ante Mateša, zamjenica predsjednika Anabel Karalić, a članica Vanja Marković.

Predsjednik Udruge Bratić, uz čestitke izabranima, istaknuo je ključne vrijednosti kojima se vode članovi Prstena - zajedništvo, potpora, domoljublje i njegovanje tradicije. "Jedna od najvažnijih vrijednosti jest briga o budućnosti naših mladih putem Zaklade Prsten."

Sastanak u Karlovcu protekao je u duhu slogana Snaga zajedništva, uz poruku kako nam upravo ta snaga daje motivaciju da svoju zajednicu i sredinu u kojoj živimo svakodnevno činimo boljom i uspješnijom, kako bismo svi zajedno, posebno naši mladi, imali bolju i sretniju budućnost.

Prof. dr. sc. Dražan Kozak - novi predsjednik Kluba znanstvenika

Klub znanstvenika Udruge Prsten ima novog predsjednika. Prof. dr. sc. Dražan Kozak jednoglasno je izabran na elektroničkoj sjednici održanoj 8. studenog 2024. Izbor zamjenika predsjednika i šest članova Vijeća Kluba znanstvenika, obaviti će se naknadno.

Dražan Kozak redoviti je profesor u trajnom zvanju na Strojarskom fakultetu Sveučilišta u Slavanskom Brodu. Od 2020. godine pomoćnik je rektora za osiguravanje kvalitete Sveučilišta u Slavanskom Brodu. Prije toga bio je prorektor za nastavu i studente Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i dekan Strojarskog fakulteta u Slavanskom Brodu.

Suradnik je na brojnim sveučilištima i projektima u inozemstvu, član mnogih znanstvenih institucija i udruga te autor ili suautor sveučilišnih udžbenika i različitih znanstvenih publikacija.

snaga zajedništva

PODRUŽNICE I OGRANCI

ODRŽAN TURNIR U STOLNOM TENISU

Uvijek sportski aktivna Prstenova podružnica Varaždinske županije organizirala je turnir u stolnom tenisu, koji je održan 22. rujna u Črncu Biškupečkom.

Na turniru se natjecalo 11 članova Udruge Prsten i svi su pokazali zavidnu vještinu, a prvo mjesto osvojio je Josip Paurević. Uz njega, na postolje su se popeli i Ivan Jandrijević kao dru-

goplasirani te Boris Buhic, koji je osvojio treće mjesto. Vodstvo Podružnice čestitalo je svim natjecateljima na sportskom duhu, a i drugi *prstenovci* iz tog kraja iskoristili su prigodu i lijepo vrijeme za ugodno nedjeljno druženje.

Podsjećamo da je početkom rujna počela i 16. uzastopna sezona nogometa koji se tradicionalno trenira u organizaciji varaždinske podružnice te pozivaju sve zainteresirane da im se pridruže u TTS-u svake subote od 19 sati.

TRAFFICON

Selska cesta 50, Zagreb, HRVATSKA
tel: 00 385 1 364 03 22
fax: 00 385 1 366 49 83
www.trafficon.hr
e-mail: trafficon@trafficon.hr

SNAGA JE U NAMA

Omladinska 1, Odžak, BiH
tel: 00 387 31 76 34 96
fax: 00 387 31 71 11 65
www.trafficon.hr
e-mail: trafficon@trafficon.hr

DJELATNOST

- svi geodetski poslovi
- projektiranje cesta i svih objekata niskogradnje
- izrada projekata prometne tehnike
- konzalting i nadzor

PODRUŽNICE I OGRANCI

BLAGDANSKO DRUŽENJE ČLANOVA I PRIJATELJA PRSTENA U VARAŽDINU

Piše: Marija Trogljić

I ova je godina započela tradicionalnim blagdanskim druženjem Podružnice Varaždinske županije, a tim povodom u varaždinskom hotelu Turist na blagdan Sveta tri kralja, 6. siječnja 2024., okupili su se brojni članovi i prijatelji Udruge Prsten.

U ime domaćina i organizatora okupljene je pozdravio predsjednik varaždinske podružnice Ilija Ponjavić, zaželjeviši svima dobrodošlicu na 12. blagdansko druženje kojim se ujedno obilježava 14 godina djelovanja Podružnice Varaždinske županije.

Ponjavić: Nemojte razmišljati što Udruga može učiniti za vas, nego što vi možete učiniti za Udrugu

Podsjetio je na brojne aktivnosti Udruge i Podružnice, u kojoj je jedna od tradicionalnih aktivnosti nogometna sekcija, a posebno je istaknuo Kulturno-umjetničko društvo Prsten, ponos varaždinske podružnice.

Istaknuo je da Udruga Prsten ima više od 3500 fizičkih članova i oko 230 gospodarskih subjekata koji kroz svoja poduzeća zapošljavaju više od 11 tisuća zaposlenika te generiraju oko 5,5 % BDP-a u RH.

Posebno se osvrnuo na humanitarni aspekt djelovanja

Udruge, naglasivši da je Prsten u proteklih 18 godina različitim manifestacijama i aktivnostima prikupio i podijelio brojne donacije i pomogao unesrećenim u poplavama i potresima te osigurao oko 350 stipendija koje Zaklada Prsten dodjeljuje studentima iz i u BiH.

“Članovi Udruge Prsten dio su jedne velike obitelji Hrvata iz BiH koja kroz okupljanje, upoznavanje i povezivanje nastoji pridonijeti očuvanju i razvoju svih temeljnih vrijednosti. Ali za mene ova Udruga nisu samo brojke. Ja sam ponosno dijete ove Udruge i danas sam još ponosniji jer sam učlanio najmlađeg člana Udruge, svoje sina Petra“, kazao je Ponjavić.

Posebno se obratio mladima, poručivši im: “Nemojte razmišljati na način - što Udruga može učiniti za mene, nego što ja mogu učiniti za Udrugu, i to će vam se kroz prijateljstva i povezivanje višestruko vratiti.”

Stričak: Imamo puno dodirnih točaka koje nas spajaju, a i najpoznatiji Varaždinci dolaze iz BiH

Na druženju su bili i varaždinski župan Anđelko Stričak, saborski zasupnik Siniša Jenkač gradonačelnik Novog Marofa te predsjednik Općinskog vijeća Općine Kneginec Marko Brezovec.

Župan Stričak posebno je pozdravio sve koji su vodili varaždinsku podružnicu Prstena u proteklih 14 godina te istaknuo kako je važno uvijek se prisjetiti svih koji su stvarali i gradili taj kraj, koji su nas okupljali i činili Varaždinsku županiju i zavičaj boljim i produktivnijim.

“Prošla godina bit će zapamćena po tome što smo sklopili sporazum o suradnji s Herceg-bosanskom županijom. Pozivam sve vas članove Udruge da se uključite i predložite na koji način tu suradnju učiniti boljom za nas i za Herceg-bosansku županiju, kao i za sve vaše u Bosni i Hercegovini“, poručio je Stričak.

snaga zajedništva

Prstenovi Varaždinci i ovaj put pokazali su se kao dobri domaćini

“Imamo puno dodirnih točaka koje nas spajaju, a među ostalim najpoznatiji Varaždinci dolaze iz Bosne i Hercegovine – Zlatko Dalić, Branko Ivaković, Bože Radoš, i ne samo da su najpoznatiji Varaždinci, nego i najpoznatiji Hrvati,” naglasio je Stričak te najavio daljnju potporu Varaždinske županije Prstenovoj podružnici.

Jelavić: Prsten je prije svega emocija, mjesto pripadnosti, za mnoge od nas izgubljeni zavičaj i čini nas ponosnijima na svoje podrijetlo

U ime predsjednika Prstena Vjekoslava Bratića okupljene je pozdravila dopredsjednica Udruge Gordana Jelavić. Podsjetila je na najvažnije aktivnosti Prstena u protekloj godini poput Humanitarnog koncerta za Zakladu Prsten i Izborne skupštine, kao i okupljanja u Prstenovim podružnicama u Osijeku, Rijeci i Varaždinu te u ograncima, na Večeri bosanskih pita u Svetoj Nedelji i druženju u Novom Zagrebu.

Posebno je pohvalila Forum mladih koji su proveli iznimno uspješnu Božićnu humanitarnu akciju Mladi mladima te svojim osobnim angažmanom omogućili da djeca iz Male škole u Varešu posjete

KUD Prsten razveselio je sve izvršnim nastupom

zagrebački Advent, što će im zasigurno ostati u najljepšem sjećanju.

“Često me znaju pitati ljudi koji nisu upoznati s Udrugom - što je tebi taj Prsten, a ja im kažem da je Prsten za mene, i mnoge druge, prije svega emocija, mjesto pripadnosti, za mnoge od nas izgubljeni zavičaj i čini nas još ponosnijima na svoje podrijetlo,” zaključila je Jelavić. Druženju u Varaždinu odazvali su se i predsjednik Ogranka Novi Zagreb Ivan Marčeta, predsjednica Kluba žena Ivana Milas, predsjednica Kluba stipendista Ivana Marelja Cindrić te predsjednik Foruma mladih Robert Čolić, kao mnogi *prstenovci* iz Zagreba i okolice.

Prstenovi Varaždinci i ovaj put pokazali su se kao dobri domaćini, a za doprinos radu varaždinske podružnice Prstena dodijelili su zahvalnice županu Stričaku, voditeljici programa Tatjani Andrić, članici KUD-a Nadi Čosić te KUD-u Prsten, koji je i ovom prigodom razveselio sve svojim izvršnim nastupom.

Uz KUD Prsten, uz zvuke violine i šargije, izvorne pjesme zapjevale su sestre Duspara iz Žepča, a u prigodnom programu nastupio je i plesački par Valentina i Marinko Patafta, koji su izveli nekoliko latino plesova. Tijekom večeri goste je zabavljao Maestro bend, a održana je i tradicionalna tombola.

Na tradicionalnom blagdanskom druženju Prstenove podružnice u Varaždinu uvijek je velik odaziv i veselo ozračje

PODRUŽNICE I OGRANCI

U ime domaćina okupljene je pozdravio predsjednik varaždinske podružnice Ilija Ponjavić

PRSTENOVCI NA TRADICIONALNOM PIKNIKU NA HALIĆU

I ove godine prve nedjelje u srpnju članovi i prijatelji Udruge Prsten okupili su se na varaždinskim bregima u prekrasnom prirodnom okruženju, gdje se već 14 godina početkom ljeta održava Piknik na Haliću.

Tradicionalno okupljanje i druženje *prstenovaca* s obiteljima i prijateljima organizira Podružnica Varaždinske županije Udruge Prsten, a odzivaju se sve generacije – od onih najstarijih pa do mladih i djece, bake i djedovi zajedno sa svojom djecom i unucima, što je ujedno najbolje jamstvo da će se očuvati tradicija i običaji Hrvata iz BiH.

U ime domaćina okupljene je pozdravio predsjednik varaždinske podružnice Ilija Ponjavić, zahvalio je donatorima i svima koji su sudjelovali u pripremi piknika, a posebno je pozdravio dolazak predsjednika Prstena na ovo tradicionalno okupljanje.

snaga zajedništva

Predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić pohvalio je ovakva neformalna duženja i najavio najvažnije aktivnosti planirane do kraja ove godine te pozvao sve da se u što većem broju odazivaju događanjima u organizaciji Prstena.

Velečasni Josip Pavlović, koji ove godine slavi 50. obljetnicu svećenstva, prije objeda uputio je prigodnu molitvu i riječ. Pozvao je sve da i nadalje njeguju vezu sa svojim korijenima, a posebno mlade da ne zaborave od kuda su im djedovi i bake.

Već godinama na ovim su susretima neizostavna i sportska natjecanja, a osim u nogometu, koji Varaždinci iz Prstena igraju svake subote, *prstenovci* su snage odmjerili i u stolnom tenisu i pikadu, dok su se najmlađi zabavljali na popularnom *napuhancu*. Vrijedna varaždinska ekipa pripremila je tradicionalne pečenke i roštilj, a nakon objeda uz zvuke šargije i violine zaigralo se i najdraže kolo. Kao i uvijek, svi koji su se odazvali pozivu i došli na Halić, s piknika su otišli punog srca, u kojem uvijek nose i kraj iz kojeg su potekli.

Nogometna ekipa varaždinske podružnice okuplja se svake subote

PODRUŽNICE I OGRANCI

Novoizabrani predsjednik Boris Kuliš zahvalio je svima na ukazanom povjerenju

Za novog predsjednika izabran je Boris Kuliš, a za dopredsjednike Ana Stanić i Mladen Nenadić

Izborna skupština Prstenove podružnice Osječko-baranjske županije održana je 19. studenog 2024. u Terra Negra country clubu u Čepinu, a nazočilo je oko 80 članova Podružnice

PODRUŽNICA OSJEČKO- -BARANJSKE ŽUPANIJE IZABRALA NOVO VODSTVO

snaga zajedništva

Izborna skupština Prstenove podružnice Osječko-baranjske županije održana je 19. studenog 2024. u Terra Negra country clubu u Čepinu, a nazočilo je oko 80 članova Podružnice. Počasni predsjednik Udruge Marko Pipunić i dopredsjednik Udruge Ivan Pandurević pozdravili su članice i članove Podružnice te izrazili zadovoljstvo dosadašnjim radom. Pohvalili su vodstvo na čelu s Anom Stanić, a novom vodstvu poželjeli uspješan rad. Dosadašnja predsjednica Ana Stanić podnijela je Izvješće o radu za prethodno razdoblje, a potom joj je tajnik Marko Šimić u ime Izvršnog odbora Podružnice uručio zahvalnicu za iznimno zalaganje i rad.

Za novog predsjednika Podružnice Osječko-baranjske županije jednoglasno je izabran Boris Kuliš, uspješan poduzetnik i aktivan član Kluba poduzetnika. Rođen je u Kreševu, završio je studij elektrotehnike u Osijeku, oženjen je i otac dvoje djece. Za dopredsjednike su izabrani dosadašnja predsjednica Ana Stanić i Mladen Nenadić, poduzetnik koji se s obitelji doselio u Slavoniju nakon dugogodišnjeg rada u Austriji.

Za tajnika je reizabran Marko Šimić, a uz njih u Izvršnom su odboru i članovi: Vlado Guberac, Marko Pipunić, Ivan Pandurević, Ivan Mijić, Ivan Dominković, Krunoslav Zmaić, Drago Šubarić, Boris Crnković, Matija Zrakić, Žana Gamoš,

Počasni predsjednik Udruge Marko Pipunić

Kata Ravnjak, Ivanka Orkić-Krajina, Ana Matijević, Slavko Lozić, Pero Mijić, Snježana Rebuš, Jurica Antunović, Ivica Ivanković, Marjan Jerković, Zlatko Bulić, Marija Župarić, Antun Tubanović i Luja Šušak. Novi Nadzorni odbor za iduće razdoblje čine Darko Kraljević, Želimir Orkić i Pejo Bosnić.

Novoizabrani predsjednik Boris Kuliš zahvalio je svima na ukazanoj povjerenju, istaknuvši kako je to velika čast, ali i odgovornost, koju je spremno prihvatio. Izrazio je vjeru u dobru budućnost Podružnice i Udruge kroz zajedništvo i jačanje povezanosti svih u Prstenu jer samo tako možemo svi zajedno rasti, poručio je Kuliš.

Na Skupštini je donesen i novi statut Podružnice s određenim izmjenama u ovlastima dopredsjednika, tajnika i Izvršnog odbora te su uneseni dodaci koje je predložilo upravno tijelo Županije.

Članice osječkog Kluba žena uvijek su aktivne i angažirane

Iz srca Slavonije!

MATERRA
WELLNESS AND WHOLENESS HOTEL

DOBRO

INTERNATIONAL MEDICAL CENTER
PRIORA
Excellence is our priority

Tvornica ulja
čepin

 žito
svježa jaja

TERRA NEGRA
country club

CRNA SVINJA
restoran

vitalka
PREMIUM STOČNA HRANA

snaga zajedništva

PRSTENOVKE IZ OSIJEKA POSJETILE TOLISU

Članice Kluba žena iz Osijeka posjetile su 29. lipnja 2024. Tolisu, malo ali drevno i kulturno-povijesnim znamenitostima bogato mjesto u Bosni i Hercegovini, koje je unatoč burnoj prošlosti ostalo većinsko hrvatsko naselje.

Tijekom boravka u Tolisi obišle su župnu crkvu Uznesenja Blažene Djevice Marije, prostorno najveću katoličku crkvu u BiH koja datira iz 1881., i Muzej Franjevačkog samostana simboličnog naziva Vrata Bosne s vrijednom knjižnicom i bogatom muzejskom zbirkom.

Domaćin im je bio fra Josip Adrić, koji ih je dočekao u lijepo uređenom samostanskom dvorištu, a potom i poveo u razgledavanje znamenitosti te ih je kroz zanimljive priče upoznao s bogatim povijesnim naslijeđem tog kraja.

O povezanosti franjevaca s tim dijelom Bosne govori i podatak da je upravo u Tolisi otvorena prva pučka osnovna škola u BiH, koju je davne 1823. podigao tadašnji župnik fra Ilija Starčević. "Naš narod ostavio nam je puno toga u naslijeđe i sve smo to mogle vidjeti i djelomice osjetiti, koliko je snage, volje, domišljatosti i upornosti trebalo imati, posebno među ženama, da se očuva i prenese naša tradicija", dojmovi su predsjednice osječko-baranjske podružnice Prstena Ane Stanić.

Nakon ugodnog i nadasve zanimljivog razgledavanja Muzeja Franjevačkog samostana, posjetile su i spomen-sobu 104. brigade Hrvatskog vijeća obrane, gdje su ih dočekali ratni zapovjednici i upoznali ih s osnivanjem i djelovanjem brigade tijekom rata na tom području.

Bogata muzejska zbirka koja čuva tradiciju

Cjelodnevni boravak u Tolisi *prstenovke* iz Osijeka završile su u Posavskoj kući, gdje su ih ugostile članice Udruge žena "Marija" i Zajednice žena HDZ-a BiH "Kraljica Katarina Kosača" iz Domaljevca, na čiji su poziv i došle u Tolisu.

Uz ugodno druženje i razmjenu iskustava u snalaženju sa svakodnevnim obvezama koje većina žena ima, razgovaralo se i o budućoj suradnji, a obostrano je izražena želja da se takvi posjeti i susreti organiziraju i ubuduće.

PODRUŽNICE I OGRANCI

Na velikom odazivu i brojnim raznovrsnim pitama u ime organizatora zahvalio je predsjednik svetonedeljskog ogranka Pavo Čorluka, koji je rekao kako je to događanje nadišlo sva očekivanja i preraslo u puno više od zajedničke večeri

VEČER BOSANSKIH PITA UZ NAJVEĆI ODAZIV I NAJBOLJU PONUDU

Tradicionalno godišnje događanje pruža priliku za očuvanje i promidžbu autohtonih delicija iz BiH kao dio bogate hrvatske gastronomske baštine

Piše:
Marija Trogrlić

U organizaciji Prstenova Ogranka Sveta Nedelja i Kluba žena Udruge Prsten, 23. svibnja 2024. u Gornjem Stupniku održana je Večer bosanskih pita koja je odazivom i ponudom nadmašila sve dosadašnje. Promicanjem snažnog zajedništva i povezanosti među Hrvatima u RH i BiH kroz valorizaciju naše kulturne baštine i identiteta, Udruga Prsten odavno je prerasla svoje okvire, kao i ova manifestacija, koja se prvi put održala izvan matičnog ogranka.

Svima je na odazivu i brojnim pitama u ime organizatora zahvalio predsjednik svetonedeljskog ogranka Pavo Čorluka, koji je rekao kako je to događanje nadišlo sva očekivanja, nadraslo i Ogranak i preraslo u nešto puno više od jedne zajedničke večeri, a ovu

snaga zajedništva

U ime domaćina sve je pozdravio načelnik Općine Gornji Stupnik Bruno Perković

je posvetio svim Ružama i Ružicama, među kojima je i njegova supruga.

U ime domaćina sve je pozdravio načelnik Općine Gornji Stupnik Bruno Perković. Istaknuo je da na tom području žive brojni Hrvati iz BiH koji pridonose razvoju zajednice te se pohvalio da je bosanski zet, a kako i priliči zetu, pohvalio je pite svoje punice. Izrazio je zadovoljstvo što je Večer bosanskih pita prvi put organizirana u prostorijama gornjostupničke Općine te pozvao sve da se i dogodne okupe na istome mjestu.

Uz njih, na Večeri bosanskih pita bili su i predsjednik Udruge Prsten Vjekoslav Bratić, dopredsjednici Gordana Jelavić, Ana Babić i Draženko Mamić, predsjednik Podružnice Primorsko-goranske županije Emil Čosić, predsjednik i dopredsjednik Ogranka Novi Zagreb Ivan Marčeta i Ivo Bulaja, predsjednica Kluba žena Ivana Milas, upravitelj Zaklade Ivo Grgić te brojne članice i članovi Udruge. Članice Udruge za očuvanje hrvatske kulturne baštine "Kragulj" bile su gošće večeri sa svojim delicijama, zlevankom i greblicom.

Posebno je lijepo bilo vidjeti zajedno sve generacije – od onih najmlađih u naručju roditelja, tinejdžera i najbrojnije srednje generacije do najstarijih koje nije spriječilo ni to što se kreću uz pomoć štapa.

PODRUŽNICE I OGRANCI

Uz brojne pite iz različitih krajeva BiH, ali i kraja u kojem se okupljamo, ove su godine na *slatkom stolu* bile i razne voćne pite, baklave, urmašice i druge slastice.

Uz bogatu gastronomsku ponudu, brojni okupljeni članovi i prijatelji Prstena imali su priliku vidjeti i kako radi tkalački stan, nekadašnji neizostavan alat za proizvodnju tekstila koje je imalo gotovo svako domaćinstvo, a predstavio ga je prof. Željko Knežević,

Žene su se često okupljale kako bi zajednički tkale te razmjenjivale tehnike i ideje

Tijekom večeri zaspivala je i harmonika i spontano se zapjevalo pa i zaigralo, a zainteresirani su mogli nabaviti knjige dječjih pisaca Bosanske Posavine, kao i knjigu prstenovke Ružice Sarić-Šušnjara *Niti duše posavske*.

Uz brojne pite iz različitih krajeva BiH, ali i kraja u kojem se okupljamo, ove su godine na *slatkom stolu* bile i razne voćne pite, baklave, urmašice i druge slastice

koji je uposlio i prstenovke kako bi prezentirao razne načine nekadašnjeg tkanja.

Žene su se često okupljale kako bi zajednički tkale i razmjenjivale tehnike i ideje. Ulogu tkalačkog stana danas su zamijenili moderni strojevi, ali ne i velik značaj koji on predstavlja kao dio naše tradicije i kulturne baštine, istaknula je voditeljica Petra Jozipović, koja je pozvala sve zainteresirane da se nakon pita okušaju i u tkanju.

Kako i dolikuje ovakvom događanju, Večer bosanskih pita počela je i završila uz pjesmu, a *prstenovac* Ivan Jelić i ovaj je put razgatio mnoga srca i raspjevao sve okupljene.

snaga zajedništva

Autorica Gordana Marijić u znak zahvalnosti jednu od svojih slika darovala je u korist Zaklade Prsten

“Fragmenti sjećanja” naziv je izložbe slika Gordane Marijić, svečano otvorene 22. veljače 2024. u Turističkoj zajednici Svete Nedelje. Autorica je umirovljena liječnica opće medicine i članica Prstena, a izložbu su organizirali Ogranak Sveta Nedelja i Klub žena.

U ime organizatora okupljene je pozdravila moderatorica Petra Jozipović, upoznavši sve s misijom i vrijednostima Udruge Prsten, a o autorici i njezinim umjetničkim radovima govorila je mag. art. Iva Majurac, koja je zaželjela autorici da nastavi stvarati s jednakim zanosom i vjerom u sebe.

Autorica Gordana Marijić zahvalila je Udruzi Prsten, Ogranku Sveta Nedelja i Klubu žena, posebno Pavi Čorluki na inicijativi i organizaciji izložbe, a u znak zahvalnosti jednu od svojih slika darovala je u korist Zaklade Prsten. Pojasnila je naziv izložbe i dodala da nam se život sastoji od niza isječaka, manje ili više lijepih i vrijednih sjećanja, koje potom slažemo, a vjeruje kako joj je takav pristup blizak i zbog medicinske struke, koja počiva na fragmentiranju.

Predsjednica Kluba žena Ivana Milas predstavila je aktivnosti kojima se bave članice Prstena, a među različitim događanjima koja organiziraju u suradnji s drugim tijelima Udruge i ova je izložba, realizirana u suradnji s Prstenovim Ogrankom Sveta Nedelja.

Predsjednik Ogranaka Pavo Čorluka posebno je ukazao na snagu zajedništva koja brojne članove Prstena okuplja već 18 godina, a kao najvažnije postignuće i vrijednost Udruge Hrvata BiH istaknuo je Zakladu Prsten i njezin doprinos obrazovanju mladih iz i u BiH, među kojima su i bivši stipendisti, a danas uspješni liječnici, pravnici, profesori, poduzetnici...

Autorica Gordana Marijić zahvalila je Udruzi Prsten, Ogranku Sveta Nedelja i Klubu žena, posebno Pavi Čorluki na inicijativi i organizaciji izložbe, a u znak zahvalnosti jednu od svojih slika darovala je u korist Zaklade Prsten

IZLOŽBA SLIKA PRSTENOVKE GORDANE MARIJIĆ U SVETOJ NEDELJI

Piše: Marija Trogrlić

Izložbu slika otvorio je predsjednik Ogranaka Sveta Nedelja Pavo Čorluka, a moderirala je prstenovka Petra Jozipović

Otvarajući izložbu slika autorice Gordane Marijić, Primorke i članice Prstena čiji je suprug iz BiH, Čorluka je zaključio kako iza svake uspješne žene uvijek stoji jedan Bosanac, dodavši tako i neizbježnu dozu humora, a uz razgledanje uistinu impresivnih slika brojni posjetitelji imali su priliku kušati i vrhunske domaće specijalitete spravljene u poznatoj sveto-nedeljskoj obitelji Barun.

Svečanom otvorenju izložbe nazočila je predsjednica Ogranaka Matice hrvatske u Svetoj Nedelji Ivana Juričić i dopredsjednica Udruge Prsten Gordana Jelavić te ravnatelj Kulturne zajednice i Gradske knjižnice Svete Nedelje Robert Maračić.

KLUB ŽENA

Organizatori tribine su Klub žena Udruge Prsten i Hrvatska paneurovska unija

TRIBINA EUROPSKI PUT BOSNE I HERCEGOVINE

Hrvatska
diplomatskim
naporima približava
Bosnu i Hercegovinu
Europskoj uniji

snaga zajedništva

U organizaciji Kluba žena Udruge Hrvata Bosne i Hercegovine Prsten i Hrvatske paneuropske unije, u Zagrebu je 15. siječnja 2024. održana tribina pod nazivom *Europski put Bosne i Hercegovine*. U prepunoj dvorani Hrvatske paneuropske unije bio je i predsjednik Prstena dr. sc. Vjekoslav Bratić zajedno s članovima Udruge i drugim sudionicima tribine. Uvodni govornici bili su dr. sc. Elma Kovačević-Bajtal, veleposlanica Bosne i Hercegovine u Republici Hrvatskoj, prof. dr. sc. Vanda Babić-Galić, znanstvena savjetnica u Institutu za istraživanje migracija, dr. sc. Nikola Čiča, predsjednik Hrvatskog kulturnog društva Napredak, te prof. dr. sc. Božo Skoko, profesor na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Pozdravnim riječima tribinu su otvorili predsjednica Kluba žena Udruge Prsten Ivana Milas i predsjednik Hrvatske paneuropske unije prof. dr. sc. Pavo Barišić, skupu se obratio i predsjednik Internacionalne akademije nauka i umjetnosti u BiH akademik Asim Kurjak, a tribinu je moderirala Petra Jozipović, članica Udruge Prsten i Hrvatske paneuropske unije.

Milas je istaknula kako je zalaganje za položaj Hrvata u BiH ključan preduvjet napretka društava ovih prostora u cjelini. "Udruga Prsten i dalje će njegovati zajedništvo Hrvata u RH i BiH te se zalagati za njihovu ravnopravnost. Kontinuiranim radom nastojat ćemo dodatno osnažiti povezanost i suradnju s pripadnicima hrvatskog naroda u BiH te biti potpora toj državi na putu u EU, kao jamcu ravnopravnosti u izgradnji boljeg prosperiteta i mirnog suživota", proučila je, zaključivši da je Bosni i Hercegovini mjesto u euroatlantskim integracijama i da bez pomoći međunarodne zajednice nema opstanka.

Barišić je dodao da je pridruživanje BiH Europskoj uniji ključ za proširenje Europske unije na jugoistoku Europe, a Kurjak je istaknuo akademske i znanstvene uspjehe bosansko-hercegovačke akademije te uputio na iznimnu važnost daljnjeg ulaganja u znanstvenu dimenziju društva BiH.

Elma Kovačević-Bajtal iznijela je detaljan pregled mukotrpnog puta BiH do otvaranja pristupnih pregovora koji se očekuju ovog proljeća. Istaknula je kako to ne bi bilo ostvarivo bez iznimnih diplomatskih napora Republike Hrvatske. "Nijedna strana ne bi

U prepunoj dvorani HPEU-a bio je i predsjednik Prstena Vjekoslav Bratić s članovima Udruge i drugim sudionicima tribine

Tribina je održana u iznimno pozitivnom tonu, a nakon uvodnih izlaganja uslijedila je živa i zanimljiva rasprava

smjela dopustiti da se propusti ijedna prilika da Bosna i Hercegovina bude pod istim krovom kao i Hrvatska", zaključila je. Dodala je i da je sloboda kretanja i kapitala jedna od najvećih potreba BiH te da bi ulaskom u EU najviše profitirali mladi željni napretka.

Vanda Babić-Galić usporedila je put Bosne i Hercegovine i Crne Gore prema članstvu u Europskoj uniji. "U BiH je u posljednje vrijeme vidljiv pomak prema europskoj obitelji, dok se za Crnu Goru to ne može reći, kao da je crnogorski kotač usporio". Napomenula je kako Republika Hrvatska neće usporiti u nastojanju da se obje zemlje integriraju u EU. "Osim osobnih, emotivnih, ali i ustavno obvezujućih razloga, Hrvatska ima brojne druge razloge zašto neumorno podupirati *kralježnicu hrvatskog identiteta*," rekla je Babić-Galić. Božo Skoko govorio je o važnosti imidža Bosne i Hercegovine u očima Europe. Zaključio je kako bi se po primjeru brojnih benefita u hrvatskom društvu nakon pristupanja EU-u, trebao graditi i pozitivan imidž Europske unije u Bosni i Hercegovini. "Time bi se ojačala potpora građanstva, a društvo spremnije prionulo svojem razvoju i okretanju europskim vrijednostima," poručio je Skoko.

Na tom tragu, Nikola Čiča istaknuo je potrebu da se prisutnost pitanja članstva Bosne i Hercegovine u EU-u intenzivira. Posebno je uputio na medije jer se bliži otvaranje pristupnih pregovora te da je bosansko-hercegovačkom društvu potrebno na ispravan način predstaviti što su to europske vrijednosti.

Tribina je održana u iznimno pozitivnom tonu na dan 32. obljetnice međunarodnog priznanja Republike Hrvatske i 26. obljetnice završetka mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja, a nakon uvodnih izlaganja uslijedila je živa i zanimljiva rasprava sudionika tribine.

Izvor: Hrvatska paneuropska unija

KLUB ŽENA

Došle smo s darovima, a bile darovane milošću i molitvom, zaključile su *prstenovke* na odlasku, pune dojmova i zahvalnosti, do nekog novog susreta...

PRSTENOVKE DARIVALE MAJKE I TRUDNICE U UDRUZI BETLEHEM

Druženje s majkama u Udruzi Betlehem uvijek ostavi poseban i dojmljiv trag na naše članice, a svaki posjet završi sa željom da se ponovno vidimo i nastavimo pomagati

Klub žena Udruge Prsten proveo je još jednu uspješnu humanitarnu akciju za Udruhu Betlehem, koja brine o majkama s djecom i trudnicama. Tijekom prosinca i siječnja prikupile su sredstva i različite potrepštine te su ih posjetile u Udruzi, koja im je trenutačno utočište i gdje im njezine djelatnice nastoje pružiti osjećaj doma i obitelji.

Druženje s majkama u Udruzi Betlehem uvijek ostavi poseban i dojmljiv trag na naše članice, a svaki posjet završi sa željom da se ponovno vidimo i nastavimo pomagati.

ZAHVALNICA UDRUGE BETLEHEM KLUBU ŽENA I PRSTENU

“Svako doba ima svojeg junaka, pisao je o tome i Ljermontov, ali u očima nas članica Prstena, drage majke, vi ste junakinje našeg doba. Jer biti hrabra i odvažna u današnje nesigurno

vrijeme, kad se vrijednosti na različite načine iskrivljaju i odlučiti se na borbu i žrtvu u ranoj mladosti, vrlo je izazovno i sigurno preteško. Ali bez obzira na to što vam se sada čini da nema izlaza i što biste voljele da su stvari drugačije, imajte na umu da ćete jednog dana u očima svojeg djeteta vi sigurno biti heroine. Neka vas ta misao bodri svaki dan“, poručila im je Ivana Milas, predsjednica Kluba žena s kojom su bile i članice Kluba.

Anđa Čujić, voditeljica donacijskog tima Udruge Betlehem uručila je zahvalnicu Udruzi Prsten i Klubu žena te poželjela uspjeh i blagoslov u radu. Posebno je zahvalila na otvorenosti srca, toplini riječi i darovima kojima smo majke jako razveselile, zaključivši: “Dok god ima ljudi koji ovako razmišljaju i nesebično pomažu, sve ima smisla.”

Prstenovke su imale posebnu priliku zajedno moliti ispod pravog plašta Gospe od Guadalupe, koji je nedavno stigao u Hrvatsku i čija se pobožnost održava svake prve subote u mjesecu u kapeli u Udruzi. Polaže se plašt, moli krunica i slavi Gospodina. Plašt je blagoslovina velika dva metra, dodirnutu originalnom slikom Gospe Guadalupske. Napravljen je prema Gospinoj slici i sadrži iste boje, izvezene zvijezde, Betlehem i Vatikan te Hrvatsku, s jednom kratkom molitvom. Pod plaštem vjernici najčešće mole krunicu, a velike milosti zadobivaju djeca, bolesni i trudnice. Došle smo s darovima, a bile darovane milošću i molitvom, zaključile su *prstenovke* na odlasku, pune dojmova i zahvalnosti, do nekog novog susreta...

snaga zajedništva

USPJEŠNI STIPENDISTI ZAKLADE PRSTEN NAJVEĆA SU VRIJEDNOST UDRUGE

Tradicionalni sastanak sa stipendistima Zaklade Prsten u organizaciji Kluba žena i Kluba stipendista održan je 30. listopada 2024. u Središnjem uredu Udruge. Stipendiste i sve nazočne u ime Udruge pozdravila je predsjednica Kluba žena Ivana Milas, naglasivši važnost i snagu Zaklade Prsten, koja je i najvažniji projekt Udruge.

O rezultatima u protekloj akademskoj godini govorili su studenti, koji su u međuvremenu diplomirali ili su pred obranom diplomskog rada, neki su u traženju posla, a oni koji nastavljaju studij ponovno su aplicirali za stipendiju.

“Posebno smo ponosni što među njima iz godine u godinu ima značajan broj dobitnika Rektorove i Dekanove nagrade te sudionika različitih natjecanja i projekata, a najveći je uspjeh kad bivši stipendisti postanu zakladnici, što se u našoj Zakladi već počelo događati“, istaknula je Milas te poručila stipendistima da nastave biti vrijedni i uporni kako bi uspješno

nastavili obrazovanje te jednog dana i sami mogli nekom pomoći. Svima koji su se javili i na ovogodišnji natječaj zaželjela je da im se planovi ostvare te da se ponovno sretnu na svečanoj dodjeli stipendija na tradicionalnoj Večeri Prstena u prosincu.

Jedna od stipendistica koja nije mogla biti na sastanku poslala je poruku: “Veliki pozdrav svim prstenovcima. Prošla akademska godina bila je vrlo uspješna, položila sam zadnje ispite i završila studij farmacije te počela raditi u struci. Velika hvala Prstenu što me pratio tijekom školovanja i nadam se da ću jednog dana vratiti Udruzi sve što je ona dala meni“. Upravo to ono je zbog čega sve poprima dodanu vrijednost, kao i razlog više da nastavimo ulagati u budućnost Prstena, zaključeno je na sastanku.

S VAMA UZ KAVU, JER KAVA JE ZA USPJEŠNE!

www.mega-alfa.hr

KLUB ŽENA

Enis Bešliagić s prstenovkama u Središnjem uredu Udruge

Tijekom predstave svojim autentičnim, duhovitim i emotivnim nastupom izmamio je kod publike i smijeh i suze

Članice Kluba žena upoznale su ga s radom i misijom Udruge, a on je pohvalio rad Prstena i sve koji promiču zajedništvo

PRSTENOVKE S ENISOM BEŠLAGIĆEM

Članice Kluba žena obilježile su Dan žena zajedničkim odlaskom u KD Vatroslava Lisinskog na premijeru prve samostalne autorske predstave poznatog bosansko-hercegovačkog glumca Enisa Bešliagića.

Da sam ja neko naziv je svojevrsne autobiografske predstave kojom je omiljeni regionalni kazališni i filmski glumac iznio publici svoj životni put. Tijekom više od dva sata u prepunoj Velikoj dvorani svojim autentičnim, iznimno duhovitim, ali i emotivnim pričama izmamio je kod mnogobrojne publike i smijeh i suze.

Brojne poznate osobe iz javnog života, Bešliagićevi kolege i prijatelji bili su na predstavi. *Prstenovke* su nakon predstave oduševljeno komentirale kako predstava vraća u dane djetinjstva i odrastanja u Bosni i Hercegovini.

Poznati je glumac, na poziv predsjednice Kluba žena Ivane Milas, uoči premijere posjetio i Središnji ured Udruge Prsten. Članice Kluba upoznale su ga s radom i misijom Udruge, a on je pohvalio rad Prstena, kao i sve koji promiču zajedništvo. "Mi se trebamo natjecati u pokazivanju dobra i ljubavi, i tako graditi mostove. Znam da ovo zvuči utopistički, no s druge strane, nisam nikad želio biti dio mase. To sam ja. Taj optimizam u meni nikad nije splasnulo, on pojavom zla postaje još veći. Smatram da nikad lakša i bolja vremena nisu bila za biti dobar čovjek. U društvu koje je zatrovano, lijepo je biti onaj koji širu dobrotu i ljubav. To je zaista velika sreća", rekao je Enis Bešliagić članicama Kluba žena.

Prstenovke s izbornikom Zlatkom Dalićem i Zdravkom Marićem, bivšim ministrom financija

RADIONICA IZRADE SAPUNA I MIRISNIH SOLI

Članice Kluba žena Prstenove Podružnice Osječko-baranjske županije aktivno su započele 2024. godinu.

Na poziv pročelnice Odjela za kemiju izv. prof. dr. sc. Elvire Kovač Andrić, *prstenovke* iz Osijeka rado su se 6. veljače odazvale na radionicu izrade sapuna i mirisnih soli.

Nakon teorijskog uvoda o povijesti izrade sapuna, o čemu je govorila asistentica Andrea Dandić, sudionice radionice prešle su na praktičan dio, odnosno izradu sapuna i mirisnih soli. Naše su bake nekad izrađivale sapun na starinski način od masti i pepela, a danas je izrada prirodnih sapuna namijenjena i djeci i odraslima uz velik izbor sirovina, boja, mirisa i kalupa. Uz veselje, miris, svježinu i šarenilo boja dale smo mašti na volju i uživale. Bilo je to još jedno prekrasno iskustvo, zahvaljujemo našoj Elviri na pozivu, poručile su *prstenovke* iz Osijeka.

Prstenovke iz Osijeka izrađivale su sapune i mirisne soli pod vodstvom prof. Elvire Kovač

KORIZMENI SUSRET NA TEMU: KAKO SE NOSITI S IZAZOVIMA ŽIVOTA

Korizma je vrijeme pripreme za najveći kršćanski blagdan, Uskrs, ali i poticaj za odabir duhovnog čišćenja, vrijeme molitve i odricanja, dobročinstva i Božje prisutnosti.

Korizma se ne slavi, već obilježava i na tom tragu članice Kluba žena organizirale su 6. ožujka 2024. u Osijeku susret na temu: Kako se nositi s izazovima života.

Susret je vodila prof. dr. sc. Marcela Šperanda. Cilj susreta bio je, putem otvorenog razgovora, potaknuti sudionice na promišljanje i shvaćanje osobnog stanja uma i srca kroz prizmu duhovnosti. Članice su se složile da su najbolji alati za mir sa samim sobom iskrena molitva i bezuvjetno povjerenje u Gospodina. No, kako danas živimo brzo i okruženi različitim digitalnim dostignućima, često nam je velik izazov isključiti se i prepustiti tišini molitve.

Profesorica Šperanda upoznala je sudionice susreta s različitim tehnikama i digitalnim alatima čijim prakticiranjem možemo upotpuniti duhovnu potrebu oprosta i zahvalnosti. *Prstenovke* su rado sudjelovale u raspravi i promišljanju, zahvalile su prof. Šperandi uz želju za nastavkom suradnje.

Članica Kluba žena Susanne Pauli održala je prstenovkama zanimljivo predavanje

Klub žena jedan je od najaktivnijih klubova Udruge Prsten

PRSTENOVKE OBILJEŽILE 13. OBLJETNICU KLUBA ŽENA

Klub žena Udruge Prsten obilježio je 13 godina uspješnog rada i djelovanja, a tim povodom 11. lipnja 2024. u Središnjem uredu Udruge okupile su se brojne članice kako bi i ovu obljetnicu proslavile radno i svečano.

Predsjednica Kluba žena Ivana Milas pozdravila je sve članice, a posebno osnivačice Kluba koje su i danas aktivne. Osvrnula se na dosadašnji rad jednog od najaktivnijih klubova Udruge, istaknula najvažnije provedene aktivnosti i najavila planirane te zahvalila vodstvu Udruge na kontinuiranoj potpori. Predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić u emotivnom je obraćanju čestitao *prstenovkama* 13. obljetnicu rada i zahvalio na svemu što čine za Prsten. Ukazao je na važnost Kluba žena i izrazio zadovoljstvo što su dio Udruge i što se redovito okupljaju i djeluju vrlo aktivno i angažirano na svim poljima, uza sve druge obveze koje žene imaju.

Trenerica za *mindset* odnosno mentalni sklop i razvoj osobnosti s fokusom na žene, kreatorica brojnih seminara, poduzetnica, autorica i spisateljica s više od 30 tisuća pratitelja na društvenim mrežama Susanne Pauli, ujedno članica Kluba žena, održala je zanimljivo predavanje *Oslobodi svoju unutarnju snagu*.

“Živimo u svijetu brzih promjena i naš *mindset* - stav prema sebi i drugima - utječe na to kako se nosimo s izazovima i promjenama u životu, što izravno utječe na kvalitetu života“, istaknula je Pauli, dodavši da svi imamo puno potencijala koji zbog tempa života i društvenih okvira u glavi zanemarimo, zaboravimo i premalo koristimo. Zato je cilj predavanja osvijestiti te potencijale, tj. jake osobine, kako bismo ih bolje koristili, a zasigurno možemo više i bolje, uvjerenjena je predavačica koja svojim umijećem nastoji pomoći onima koji žele osloboditi svoj puni potencijal, a nemaju dovoljno hrabrosti. Naše misli stvaraju našu realnost, a previše negativnih misli podiže sumnju u nama koju povremeno trebamo preispitati jer nas to u protivnom koči u korištenju mogućnosti koje nam život nudi. O našem *mindsetu* itekako ovisi kako upravljamo našim sumnjama i koliko dopuštamo da nas kočje u korištenju potencijala i koliko negativni osjećaji utječu na kvalitetu života. Misli utječu na emocije, a one na naše odluke i radnje. Primjerice, privatni problemi onda utječu i na poslovne odluke – slabije se koncentriramo i češće griješimo, što utječe i na naše rezultate pa i na njihovu percepciju. A rezultati utječu na život - što više pozitivnih rezultata doživimo, to je život kvalitetniji, što opet pozitivno utječe na naše misli, i tako se zatvara krug, pojasnila je Pauli, istaknuvši da za balans privatnog i poslovnog života pomaže promjena perspektive. Zato je važno osvijestiti svoje potencijale i povremeno *razbiti* okvire koje nam od rane dobi društvo nameće i koji nas kočje u korištenju punog potencijala, poručila je i dodala da je potrebno promijeniti perspektivu, preispitati svoje potencijale i ciljeve kako bismo bolje izbalansirali poslovni i privatni život, zaključivši da je investicija u sebe - najvrednija investicija.

Tijekom izlaganja uključila je i *prstenovke* u svojevršno testiranje, a nakon interaktivnog predavanja uslijedilo je druženje uz glazbu i pjesmu uvijek izvrsnog člana Udruge Ivana Jelića.

Marija Trogrlić

Financijski stručnjak Andrej Grubišić održao predavanje u Prstenu

DEMISTIFIKACIJA ISTINSKE SOLIDARNOSTI

Grubišić je nastojao rastumačiti jedan od mitova koji se vežu uz kapitalizam, a to je da je neosjetljiv prema potrebama drugih ljudi. Naglasio je da, unatoč tome što su pojedinci na slobodnom tržištu motivirani ostvarivanjem vlastitih ciljeva, oni ujedno moraju biti obazrivi prema interesima ostalih pojedinaca jer se, u suprotnom, ekonomska razmjena neće dogoditi

U organizaciji Foruma mladih, u Središnjem uredu Udruge Prsten 17. lipnja 2024. gostovao je konzultant i stručnjak na području financija dr. sc. Andrej Grubišić. Održao je predavanje zanimljivog naziva *Demistifikacija istinske solidarnosti*, a tim povodom okupili su se brojni članovi Udruge.

U ime organizatora nazočne je pozdravio dopredsjednik Podružnice Primorsko-goranske županije Željko Marijanović, aktivni član Foruma mladih i inicijator predavanja.

Predstavio je predavača Andreja Grubišića, koji je potom zahvalio na pozivu te istaknuo da je posebno ponosan na svoje podrijetlo iz Bosne i Hercegovine, u koju i danas često odlazi.

Zanimljivo i sadržajno predavanje započeo je tumačenjem teoloških i ljudskih stožernih kreposti. Teološke su kreposti vjera, ljubav i nada, dok stožerne kreposti uključuju razboritost, pravednost, umjerenost i jakost. Istaknuo je da kreposno djelovanje nije uvjetovano čovjekovim karakterom te ga je moguće "trenirati". Iznio je i teorijske postavke konzervativizma kao svjetovne podloge za formiranje stavova o društvu. Vjera u trajni moralni poredak, poštivanje običaja, ali i raznolikosti - samo su neka od obilježja konzervativizma. Unatoč uvriježenom mišljenju da se konzervativizam odupire promjenama, on nastoji pomiriti trajnost i promjene. "Konzervativizam nije religija, ideologija ili dogma, nego stanje ljudskog uma, vrsta karaktera i percepcija građanskog ljudskog poretka", rekao je Grubišić.

Objasnio je razliku između prirodnih prava, interesa i potreba, te ugovornih prava, istaknuvši da se interesi i potrebe često pogrešno smatraju pravima, ali mogu biti ugovorna prava, odnosno prava koja ovise o interakciji između ljudi.

Grubišić je nastojao rastumačiti jedan od mitova koji se vežu uz kapitalizam, a to je da je neosjetljiv prema potrebama drugih ljudi. Naglasio je da, unatoč tome što su pojedinci na slobodnom tržištu motivirani ostvarivanjem vlastitih ciljeva, oni ujedno moraju biti obazrivi prema interesima ostalih pojedinaca jer se, u suprotnom, ekonomska razmjena neće dogoditi. Također je naveo da je jednakost šansi nepostojanje arbitrarnih prepreka na razini sustava za ostvarivanje ciljeva pojedinca, dok prilika na razini pojedinca uključuje ekonomsku slobodu koju omogućuje država, talente i sposobnosti koje daruje Bog te trud koji pojedinac ulaže.

Na kraju je objasnio kako je važno koristiti kreposti u procesu stvaranja bogatstva jer samo tako možemo pomoći drugima, odnosno govorio je o putu od spontane solidarnosti na slobodnom tržištu, preko eksplicitne solidarnosti do kršćanske ljubavi.

Spontana solidarnost očituje se u pažnji svakog pojedinca prema interesima ostalih, a eksplicitna kroz dobrovoljno izdvajanje dijela stvorenog bogatstva za potrebe ljudi koje ne možemo smatrati objektivno odgovornima za svoje postupke. Kršćanska ljubav usmjerena je prema osobama koje možemo smatrati objektivno odgovornima za svoje postupke, a očituje se kroz dobrovoljno izdvajanje bogatstva za navedenu skupinu, s naglaskom na krepost razboritosti, objasnio je Grubišić.

Lucija Barišić

KLUB ŽENA

U Bruxellesu su bile članice Kluba žena iz Zagreba, Osijeka i Rijeke, a u Europskom parlamentu predstavljene im je rad, povijest i funkcioniranje EP-a

KLUB ŽENA U BRUXELLESU

Na poziv hrvatske zastupnice u Europskom parlamentu Sunčane Glavak, jedanaest članica Kluba žena Udruge Prsten bilo je u dvodnevnom posjetu multikulturalnoj prijestolnici Europske unije, Bruxellesu.

Glavni grad Belgije ujedno je dom europskog sjedišta više od dvije tisuće multinacionalnih organizacija, od međunarodnih vladinih i nevladinih organizacija do veleposlanstava, među kojima su najvažnije Europska unija i NATO.

U Bruxellesu su bile članice Kluba žena iz Zagreba, Osijeka i Rijeke, gdje im je u Europskom parlamentu, predstavljen rad, povijest i funkcioniranje Parlamenta i Europske unije, a govoreći o parlamentarnoj demokraciji EU-a, eurozastupnica Glavak pobliže je objasnila prioritete svojeg djelovanja i zalaganja za RH u EP.

Nakon zajedničkog fotografiranja na galeriji EP odjeknula je pjesma *Život svoj prikazujemo Bogu* u izvedbi ženskog pjevačkog sastava Đeveruše iz Donje Bebrine iz Brodsko-posavske županije, koje su također bile u posjetu.

Preplavljeni emocijama i nacionalnim ponosom, nastavljeno je druženje uz večeru tradicionalnih jela istarske i mediteranske kuhinje. Tom prigodom predsjednica Kluba žena Ivana Milas u ime Udruge Prsten zahvalila je zastupnici Glavak na svemu što čini u EU-ovu parla-

Prstenovke u obilasku grada

snaga zajedništva

mentu, zalažući se za interese Republike Hrvatske, ali i Bosne i Hercegovine.

U zahvalu na pozivu za gostovanjem, članice Prstena uručile su zastupnici Glavak prigodne darove – izvezenu tetovažu na platnu koju su izradile članice na radionici Kluba žena kao podsjetnik na višestoljetnu tradiciju tetoviranja bosanskih Hrvatica, sliku od metala Crkve glavosijeka sv. Ivana Krstitelja u Odžaku, koja je 1992. srušena do temelja i ponovno izgrađena, te bocu šljivovice, jer je poznato da najbolja rakija dolazi iz Bosne i Hercegovine, a prisutne članice podrijetlom su iz raznih krajeva BiH - Tuzle, Odžaka, Travnika, Livna, Tešnja, Dervente, Žepča i Modriče.

Bila je to još jedna prilika za stvaranje novih zajedničkih uspomena

U obilasku središta grada, članice Kluba žena posjetile su i Parlamentarium - Muzej Europskog parlamenta, Katedralu sv. Mihovila i Gudule, jedan od najljepših trgova na svijetu La Grand Place, uvrštenog na UNESCO-ov popis svjetske kulturne baštine, Park Mont des Arts, a svojom arhitekturom posebno ih se dojmila gotička srednjovjekovna Gradska vijećnica, Manneken Pis, Kraljevska palača i druge kulturne znamenitosti.

Osim kao sjedište međunarodnih organizacija, Beligija je svjetski poznata i kao zemlja iznimno kvalitetnog piva i čokolade, vafli i krumpirića, što se može konzumirati na gotovo svakom koraku. Boravak u Bruxellesu *prstenovke* su iskoristile i za kušanje domaćih delicija, uz druženje i stvaranje novih uspomena koje su ovjekovječile i zajedničkim fotografiranjem na više lokacija.

Petra Jozipović

FORUM MLADIH

MLADI PRSTENOVCI U EUROPSKOM PARLAMENTU

Predstavnici Foruma mladih Udruge Prsten posjetili su krajem veljače 2024. Europski parlament u Strasbourgu, gdje ih je ugostio hrvatski zastupnik Karlo Ressler

Nekadašnji njemački grad Strasbourg danas je glavni grad francuske regije Alsace, u kojem se od 1952. godine nalazi najvažnija europska institucija u Francuskoj – Europski parlament. Kao važan simbol ujedinjenja i pomirenja Francuske i Njemačke, njegova je uloga podsjećati na važnost analize geopolitičkih zbivanja i na ulogu i predanost jednoj od najvećoj demokratskoj instituciji u svijetu.

FORUM MLADIH

Predstavnici Foruma mladih Udruge Prsten posjetili su krajem veljače 2024. Europski parlament u Strasbourgu, gdje ih je ugostio hrvatski zastupnik Karlo Ressler. Tijekom trodnevnog boravka u parlamentarnoj prijestolnici Europe, mladi su se susreli i s hrvatskom zastupnicom Željansom Zovko te slovenskim djelatnikom u EP Janezom Voukom, koji su im tom prigodom održali predavanje o ovlastima i načinu rada Europskog parlamenta u Centru za posjetitelje.

Posjetili su i Parlamentarij – muzej Europskog parlamenta, gdje su se uz multimedijске vodiče mogli detaljnije upoznati s radom i načinom djelovanja institucije, ulogom i aktivnostima zastupnika te različitim izazovima s kojima

IZ SRCA EUROPE

Članice Upravnog odbora Udruge Prsten Lucija Barišić i Petra Jozipović gostovale su sa zastupnikom Karlom Resslerom u emisiji *Iz srca Europe*. Razgovarali su o položaju hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini te svakodnevnim izazovima s kojim se ondje suočavaju na društvenoj i političkoj razini, a imali su prigodu i predstaviti Prsten, misiju i aktivnosti kojima Udruge potiče ravnopravnost Hrvata u BiH i povezivanje Hrvata s obje strane granice. Donosimo dio razgovora:

S čime se hrvatski narod danas suočava u Bosni i Hercegovini? Koji su temeljni problemi i izazovi u njihovu svakodnevnom životu, ali i društvenom te političkom djelovanju?

Petra: Nije lako niti jednostavno odgovoriti na ovo pitanje. Jedan od svakodnevnih izazova politička je atmosfera koja često daje osjećaj nesigurnosti, zbog čega mladi ne žele biti dio tog ambijenta. Nemoćnost zapošljavanja na željenim poslovima i pozicijama te nedovoljna gospodarska razvijenost, zbog čega se Bosna i Hercegovina suočava s pojačanim iseljavanjem u

europske i preoceanske zemlje. Kako bi se to spriječilo i zaustavilo, potrebno je stvoriti mehanizme koji će omogućiti bolju gospodarsku povezanost i suradnju. Unatoč izazovima, Bosna i Hercegovina je vrlo lijepa zemlja koja ima velik potencijal i razvija se u skladu sa svojim mogućnostima.

Lucija: To je pitanje koje se često ponavlja, međutim odgovor je poprilično kompleksan. Složila bih se s kolegicom da je jedan od većih problema upravo iseljavanje Hrvata iz Bosne i Hercegovine, ali isto tako oni koji odluče ostati u BiH suočavaju se s različitim ekonomskim teškoćama. Tu su također izazovi vezani uz pitanje predstavništva u institucijama vlasti, kao i pitanja odnosno izazovi vezani uz izborni sustav. Svakako, njihov položaj ovisi o puno različitih faktora, poput političke klime, ekonomske situacije, institucionalnih mehanizama, tako da mislim da ovo pitanje zapravo zahtijeva opsežniju raspravu.

Što kao Udruge Prsten činite kako bi položaj hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini bio ravnopravniji i kvalitetniji? Možete li istaknuti neke od zadnjih projekata na kojima ste radili i na koje ste posebno ponosni?

Petra: Djelujemo unutar Udruge Prsten koja je nepolitička organizacija koja se bavi zaštitom i promicanjem temeljnih vrijednosti Hrvata u BiH, a koja je kroz 19 godina uspješnog rada i djelovanja postala prepoznatljiv brend koji budi osjećaj zajedništva i suradnje. Udruge Prsten kroz svoju humanost i plemenitost utječe na ravnopravnost Hrvata u BiH, ali i na povezivanje Hrvata s obje strane granice. Zaklada Prsten naš je najveći projekt pomoću kojeg već 17 godina stipendiramo studente koji su podrijetlom iz BiH, a studiraju u RH i u BiH. Cilj je pomoći i omogućiti kvalitetnije obrazovanje studentima slabijeg ekonomskog statusa, kako bi stečenim znanjem mogli pridonijeti daljnjem razvoju sredine u kojoj žive. Do sada smo dodijelili više od 300 stipendija, od kojih 25 u ovoj akademskoj godini u iznosu od 200 eura mjesečno. Broj stipendija svake se godine

snaga zajedništva

se svakodnevno suočavaju na europskoj i globalnoj razini. Zanimljiv je bio i posjet Vijećnici za vrijeme održavanja plenarne sjednice, gdje se, uživo, sjednica mogla vidjeti i pratiti. Osim edukativnog sadržaja namijenjenog europskim građanima, zahvaljujući ljepoti svoje povijesne jezgre, Strasbourg je poznata turistička destinacija koja nudi puno više i privlači brojne turiste.

“Vratili smo se iz Strasbourga puni pozitivnih dojmova i bogatiji za jedno iskustvo više, a sve što smo naučili pokušat ćemo iskoristiti za dobrobit hrvatskog naroda u BiH kako bi njihov položaj bio ravnopravniji i kvalitetniji. Od srca zahvaljujem zastupniku Karlu Ressleru i njegovu timu na gostoprimstvu s nadom nastavka uspješne suradnje u budućnosti,” poručila je Petra Jozipović u ime *forumša* koji su posjetili Strasbourg.

Petra Jozipović

Forumša su imali priliku i pratiti plenarnu sjednicu u Vijećnici EP-a

Članice Upravnog odbora Prstena Lucija Barišić i Petra Jozipović gostovale su s EU-ovim zastupnikom Karlom Resslerom u emisiji *Iz srca Europe*

povećava na što smo iznimno ponosni jer su naši stipendisti naši *ambasadori* u društvu. Zaklada organizira dvije vrijedne aktivnosti tijekom godine, tradicionalnu svečanu večer u prosincu na kojoj se uručuju ugovori o stipendiranju te humanitarni koncert. Prošle je godine koncert održan u srpnju u HNK-u u Zagrebu i okupio je osobe iz javnog i političkog života koji svojom prisutnošću daju potporu Udruzi, a samim time i Zakladi.

Kako ste organizirani na području Hrvatske i mogu li se u vašu Udrugu uključiti Hrvati izvan BiH i Hrvatske?

Petra: Udruga Prsten okuplja Hrvate podrijetlom iz BiH. Naravno da to uključuje Hrvate i šire, izvan granica RH i BiH.

Unutar Hrvatske brojimo četiri podružnice, tri ogranka, šest klubova i Zakladu.

S kojim se saznanjima, iskustvima, dojmovima i porukama ovdje u Europskom parlamentu vraćate svojim prijateljima, svojem okruženju?

Petra: Mladi moraju biti više informirani, proaktivniji, više se uključivati i prepoznati vrijednost društvenog angažmana. Trebamo biti svjesni da smo mi budućnost, jamac opstojnosti i razvoja demokratskog poretka, pokretači društvenih promjena. U stvaranju sretnije i bolje društvene zajednice, nikako ne smijemo zaboraviti baštiniti tradicionalne i kulturne vrijednosti koje su dio nacionalnog blaga jer gdje nam je blago, ondje će nam biti i srce.

Lucija: Glavna poruka za mlade bila bi da se ne obeshrabruju, unatoč tome što politička i društvena situacija katkad može djelovati složeno, ponekad i neizvjesno. Potaknula bih mlade da se aktivno uključe u društvene i političke procese jer jedino na taj način možemo proaktivno sudjelovati u stvaranju pozitivnih promjena. Trebaju biti informirani građani, razvijati kritičko razmišljanje, boriti se za svoje stavove. Međutim, u toj borbi za svoje stavove i svoja uvjerenja, voljela bih da uvažavaju različita mišljenja i da se fokusiraju na dijalog.

FORUM MLADIH

U organizaciji Foruma mladih nutricionist Dominik Lončarić održao je predavanje

PREHRANOM I TRENINGOM DO CILJA

Prema nekim analizama, 17. siječnja najčešći je datum kad većina odustaje od svojih odluka te se zbog toga tada obilježava Dan odustajanja od novogodišnjih odluka.

Kako bismo pokušali izbjeći taj scenarij i ostali odlučni u svojim odlukama, u organizaciji Foruma mladih u Središnjem uredu Udruge Prsten održano je predavanje magistra nutricionizma Dominika Lončarića, koji se odazvao na poziv *forumšice* Ane Milanović. U zanimljivom predavanju Lončarić je govorio o ispravnom postavljanju ciljeva vezanih uz zdravlje, kao i o potrebnim i konkretnim koracima kako bi se ciljevi i ostvarili, a to su prehrana, trening i san.

Razvoj tehnologije omogućio je da tastatura zamijeni papir i olovku, no te dvije stavke i dalje imaju vodeću ulogu kod ostvarivanja bilo kakvih ciljeva. Pišući svoje želje na papir, želja postaje cilj i zato ćemo

tom cilju posvetiti najviše vremena i truda. Nakon što odredimo prioritet, potrebno je definirati postupke. I pokušati svoj cilj zadržati samo za sebe ili u krugu uže obitelji, kazao je Lončarić te pojasnio i zašto.

Kad podijelimo svoje ciljeve i odluke s drugima, dobit ćemo niz pohvalnih komentara, no naš mozak te komentare prepoznat će kao nagradu, iako sam proces prave promjene još nije započeo. I time nam se smanjuje motivacija za postizanjem zadanog cilja. Posebno se osvrnuo na važnost prehrane jer je nekvalitetna prehrana uzrok mnogim bolestima pa prema tome i najvažnija životna odluka. Za kraj, dao je preporuku kako pristupiti zdravoj prehrani te koji je idealan omjer proteina, ugljikohidrata, masti i vlakana koje našem tijelu daju energiju i podržavaju vitalne funkcije.

Motivirajuće i edukativno predavanje zaključio je porukama koje prenosimo svima koji žele ostvariti svoje zacrtane ciljeve vezane uz prehranu i trening:

- Ne treba vam savršen program. Pridržavanje je ključ
- Povećajte unos proteina
- Ako već niste, počnite s treningom jakosti i snage
- Nemojte zanemarivati kvalitetan san
- Informirajte se kroz provjerene izvore.

snaga zajedništva

PRSTENOVCI IZ BRODSKO- -POSAVSKE ŽUPANIJE ZA MJEŠTANE ŽERAVCA

Podružnica Udruge Prsten Brodsko-posavske županije u suradnji sa Srednjom medicinskom školom iz Slavonskog Broda nazočila je 10. veljače u Žeravcu kod Dervente Izvještajnoj skupštini Zavičajnog kluba Žeravac i Folklornog društva Žeravac.

Zavičajni klub Žeravac iz Slavonskog Broda postoji 25 godina te u svojem djelovanju aktivno potpomaže povratak i razvoj tog dijela Bosanske Posavine. Njeguje također i kulturnu tradiciju putem Folklornog društva

Nakon provedene akcije većina je s članovima Folklornog društva zaigrala kolo

Žeravac koje se može pohvaliti s više od 300 nastupa. Kako bi oživjeli svoj kraj zadnjih nekoliko godina sva društvena događanja organiziraju u Mjesnom domu u Žeravcu.

Nakon Izvještajne skupštine Zavičajnog kluba organizirana je tradicijska pokladna večer i druženje. Za nazočne je mještane organizirano i mjerenje krvnog tlaka i šećera u krvi uz savjetovanje koje su proveli slavonskobrodski srednjoškolci, od kojih su neki podrijetlom iz Žeravca i okolice, a bili su u pratnji ravnateljice Jelene Jelinić Bošnjak i profesorice Magdalene Marić.

Nakon provedene akcije većina je s članovima Folklornog društva zaigrala u kolu. Domaćini su bili dirnuti posjetom i angažmanom učenika iz Slavonskog Broda, a tijekom druženja iskazane su neke od potreba toga kraja i njegovih žitelja za bolji i kvalitetniji život. "Možda je najveći dobitak te večeri bio vidjeti mladost, rođenu davno nakon rata u izbjeglištvu, a čiji su korijeni još uvijek čvrsto vezani uz njihovu djedovinu. Veseli ih činjenica što su među svojim, ponosni što im mogu pomoći i pomažu svojim znanjem i vještinama, sa željom da im pomognu i u sljedećim akcijama", izjavio je predsjednik Podružnice Prstena iz Brodsko-posavske županije Robert Kuduz te dodao kako najbolje o svemu govori komentar mlade Slavonke koja je na kraju večeri zaključila: "Vi Bosanci malo ste drukčiji, baš povezani".

Lucija Barišić

Slavonskobrodski srednjoškolci mjerili su tlak i šećer u krvi te savjetovali mještane Žeravca, a neki od njih podrijetlom su iz tog kraja

FORUM MLADIH

FORUM MLADIH DARIVAO
DOMOVE I UDRUGE U BOSNI
I HERCEGOVINI

U sklopu dosad najuspješnije tradicionalne humanitarne akcije Mladi mladima, u kojoj je prikupljen rekordan iznos od 12 tisuća eura, članovi Foruma mladih predvođeni predsjednikom Robertom Čolićem boravili su od 15. do 17. ožujka u Bosni i Hercegovini kako bi uručili donacije namijenjene domovima za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi te ustanovama koje se skrbe za djecu s poteškoćama u razvoju.

Nakon što su u kasnim večernjim satima stigli u Jajce, *forumšaši* su sljedećeg dana posjetili Udrugu za pomoć osobama s poteškoćama u razvoju Vodopad ljubavi Jajce. Dočekala ih je predsjednica Udruge Dragana Samardžić sa suradnicima i roditeljima djece koja koriste usluge ove Udruge. Razgovarali su o izazovima s kojima se susreću, obišli prostorije Udruge, a upoznali su i neke od korisnika te vidjeli kako izgledaju terapijski procesi. Na kraju posjeta uručili su im donaciju koja se sastojala od dva prijenosna računala te pripadajućih torbi, bežičnih tipkovnica, miševa i podloga za njih.

Unatoč kiši, vrijeme provedeno u Jajcu iskoristili su i za obilazak poznatog vodopada, a kako put u BiH ne može proći bez čevapa, krenuli su prema Travniku gdje su kušali i poznate travničke čevape. Nakon ručka, uputili su se prema Novom Travniku gdje su posjetili Edukacijsko-rehabilitacijski centar Duga kako bi im uručili donaciju u obliku didaktičkog materijala. S ravnateljicom Centra Sonjom Nikolić Jurišić, djelatnicima i volonterima obišli su prostorije Centra, a ostatak vremena iskoristili za razgovor, druženje i igru sa štíćenicima.

Iako je to bio dinamičan dan za sedmero članova Foruma mladih, u subotu u kasnim popodnevним satima nastavili su prema Varešu kako bi posjetili svoje stare prijatelje iz Male škole Vareš. Nakon večere u Maloj školi ostatak večeri proveli su uz razgovor i društvene igre, a sljedećeg jutra štíćenici Male škole poveli su *forumšaše* u obilazak Vareša. Zajedno su bili na svetoj misi i ručku, a preostalo vrijeme iskoristili za sport i razgovor. Budući da su sa sobom mogli ponijeti ograničen dio donacija, stvari koje su namijenili Maloj školi stigle su naknadno. U nedjelju u kasnim popodnevним satima *forumšaši* su se punih srca i obogaćeni novim iskustvima uputili prema Zagrebu.

Forum mladih još jednom zahvaljuje svima koji su na bilo koji način podržali tradicionalnu Božićnu humanitarnu akciju Mladi mladima, kojom svake godine razvesele djecu u Bosni i Hercegovini.

Lucija Barišić

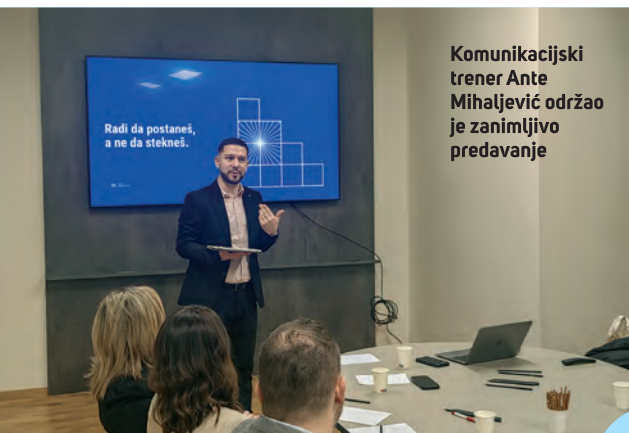

Forumšaši predvođeni predsjednikom Robertom Čolićem uručili su donacije domovima i ustanovama u BiH, a posjetom i darovima razveselili su djecu u Jajcu, Travniku i Varešu

snaga zajedništva

Komunikacijski trener Ante Mihaljević održao je zanimljivo predavanje

Tema je privukla brojne *prstenovce*

U ime organizatora i domaćina predavača je predstavio predsjednik Foruma mladih Robert Čolić

PREDAVANJE – RADIONICA KAKO KOMUNICIRATI S RAZLIČITIM PROFILIMA SUGOVORNIKA

U organizaciji Foruma mladih, u Središnjem uredu Udruge Prsten 6. ožujka 2024. gostovao je komunikacijski trener Ante Mihaljević. Održao je predavanje i radionicu na temu **Različiti profili sugovornika**.

Tema je primjenjiva u privatnoj i poslovnoj komunikaciji, a privukla je brojne *prstenovce*, među kojima su bili i predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić, dopredsjednici Draženko Mamić i Ana Babić te mnogi drugi.

Predsjednik Foruma mladih Robert Čolić pozdravio je na početku sve nazočne i predstavio trenera za poslovnu komunikaciju Antu Mihaljevića, koji je potom održao zanimljivo predavanje i radionicu o prepoznavanju komunikacijskih pristupa u različitim situacijama te profiliranju sugovornika i procjeni osobnosti.

Predstavio je različite profile sugovornika kroz tzv. DISC model – dominantan, interaktivan, podržavajući i savjestan, a svaki od modela obilježen je određenom bojom i životinjom te ima svoje prednosti i nedostatke. Tako je svatko za sebe, ali i osobe koje poznaje, mogao odrediti ili barem pretpostaviti kojem tipu pripada – crvenom (orao), žutom (papiga), zelenom (grlica) ili plavom (sova), a Mihaljević je savjetovao da živimo u skladu sa svojim *bojama* kolikogod je to moguće. Pojasnio je i kako s kojim profilom sugovornika komunicirati, bilo da mu hoćete nešto prodati ili zajedno radite, te je jednostavnim primjerom pokazao kako je, unatoč istim uputama kako rezati papir iste veličine, rezultat uvijek različit, baš kao i svi mi.

FORUM MLADIH

MLADI MLADIMA ZA STRADALE U POPLAVAMA U BiH

I ove su godine mladi Prstena organizirali humanitarnu akciju. Prikupljeno je više od četiri tisuće eura, a sredstva su namijenjena stradalima u nedavnim poplavama u Bosni i Hercegovini

Pred više od 250 posjetitelja briljirao je glumac Jan Kerekeš

U sklopu humanitarne akcije Mladi mladima, koju već tradicionalno organizira Forum mladih uoči božićnih i novogodišnjih blagdana, 22. studenog 2024. u zagrebačkoj Scenoteci održana je stand-up predstava *Dobra večer, došao sam po Vašu kćer*. Na pozornici je pred više od 250 posjetitelja briljirao glumac Jan Kerekeš koji je više od sat i pol zabavljao mnogobrojnu publiku svojim duhovitim promišljanjima o odrastanju njegove kćeri.

U sklopu ovogodišnje humanitarne akcije prikupljeno je više od četiri tisuće eura koja su ove godine namijenjena stradalima u nedavnim poplavama u Bosni i Hercegovini. Humanitarna akcija Mladi mladima održava se već 17 godina, a tim povodom proteklih godina organizirane su kazalište predstave te koncerti i nastupi stand-up komičara. Prošlogodišnja akcija bila je najuspješnija do sada, a tijekom aukcije nogo-

snaga zajedništva

metnih dresova prikupljeno je više od 12 tisuća eura. Sredstva od ranije provedenih akcija bila su usmjerena domovima za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi u Bosni i Hercegovini.

Forum mladih zahvaljuje Janu Kerekešu i Kerekesh Teatru na izvanrednom nastupu i nesebičnoj potpori Forumu mladih Udruge Prsten i akciji Mladi mladima, kao i Prstenovoj podružnici Varaždinske županije na pomoći u organizaciji. Mladi su zahvalili i Hrvatskoj lutriji i Hrvatskoj pošti na sponzorstvu te svima koji su svojim dolaskom i donacijama podržali ovogodišnju humanitarnu akciju.

Lucija Barišić

KVIZ UPOZNAJ BiH – PRILIKA ZA DRUŽENJE MLADIH IZ BiH

Forum mladih Udruge Prsten organizirao je 14. studenog kviz *Upoznaj BiH*, ovaj put u sklopu ciklusa kvizova WikiGeeks koji organizira Hrvatsko kulturno društvo Napredak.

Bila je ovo peta prilika za provjeru znanja o Bosni i Hercegovini te ujedno prvi takav događaj na kojem su mladi iz HKD-a Napredak i Prstenovi *forumšaši* udružili svoje snage.

Kviz je održan u prostorijama Udruge Prsten, a predsjednik Foruma mladih Robert Čolić preuzeo je ulogu voditelja. Sudjelovali su i članovi Kluba bosanskih studenata, čije su ekipe odnijele pobjedu na zadnja dva kviza, a kako se nastoji ojačati suradnja zagrebačkog FM-a s mladima iz Prstena u BiH, kvizu su se pridružili i predsjednik FM-a Udruge Prsten u BiH Mario Čule i Josip Ćural, član bosanskohercegovačkog FM-a.

Tko su potpisnici Daytonskog sporazuma, kada je osnovan Nacionalni park Una i kako se zove polje u BiH na kojem je okrunjen kralj Tomislav, samo su neka od pitanja na koja su kvizaši trebali odgovoriti kako bi osvojili vrijedne nagrade.

Ekipe iz Napretka osvojila je prvo mjesto i zaslužila tri kilograma bureka. Dosadašnji prvaci iz Kluba bosanskih studenata zauzeli su drugo mjesto, a za nagradu su posjetili humanitarni *stand-up Dobra večer*, došao sam po Vašu kćer, organiziran u sklopu ovogodišnje akcije Mladi mladima. Djevojke su za osvojeno treće mjesto *ponijele* kesu, a boca šljivovice bila je *utješna* nagrada za predzadnje mjesto.

KLUB PODUZETNIKA I KLUB ZNANSTVENIKA

Predavanje su pratili predsjednik Prstena Vjekoslav Bratić i počasni predsjednik Pavo Zubak, predsjednik Kluba poduzetnika Draženko Mamić, predsjednik Ogranka Sveta Nedelja Pavo Čortuka te drugi gosti i uzvanici

U vremenu kad se sve više govori o zdravom životu i produžetku životnog vijeka, ovo zanimljivo predavanje ponudilo je odgovore na neka pitanja o različitim procesima koji utječu na ljudsko starenje i životnu dob

ZANIMLJIVO PREDAVANJE O LJUDSKOM STARENJU

U organizaciji Kluba poduzetnika i Kluba znanstvenika Udruge Prsten te HKD-a Napredak, u Napretkovu kulturnom centru u Zagrebu 28. veljače 2024. održano je predavanje *Fiziologija tjelesnog starenja i kronobiološka etiopatogeneza* prof. dr. sc. Zdenka Kovača.

U vremenu kad se sve više govori o zdravom životu i produžetku životnog vijeka, ovo zanimljivo predavanje ponudilo je odgovore na neka pitanja o različitim procesima koji utječu na ljudsko starenje i životnu dob.

Dotadna je prepreka u jednoznačnom definiranju procesa starenja i njegovo izjednačavanje s pojmom starosti. Iako se u općoj populaciji navedeni koncepti smatraju sinonimima, starenje je cjeloživotni proces, dok starost podrazumijeva posljednje razvojno razdoblje u životu pojedinca.

snaga zajedništva

Okupljene je u ime organizatora pozdravio Šimun Babić, član Izvršnog odbora Prstenova Kluba poduzetnika

Prof. Zdenko Kovač pokušao je kroz svoje predavanje ukratko objasniti što sve utječe na proces ljudskog starenja

Na početku predavanja okupljene je u ime organizatora pozdravio Šimun Babić, član Izvršnog odbora Prstenova Kluba poduzetnika, a predavanje su pratili predsjednik Prstena Vjekoslav Bratić i počasni predsjednik Pavo Zubak, predsjednik Kluba poduzetnika Draženko Mamić, predsjednik Ogranka Sveta Nedelja Pavo Čorluka te drugi gosti i uzvanici.

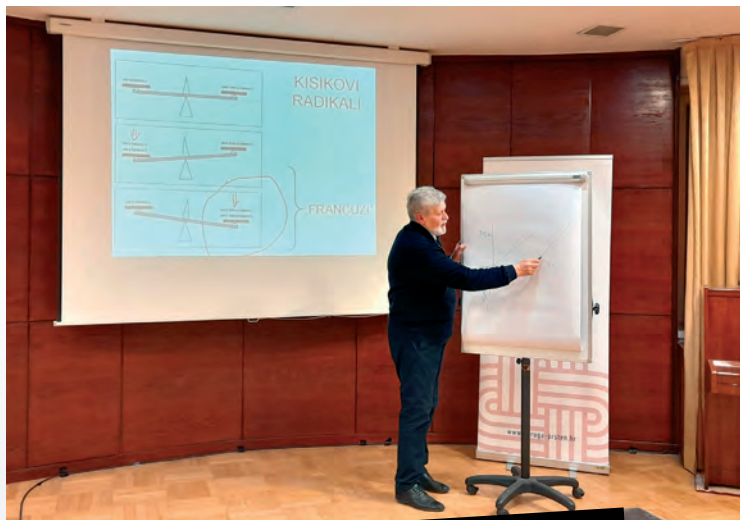
Razvojem suvremenog pristupa starenju kojim se naglašavaju pozitivni aspekti funkcioniranja u starijoj dobi, koncept uspješnog starenja sve više dobiva na značaju i postaje predmet interesa brojnih znanstvenih područja.

Predavač prof. Kovač pokušao je kroz svoje predavanje ukratko objasniti što sve utječe na proces ljudskog starenja, od sastava ljudskog organizma, genetskih predispozicija svakog pojedinca, nasljednih bolesti, utjecaja okoline pa sve do različitih kulturoloških navika i njihova utjecaja na čovjeka.

Glavninu predavanja usmjerio je k sastavu ljudskog organizma i njegovu utjecaju na starenje kroz različite kemijske procese koji se odvijaju u organizmu, od utjecaja bjelančevina/masti pri stvaranju unutarnjih otrova, mutacija DNK-a, energijskog metabolizma i sklonosti pojedinca određenim bolestima kroz proces starenja.

Iako osmišljeno kao znanstveno-popularno, predavanje je privuklo i određeni broj ljudi iz struke, pa tako nisu izostala i konkretna stručna pitanja koja su dodatno razvila diskusiju na temu ljudskog starenja. Ovo je drugo znanstveno predavanje s medicinskom tematikom koje su zajednički organizirali klubovi znanstvenika i poduzetnika Udruge Prsten i HKD Napredak – Napretkov kulturni centar.

Izvor: HKD Napredak

Iako osmišljeno kao znanstveno-popularno, predavanje je privuklo i određeni broj ljudi iz struke, pa tako nisu izostala i konkretna stručna pitanja koja su dodatno razvila diskusiju na temu ljudskog starenja

KLUB PODUZETNIKA

KLUB PODUZETNIKA ORGANIZIRAO PREDAVANJE O JAVNOJ NABAVI

Svrha predavanja bila je prikazati važne promjene u javnoj nabavi u RH i EU-u, kao i način na koji će se Zakon o javnoj nabavi morati mijenjati kako bi se prilagodio novim okolnostima

Prof. Marko Turudić održao je predavanje kojem su nazočili predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić i predsjednik Kluba poduzetnika Draženko Mamić te drugi članovi Kluba i Udruge

U organizaciji Kluba poduzetnika, u Središnjem uredu Udruge Prsten 26. rujna 2024. izv. prof. dr. sc. Marko Turudić održao je predavanje "Javna nabava - novosti i otvorena pitanja". Predavanju su nazočili predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić i predsjednik Kluba poduzetnika Draženko Mamić te drugi članovi Kluba i Udruge.

U zadnjih godinu dana svjedoci smo velikih promjena u javnoj nabavi u Republici Hrvatskoj, ali i u Europskoj uniji. Promjene će imati velikih posljedica za naručitelje i ponuditelje, mijenja se pravna priroda ugovora o javnoj nabavi - sada je to upravni, a ne građanski ugovor. EU također poduzima korake prema potpunom isključenju ponuditelja iz trećih zemalja iz svih postupaka javne nabave koje provode članice.

Svrha predavanja bila je prikazati te dvije važne promjene i način na koji će se Zakon o javnoj nabavi morati mijenjati kako bi se prilagodio novim okolnostima, što je i sukus prezentacije prof. Turudića.

Marko Turudić izvanredni je profesor na Katedri za upravno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Autor je više od 60 znanstvenih i stručnih radova te četiri knjige. U fokusu njegova znanstvenog interesa prije svega su upravni postupak i upravni spor, regulatorne agencije, javna nabava, reguliranje elektroničkih komunikacija i ostalih mrežnih industrija.

Iznoseći ključne novine prava javne nabave u RH i EU-u, ponudio je odgovore na pitanja što je ugovor o javnoj nabavi i tko će sve biti *ponuditelj* u postupcima javne nabave širom EU-a te što sve zakonodavac treba mijenjati u Zakonu o javnoj nabavi. U potonjem je naveo rok za žalbu, pravnu prirodu ugovora o javnoj nabavi/odluke o odabiru/postupka javne nabave, definiciju *gospodarskog subjekta*, možda i dizanje pragova te smanjenje žalbenih naknada koje nisu u skladu s pravozaštitnom Direktivom.

Osvrnuo se i na isključenje ponuditelja trećih zemalja iz EU-ova postupaka javne nabave, ukazavši na Direktivu EU-a prema kojoj javni naručitelji ne smiju nepovoljnije postupati s radovima, robom, uslugama i gospodarskim subjektima potpisnika međunarodnih sporazuma u odnosu na radove, robu, usluge i gospodarske subjekte Unije. Ukazao je također i na neočekivano tumačenje Europske komisije prema kojem, osim te obveze, gospodarski subjekti iz trećih zemalja koji nisu sklopili sporazum o otvaranju tržišta javne nabave EU-a ili čija roba, usluge i radovi nisu obuhvaćeni takvim sporazumom – nemaju osiguran pristup postupcima javne nabave u EU-a i mogu biti isključeni.

Profesor Turudić istaknuo je na kraju predavanja da su nužne političke i pravosudne odluke koje uključuju jačanje upravnog nadzora i ozbiljan progon kartela te dionička društva i društva s ograničenom odgovornošću koja odbijaju primjenjivati Zakon o javnoj nabavi, odnosno registar obveznika.

**SLATINSKA
BANKA**

ŠTEDI U SLATINSKOJ BANCI UZ ODLIČNE KAMATNE STOPE

Za budućnost punu
mogućnosti.

Razlika je u pristupu.

www.slatinska-banka.hr

KLUB ZDRAVSTVENIH DJELATNIKA

OSNOVAN KLUB ZDRAVSTVENIH DJELATNIKA **UDRUGE PRSTEN**

Piše: Marija Trogrlić

Osnivačka skupština Kluba zdravstvenih djelatnika Udruge Hrvata BiH Prsten održana je 21. ožujka 2024., u nazočnosti predstavnika vodstva i brojnih članova Udruge. Prsten je postao bogatiji za još jedan klub i nastavlja širiti svoj krug.

U prepunom Središnjem uredu Udruge Prsten u Zagrebu bili su predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić, dopredsjednici Gordana Jelavić i Draženko Mamić, poča-

sni predsjednik Pavo Zubak, članovi Predsjedništva Upravnog odbora i mnogi zdravstveni djelatnici, ujedno članovi novoosnovanog Kluba, a dio *prstenovaca* priključio se *online*.

Osnivačku skupštinu otvorio je i predvodio član Predsjedništva UO Stipe Ćorluka. Pozdravio je sve nazočne i predstavio dnevni red, a nakon izbora radnih tijela Skupštine predstavljen je i jednoglasno usvojen Poslovnik o radu Skupštine, kao i Pravilnik Kluba zdravstvenih djelatnika. Istaknuo je da je programski cilj Kluba povezivanje i suradnja članova Udruge u svrhu ostvarivanja ciljeva Udruge s naglaskom na ciljeve koji su vezani uz djelatnost kojom se bave članovi Kluba. Djelatnosti Kluba, kazao je Ćorluka, uključuju promociju zdravlja, organizaciju edukativnih aktivnosti o zdravlju, pomoć potrebitima radi ostvarivanja dostupnosti zdravstvenih usluga, a posebice članovima Udruge Prsten. Također, predviđena je suradnja s ostalim tijelima

snaga zajedništva

Predsjednik Kluba zdravstvenih djelatnika Josip Baković i predsjednik Udruge Prsten Vjekoslav Bratić

Udruge Prsten, kao i s drugim organizacijama u svrhu ostvarivanja djelatnosti Kluba.

Okupljene je pozdravio i predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić, koji je istaknuo važnost umrežavanja članova Prstena, što dodatno jača snagu zajedništva, te izrazio zadovoljstvo što se osniva i šesti klub unutar najveće udruge koja okuplja Hrvate iz BiH. Zahvalio je na ideji i pohvalio inicijativu koja je dovela do osnivanja Kluba zdravstvenih djelatnika, za koji je uvjeren da će biti *perjanica Prstena*.

Počasnii predsjednik Pavo Zubak čestitao je na osnivanju novog kluba te zaželio uspješan rad zdravstvenim djelatnicima u krugu Prstena, a čestitkama su se pridružili i dopredsjednici Gordana Jelavić i Draženko Mamić, izrazivši zadovoljstvo što su se Prstenu pridružili i novi članovi.

"Siguran sam da ćemo u ovom klubu imati puno posla svi mi koji smo izabrali poziv u čijim je temeljima pomaganje ljudima, a kada znamo da pomažemo našim ljudima iz BiH, onda je naše zadovoljstvo još veće", kazao je novoizabrani predsjednik Kluba zdravstvenih djelatnika Josip Baković

Nakon utvrđivanja liste kandidata, za predsjednika Kluba jednoglasno je izabran dr. Josip Baković, liječnik iz KB-a Dubrava, za njegova zamjenika Mario Gazić, predsjednik Hrvatske komore medicinskih sestara, čime se vodilo računa da u vodstvu budu zastupljeni i liječnici i sestrinstvo, a kod izbora članova Vijeća Kluba zdravstveni djelatnici različitih specijalnosti.

Uz Josipa Bakovića i Mariju Gazića, koji su po funkciji u Vijeću Kluba, za članove su izabrani: Stipe Čorluka, Nino Tičinović, Mario Sučić, Vladimira Vuletić, Dejan Blažević, Goran Krstačić, Hrvoje Šimić, Ivana Marelja Cindrić, Željka Anić, Karolina Kalanj, Damir Jemendžić i Anto Čosić.

Novoizabrani predsjednik Kluba zdravstvenih djelatnika Josip Baković zahvalio je na ukazanom povjerenju, kazavši kako Prsten nije cilj nego alat kojim žele postići cilj, a to je osigurati dostupnost zdravstvenih usluga u Hrvatskoj i našim Hrvatima iz BiH, kao i odgovarajuću edukaciju. "Siguran sam da ćemo u ovom klubu imati puno posla svi mi koji smo izabrali poziv u čijim je temeljima pomaganje ljudima, a kad znamo da pomažemo našim ljudima iz BiH, onda je naše zadovoljstvo još veće", zaključio je Baković te dodao kako je osnivanje Kluba zapravo formalnost jer mnogi od njih već dugo surađuju i pomažu Hrvatima iz BiH koji se liječe u RH.

Nakon novoizabranog vodstva Kluba zdravstvenih djelatnika, predstavili su se i svi nazočni. Kratka rasprava članova Kluba pokazatelj je opravdanosti njegova osnivanja i jamac niza aktivnosti u budućnosti. Skupštinu je zaključio predsjedavajući Radnog predsjedništva Stipe Čorluka, istaknuvši kako mu je osnivanje Kluba zdravstvenih djelatnika bila čast, obveza i zadovoljstvo. Zahvalio je svima na odazivu te pozvao na aktivno sudjelovanje u radu novoosnovanog Kluba i Udruge, a sve u korist Prstena i Hrvata u RH i u BiH.

Osnivačku skupštinu predvodio je član Predsjedništva UO-a Stipe Čorluka

PROMOCIJE

Hrvatsko kulturno društvo Napredak – Napretkov kulturni centar u Zagrebu i Udruga Hrvata BiH Prsten organizirali su 23. siječnja u dvorani Centra predstavlanje sveučilišnog udžbenika *Kardioneurologija*.

Udžbenik u izdanju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakulteta za dentalnu medicinu i zdravstvo i Medicinskog fakulteta Osijek uredili su Goran Krstačić, Silva Butković Soldo i Antonija Krstačić, a predstavljajući su nazočili predsjednik Udruge Prsten Vjekoslav Bratić i član Predsjedništva Damir Krešić te drugi članovi Prstena.

“Kardioneurologija odnosno neurokardilogija suvremena je multidisciplinarna znanost koja otkriva poveznice mozga i srca kao neodvojive cjeline. Kaos srca i mozga usmjeren prema čovjeku pomaže nam u traženju reda u neredu, pravilnosti u nepravilnostima, tu živimo i doživljavamo svakodnevicu kaosa i ljepotu života. Kardioneurologija ili neurokardilogija, osovina mozak-srce, srce-mozak otkriva nam neodvojivu poveznicu“, rekao je uvodno prof. dr. sc. Goran Krstačić.

Sveučilišni udžbenik *Neurokardilogija* objavljen je 2018., uredili su ga također Goran Krstačić i Silva Butković Soldo, i dobio je nagradu Akademik Andrija Štampar za izdavaštvo. Također, na njihov prijedlog odobren je izborni predmet Neurokardilogija na integriranom sveučilišnom dodiplom-

Knjiga *Kardioneurologija* kruna je svih dosadašnjih napora iz ovog novog područja medicine, a uvršteni su radovi i prilozi 51 autora sa svih hrvatskih sveučilišta i kliničkih bolničkih centara te drugih hrvatskih bolnica, kao i uvaženih kolega iz inozemstva. Udžbenik je kao edukacijsko štivo namijenjen svima koji proučavaju osovinu srce-mozak i mozak-srce

PREDSTAVLJEN UDŽBENIK KARDIONEUROLOGIJA

skom i diplomskom studiju medicine za studente 4. godine studija na Medicinskom fakultetu u Osijeku.

Knjiga *Kardioneurologija* kruna je svih dosadašnjih napora iz ovog novog područja medicine, a uvršteni su radovi i prilozi 51 autora sa svih hrvatskih sveučilišta i kliničkih bolničkih centara te drugih hrvatskih bolnica, kao i uvaženih kolega iz inozemstva. Udžbenik je kao edukacijsko štivo namijenjen svima koji proučavaju osovinu srce-mozak i mozak-srce.

O udžbeniku su govorile i urednice prof. dr. sc. Silva Butković Soldo, neurologinja s KBC-a Osijek, i prof. dr. sc. Antonija Krstačić s Klinike za traumatologiju KBC-a Sestre milosrdnice u Zagrebu, te prof. dr. sc. Zdravko Babić s Klinike za bolesti srca i krvnih žila KBC-a Sestre milosrdnice u Zagrebu, ujedno jedan od recenzentata udžbenika, a predstavljajući je moderirala prof. dr. sc. Vanda Galić Babić dopredsjednica Napretkova kulturnog centra u Zagrebu.

U sklopu predstavljanja udžbenika prikazan je *fraktal slide show*, kombinacija digitalnih zapisa EKG-a srčanih bolesnika uz glazbenu podlogu napravljenu samo za ovu prigodu.

snaga zajedništva

“Drago mi je da ste došli i da nas je knjiga okupila. Mi smo narod koji je kultura održala. Jezik, pismo, vjera, svi elementi etnologije i etnografije dali su nam identitet i po njima smo ono što jesmo”, istaknuo je moderator Željko Ivanković

HRVATSKI DJEČJI PISCI BOSANSKE POSAVINE U PRSTENU

U prepunom Središnjem uredu Udruge Prsten u Zagrebu 11. travnja 2024. održana je promocija edicije *Hrvatski dječji pisci Bosanske Posavine*, koja obuhvaća tri knjige trojice autora.

Promociji su nazočili predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić, predsjednica Kluba žena Ivana Milas, predsjednik Ogranka Sveta Nedelja Pavo Čorluka, a mnogi *prstenovci* doveli su svoju djecu i unuke, kojima su knjige i namijenjene.

U ime domaćina i organizatora promocije okupljene je pozdravila dopredsjednica Prstena Gordana Jelavić, koja je istaknula da nam je knjiga najbolji prijatelj i da s njom nikad nismo sami. “Danas smo ovdje jer smo prije dvije godine podržali projekt edicije *Hrvatski dječji pisci Bosanske Posavine*. Hvalevrijedna je inicijativa podržati pisanu riječ koja ostaje u nasljeđe našoj djeci. Pričama i pjesmama približit ćemo im svoj zavičaj i prvu domovinu,” rekla je Jelavić.

Predsjednik Bratić ukratko je predstavio Udrugu Prsten, njezine brojne aktivnosti te posebno istaknuo rad Foruma mladih.

Petar A. Ćosić predstavio je svoju knjigu *Priče šuma i vjetrova*, Ivo Kobaš *Ljubav na tone* i Ivica Vanja Rorić *Dječak grli svijet*, a promociju je moderirao Željko Ivanković, književnik i književni kritičar iz Sarajeva.

“Drago mi je da ste došli i da nas je knjiga okupila. Mi smo narod koji je kultura održala. Jezik, pismo, vjera, svi elementi etnologije i etnografije dali su nam identitet i po njima smo ono što jesmo”, istaknuo je u vrlo nadahnutom uvodu moderator Željko Ivanković. Istaknuo je kako dugo vremena u BiH nije bilo dječje književnosti, no onda je nastala antologija dječjih priča i poezije. “U toj antologiji zastupljena su i trojica autora čija djela danas predstavljamo, a svi smo kao dječji pisci zastupljeni i u školskoj lektiri u BiH”, kazao je Ivanković.

Nakon što je moderator predstavio pisce, oni su govorili svoju poeziju i čitali dijelove priča. Bila je to večer poetike, emocije, duhovitosti, šarma, ugodnog raspoloženja. Promocija je bila prodajnog karaktera i sav je prihod namijenjen za stipendiranje studenata putem Zaklade Prsten.

Ugodno ozračje dodatno je upotpunio nastup glazbenika Ivana Jelića, čije izvedbe poznatih pjesama *Tebi majko misli lete* i *Ima neka tajna veza* uvijek diraju u srce, a kako to inače biva kad se okupe *prstenovci*, druženje je nastavljeno uz različite pite, za što se pobrinuo Pavo Čorluka, u čijoj se organizaciji redovito održava i Večer bosanskih pita.

Promocija je bila prodajnog karaktera i sav je prihod namijenjen za Zakladu Prsten

KULTURA

Bila je to večer ispunjena emocijama, a vizualni ugodaj upotpunila su djeca u posavskim narodnim nošnjama

U prepunim prostorijama Središnjeg ureda Udruga Prsten tražilo se mjesto više, a uz obitelj Sarić i Šušnjara promociji knjige njihove i naše Ružice nazočili su i brojni članovi Prstena

PRSTEN – MJESTO SUSRETA I SJEĆANJA NA TRADICIJU I OBIČAJE BOSANSKE POSAVINE

Kada Sava krene prema Brodu, tada moje misli za njom odu... A kad se Posavljaci okupe u Prstenu, tad se napuni i dvorana i srce!

Upravo tako bilo je u predvečerje 9. svibnja 2024. na predstavljanju knjige *Niti duše posavske* autorice i prstenovke dr. sc. Ružice Sarić-Šušnjara, koja je knjigu posvetila rodnoj Posavini i selu Hasiću *ab imo pectore* – iz dubine duše.

U prepunim prostorijama Središnjeg ureda Udruga Prsten tražilo se mjesto više, a uz obitelji Sarić i Šušnjara promociji knjige njihove i naše Ružice nazočili su brojni članovi Prstena među kojima su bili i predsjednik Udruga Vjekoslav Bratić, predsjednik svetovredničkog ogranka Pavo Čorluka i predsjednica Kluba žena Ivana Milas, a program je vodila dopredsjednica Prstena Gordana Jelavić.

Podsjetila je da je Udruga Prsten nedavno organizirala i pro-

mociju edicije *Hrvatski dječji pisci Bosanske Posavine*, a u organizaciji Kluba žena knjiga *Niti duše posavske* predstavljena je i u Osijeku. Prsten je još jednom potvrdio svoju ulogu i kao mjesto susreta i sjećanja na tradiciju i običaje Bosanske Posavine, istaknula je Jelavić.

Okupljene je pozdravio i predsjednik Udruga Vjekoslav Bratić, koji je zahvalio autorici na hvalevrijednom doprinosu očuvanju tradicije i običaja posavskog kraja i još jednom lijepom događaju u krugu Prstena. “Ne znam ima li itko takvo bogatstvo kao mi u Prstenu, a i vi ste naše bogatstvo”, poručio im je Bratić, posebno pozdravljajući svoje “ajsice” iz rodnog mu Hasića.

O knjizi je govorio jedan od recenzenata, prof. Anto Knežević, autor jedinstvenog Enciklopedijskog rječnika Bosanske Posavine. Zaključno je istaknuo da ova knjiga podsjeća na starinske škrinje ili čekmeze u kojima je čuvano cursko ruho i vrijedni predmeti. “Autorica zaslužuje pohvalu što je od zaborava očuvala ono što je najvrednije u Bosanskoj Posavini: prijašnje običaje i drage ljude koji su obilježili i obogatili svoj zavičaj”, istaknuo je Knežević, koji je knjigu ocijenio i kao *vremeplov po selima Bosanske Posavine*.

“Kad je potpisan Daytonski sporazum i Bosanska Posavina razdijeljena, a moje selo i moja župa ostali bez svojih žitelja, prva pomisao bila je izumiranje. Da sve ne propadne, jer što nije zapisano kao da nije ni postojalo, nadušak sam opisala naše posavske običaje”, kazala je autorica, prisjetivši se početaka svojeg književnog stvaralaštva koje je objavilo Senjsko književno ognjište 1996. godine.

Potom je nastavila objavljivati na zavičajnim stranicama Hasićana o običajima i baštini rodnog kraja, povezavši sve u rubrici simboličnog naziva *Niti*. “Željela sam, poput naših majki i baka, tkati nove tkanice i poveznice za nas Hasićane i sve naše drage Posavljake rasijane diljem svijeta. Ne samo zbog nas koji sada živimo, već i zbog onih koji

Niti duše posavske

Dr. sc. Ružica Sarić-Šušnjara

dolaze, a koje će kad-tad zanimati kraj iz kojeg dolaze njihovi roditelji”, istaknula je.

Za *Niti duše posavske* kazale je da je to “pisala Posavina koja je veća, bolnija i voljenija od jednog čovjeka” te zahvalila svima koji su joj bili potpora i pomogli u nastanku ove knjige, među ostalima, i Udruzi Prsten. “Svako podneblje ima svoja obilježja koja se mijenjaju tijekom vremena, ali koja ostavljaju svoj trag u čovjeku i prate ga na njegovu putu kroz ovu dolinu suza”, rekao je, među ostalim, u osvrtu na knjigu Zlatko Grgić, a dio recenzije pokojnog biskupa Mile Bogovića pročitao je Marko Šušnjara.

Vizualni ugođaj upotpunila su djeca u posavskim narodnim nošnjama, autoričini unuci, koji su dokaz da Posavina živi u svima koji je u srcu nose, što je pokazala i sama autorica svojim dosadašnjim radom i ovom knjigom, koja je svojevrsan spomenar. Bila je to večer ispunjena emocijama, i suzama i smijehom, a tome su pridonijele dirljive glazbene točke u izvedbi Valentine i Ivone Ević, kao i dijelovi knjige s anegdotama i šaljivim stihovima koje su čitale Katarina Sarić, Marija Wagner-Šušnjara i Gordana Jelavić, a posebno emotivno bilo je slušati stihove koje je Ružica Sarić-Šušnjara čitala s posvetom svim majkama uoči Majčina dana.

Marija TROGRLIĆ

U OSIJEKU ODRŽANA PROMOCIJA KNJIGE *NITI DUŠE POSAVSKE*

U organizaciji Kluba žena Podružnice Osječko-baranjske županije Udruge Prsten, u Osijeku je 13. travnja 2024. održana promocija knjige *Niti duše posavske* autorice dr. sc. Ružice Sarić-Šušnjara.

Promocija je održana u prostorijama Kluba knjižare Nova, a vlasnik knjižare Ivica Vuletić moderirao je program.

Uz autoricu, knjigu je predstavio mr. Anto Knežević, čija je recenzija pod nazivom *Vremeplov po selima Bosanske Posavine* dio sadržaja. Upravo taj naziv govori o samoj srži knjige u kojoj nas autorica živopisno vraća u život na posavskim selima kakav je nekad bio. Opisujući svakodnevnicu, običaje i ljude te život unutar obitelji, slikovito odražava živote naših baka i djedova i vraća nas u vrijeme djetinjstva i zajedništva koje je utkano u nekadašnji životni prostor Hrvata u Bosanskoj Posavini.

U bogatom sadržaju knjige niz je različitih tema iz svakodnevnog života, neraskidivo vezan uz katoličke običaje koji prožimaju sve životne etape naših predaka - od rođenja i krštenja, običaja svetkovanja kršćanskih blagdana, sijela i prela do običaja vezanih uz pokapanje bližnjih. Knjiga opisuje i uvriježene nazive i nadimke članova obitelji i zajednice te opise brojnih igara koje su djeca na selu igrala, kao i brojne druge crtice iz svakodnevnog života.

Kako je knjiga odraz tradicije našeg i zavičaja naših predaka, promociju je upotpunio i kulturno-umjetnički nastup Drage Suvalja, koji je izvedbama na violini i šargiji u prostor donio i zvuke tradicionalnih instrumenta.

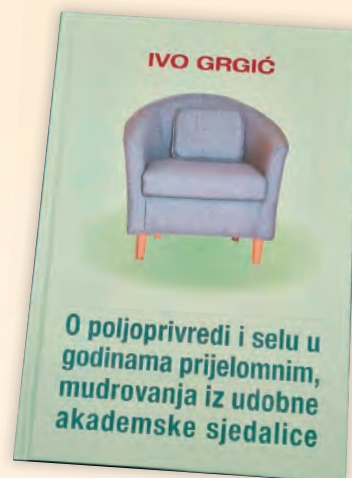
Mlade uzdanice osječke podružnice, članice i članovi Foruma mladih, čitali su crtice i izdvojene dijelove iz knjige, kao i recenziju pokojnog biskupa fra Mile Bogovića.

Promociji je nazočilo oko 50 gostiju i uzvanika, među kojima je bio i osječko-baranjski župan Mato Lukić, a Klub žena zahvalio je knjižari Nova na domaćinstvu, kao i svima koji su svojim dolaskom potvrdili kako se tradicija i običaji Hrvata iz Bosanske Posavine i dalje njeguju.

PRENOSIMO

ZAŠTO NE KLIJA AKADEMSKO SJEME O POLJOPRIVREDI I SELU?

Autor je uporni kroničar
bremenitog stanja domaće
poljoprivredne prakse

Knjiga je predstavljena u Hrvatskoj matici iseljenika

Nova knjiga pod nazivom *O poljoprivredi i selu u godinama prijelomnim, mudrovanja iz udobne akademske sjedalice* prof. dr. sc. Ive Grgića s Agronomskog fakulteta predstavljena je u Hrvatskoj matici iseljenika u Zagrebu.

U prepunoj dvorani, predstavljanje je obogaćeno panel-raspravom pod nazivom "Riječi akademaca u javnom prostoru: sjeme koje (ne)klija?" jer je sama knjiga prilagođen zbornik javnih nastupa profesora koji uporno već čitav niz godina upozorava na bremenito stanje u agraru i našem selu. Na panelu su sudjelovali Marijana Petir, predsjednica Odbora za poljoprivredu Hrvatskog sabora, Vlatko Grgurić, urednik emisije HTV-a Plodovi zemlje, Lari Hadelan, Agronomski fakultet Zagreb, Rodoljub Džakula, OPG Džakula te autor knjige.

"Što je poljoprivredna proizvodnja bivala manja, to je bilo više istraživača, ali i agencija, paraagencija, kao i ostalih dušobrižnika", ističe prof. dr. sc. Ivo Grgić u knjizi *O poljoprivredi i selu u godinama prijelomnim, mudrovanja iz udobne akademske sjedalice*

PROIZVODNJA PADA, AKADEMICI ŠUTE

Inače, prof. Grgić je, kako voli reći, zaokružio jedan profesionalni ciklus te se od djeteta sela preko nastavnog, znanstvenog i stručnog rada bio *skrasio* u blizini Ministarstva poljoprivrede kao posebni savjetnik ministricice Vučković. Zbog toga vrlo kritički komentira određene promjene te često u polušali tvrdi da "dok su se proizvođači i potplaćeni i izraubovani potrošači, sa strahom brinuli o nadolazećem danu, akademska zajednica bujala je obrnuto proporcionalno stanju u poljoprivredi".

snaga zajedništva

Ali i "što je poljoprivredna proizvodnja bivala manja, to je bilo više istraživača, ali i agencija, paraagencija i ostalih dušobrižnika te gotovo svaki iole ozbiljniji poljoprivredni proizvođač može imati svog kuma ili skrbnika od kojeg na žalost i nema velike pomoći". A akademci su polako bivali dovoljni sami sebi, međusobno se diveći širem puku nedokučivim i malo primjenjivim znanstvenim dostignućima, ističe autor knjige.

Istodobno, kaže, većina se iz straha ili osobnog komfora odrekla javnog prostora koji je ostajao slobodan za sve druge *znalce* koji često nisu razlikovali bika od vola, junicu od ždrebeice i koji počеше govoriti *da treba razvijati gospodarstvo i poljoprivredu ili još pogubnije poljoprivredu i stočarstvo*.

SPOMEN VREMENU

I tako se slučajno i ne želeći našao u prilici da dio svojih skromnih promišljanja podijeli s drugima, s onima koji svoju vezu s poljoprivredom skrivajući potvrđuju gledajući tv emisije o njoj. Jer osjećaj srama da su prvi ili drugi naraštaj poljoprivrednika nadjača čak i nizak urbani standard življenja.

KNJIGA JE PREDSTAVLJENA U HRVATSKOJ MATICI ISELJENIKA

Nakon određenog vremena, opisuje, skupilo se toga mnoštvo, napisanog i rečenog, te kad je ponovno čitajući osjetio zadovoljstvo da se nema potrebe sramiti zabilježenog, ali i razasutog, odlučio sve to skupiti u jedno. Kao spomen vremenu, ali i sebi i svojim bližnjim, te kao zabilježba (ne) ostvarenog u poljoprivredi i ruralnom prostoru Hrvatske, ali i šire.

Važno je spomenuti da se u ovoj knjizi ne nalaze autorovi znanstveni i stručni radovi prikazani u publikacijama ili na skupovima. Nisu tu niti dijelovi objavljenih knjiga nego samo priloge koji su se pojavili u tiskovinama i na portalima, kao autorski ili tekstovi intervjua te poneki popularni rad u prikladnoj publikaciji.

Iako je sve u njoj nastalo u novijem, desetogodišnjem razdoblju, prof. Grgić priznaje da se nije mogao osloboditi sjećanja i dobrih primjera iz razdoblja SFRJ što smo devedesetih nenapisanim dekretom prebrisali, a stvoreno do tih godina raščupali, ističe.

Knjiga je prikaz, napominje, jednog vremena gdje se na jednostavan način približava čitateljima tematika o kojoj svi imaju svoje mišljenje, svoje stavove i svoju istinu. O poljoprivredi, hrani i selu svi su pozvani govoriti, suditi i nuditi kritičke opaske, ali rijetko i rješenja. Autor, iako kritički progovara o svim pitanjima na koja često nema utjecaja jer dolaze od novinara, zadržava vedri ton i nerijetko se mnogi pitaju iz čega crpi optimizam? I u najcrnijim prognozama pokušava pronaći svijetlu točku koja kao da čeka da se ponovno rasplamsa.

Svaki posrtaj, on vidi i kao priliku. Trenutačno stanje i probleme o kojima se ne ustručava govoriti i to vrlo kritično, stavlja u širi kontekst stalnih mijena u čemu je stalnost potreba za hranom, ali onda i za poljoprivrednom proizvodnjom.

POLITIKANSKI ODNOS PREMA ZEMLJIŠTU

U poglavlju *O poljoprivredi Hrvatske iz sigurnosti akademske sjedalice* u središtu njegove pozornosti hrvatska je poljoprivreda kao bitna sastavnica sadašnje i buduće ekonomske stabilnosti države. Većina promišljanja potaknuta su novinarskim pitanjima pri čemu se autor ne ustručava, na čitateljstvu prihvatljivom nestručnom izričaju, baciti pogled u godine

Prof. dr. sc. Ivo Grgić autor je knjige *O poljoprivredi i selu u godinama prijelomnih, mudrovanje iz udobne akademske sjedalice*

koje dolaze. Takvim se pristupom, navodi, izlaže opasnosti od lako provjerljivih ocjena kvalitete prosudbe ne bježeći od kritike da često nije bio u pravu jer, "priznajmo, poljoprivreda je podložna utjecaju mnoštva čimbenika, nezabilježenih kod dru-

gih djelatnosti, od klimatskih do špekulativnih". Nadalje, poglavlje *Pogled preko granice: bosansko-hercegovačka poljoprivreda*, prilika je da se autor oduži svojoj prvoj domovini. Koristi priliku da na temelju iskustava iz Hrvatske ukaže ne samo na stanje u poljoprivredi i ruralnom prostoru BiH, nego i upozori na propuštanje prilika trenutka, tj. prije njezina pristupanja euroatlantskim integracijama.

O problemu bitnog proizvodnog resursa autor progovara u poglavlju *Poljoprivredno zemljište u Hrvatskoj: jučer, danas, sutra*. Problemi nisu samo tehnološki, oni su i tehnički te posebno društveni. Nesređeni vlasnički odnosi, neuređene i neadekvatno korištene površine, politikanski odnos prema zemljištu u državnom vlasništvu, teme su poglavlja.

OD IDEJE DO USPJEHA

Treće desetljeće novog milenija puno je izazova o kojima je puno riječi u poglavlju *O krizi, nestašicama i prilikama*. Ali da je to i prilika za osobe s idejama pokazuje u dijelovima *Od ideje do uspjeha: ipak se može i u poljoprivredi* te u *Dobre priče iz Hrvatske*. U svemu tome, problemi nastali potresom na vječno trusnom području dobro su prikazani u Banija/Banovina kao primjer nestanka i/ili izazova. No, na žalost nije jedina gdje se ipak osjeća autorov pesimizam. Za kraj, ili i vjerojatno za početak u budućnosti novih *mudrovanja* autor u poglavlju *O svemu drugom po malo*, izdvaja neka svoja promišljanja koja bi uz malu doradu našla svoje mjesto u prije spomenutim dijelovima knjige.

Knjiga je namijenjena svima koji osjećaju tegobu i ljepotu zanimanja poljoprivrednika i života na selu. Od učenika, studenata do nostalgičara za *boljim vremenima* pa do katastrofičara. A ako ni to nije dovoljno, 550 stranica jamstvo je da će *oblatna pod njezinom težinom biti kompaktna*.

Marinko Petković, Agrokлуб.com

Izvor: <https://www.agrokлуб.com/sajmovi-dogadjanja/zasto-ne-klija-akademsko-sjeme-o-poljoprivredi-i-selu/95007/>

ISTRAŽUJEMO

USAMLJENOST

Piše:

prof. dr. Darko Marčinko, psihijatar, predstojnik Klinike za psihijatriju i psihološku medicinu Medicinskog fakulteta KBC-a Zagreb i redoviti profesor na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu

Međuljudski odnosi jedan su od pokazatelja mentalnog zdravlja, a usamljenost je posljedica oštećenih/narušenih međuljudskih odnosa. (...) Povećanjem empatije prema drugima, ali i prema samom sebi, potiču se bolji odnosi i zdravije društvo. Usamljenost i samoća itekako se razlikuju. U podlozi usamljenosti subjektivno je iskustvo uz doživljaj slabe povezanosti s drugim ljudima, bez obzira na to što osoba može biti okružena većim brojem ljudi i imati brojne prijatelje na društvenim mrežama. Samoća je također i fizički nedostatak ljudi u okolini. Dakle, usamljenost je više subjektivno iskustvo, odgovara stanju uma, dok je samoća više objektivno iskustvo. Usamljenost odražava kvalitativni deficit međuljudskih odnosa, a samoća više njihov kvantitativni deficit. Kod usamljenosti osoba se otuđuje od drugih ljudi, a dubinski gledano i od samog sebe i usamljena osoba ima loš subjektivni doživljaj samog sebe. Upravo stoga važno je naglasiti da se ovakvo stanje može promijeniti!

SAMOĆA KAO ADAPTIVNO (POZITIVNO) RJEŠENJE ZA PSIHU

S druge strane, biti u samoći može biti i poticaj ljudima koji imaju želje i hrabrosti raditi na sebi. Tako osoba koja je u samoći, ulazeći u dubine svoje psihe i bitnih odnosa, može doći do iskustava koja ju mogu obogatiti. U tišini samoće, osoba koja radi na sebi može dobiti nove motive i poticaje za svoj život. Zato je bitno odvojiti vrijeme za sebe i u miru susreta sa samim sobom napraviti analizu te integrirati različite perspektive iste problemske situacije. Psihološke istine kompleksne su i višedimenzionalne, manje su plosne i crno-bijele. Ulazeći u brojne procese iste situacije, više se približavamo životnim istinama. Pri tome bitno je raditi na boljem razumijevanju te manje moralizirati i ocjenjivati što je dobro, a što nije.

snaga zajedništva

USAMLJENOST IMA VIŠE DIMENZIJA

Smatra se da usamljenost ima više dimenzija, od biološke do psihološke i socijalne te dublje, duhovne dimenzije. Biološka razina znači da je usamljenost poput konstantnog unutarnjeg stresa, koji potiče upalne i druge nepovoljne procese koji vode prema bolesti. Na psihološkoj razini, usamljenost je vezana uz subjektivan osjećaj odbačenosti i boli. Na socijalnoj razini, usamljene osobe osjećaju se isključeno iz grupe, a socijalni normativi bitni su za psihu jer čovjek ne živi izolirano, nego u interakciji s drugim ljudima. Dublja, duhovna razina usamljenost povezuje, uz odgovore na bitna životna pitanja, doživljava smisla i vlastite autentičnosti, kao i sposobnost za vezivanje s drugima. Subjektivni osjećaj usamljenosti većinom je neugodan te uključuje spektar tzv. nelagodnih emocija. Kronično usamljena osoba često ima zakočen proces rezonancije i usklađenosti s drugima čime je njezin kapacitet za bliskije odnose znatno smanjen.

Usamljenost je puno više od tzv. osobnog izbora jer je bitan i socijalni kontekst, a u sociokulturi s puno nezdravog narcizma prisutni su veliki pritisci na pojedinca. Socijalna hijerarhija u zapadnoj civilizaciji sve je strmija te ovaj trend rastuće kompetitivnosti oštećuje veze između ljudi i pojačava usamljenost.

ISTRAŽIVANJA USAMLJENOSTI

Zanimljivi su rezultati istraživanja koji ukazuju na to kako isti moždani centri nadležni za usamljenost kontroliraju i bol. Navedeno znači da primjena analgetika može u manjoj mjeri smanjiti i doživljaj usamljenosti. Rezultati istraživanja tima s KBC-a Zagreb i suradnika ukazuju na to kako je osjećaj usamljenosti pokazatelj koji je pozitivno povezan s razinom intenziteta simptoma poremećaja ličnosti, sramom, narcističnom osjetljivosti te razinom simptoma depresije. Raniji radovi tima naglašavaju koliko sram u nezdravoj formi (tzv. maladaptivni sram) može biti opasan pa čak i čimbenik koji povezuje depresiju sa suicidalnim mislima. To znači da je nezdravi sram vrlo rizičan te može biti čimbenik koji potiče nepovoljne reakcije, u osobi koja ga ima, i prema osobama u okolini. Pri tome je opasno posramljivanje jer kad okolina neku osobu aktivno posrami, ona teško kontrolira nelagodu te može doći do nepovoljnog iskazivanja agresije prema van ili prema samom sebi. No, sram kao tzv. master emocija ima i pozitivnu (adaptivnu) vrijednost jer je evolucijski pomogao čovjeku u opstanku (u smislu poticanja prilagođenog ponašanja u grupi). S druge strane, nezdravi sram pogoršava usamljenost, koja pak povećava rizik javljanja niza bolesti: depresije, demencije, kardiovaskularnih bolesti, karcinoma, ali i ranijeg umiranja.

PROBLEM TRANSGENERACIJSKE TRAUME I NEPRORAĐENOG ŽALOVANJA

Potrebno je naglasiti kako su neodrađeni procesi žalovanja nakon životnih gubitaka značajan problem današnjeg čovjeka zbog nedostatnog vremena i psihičkog prostora za te procese.

Problemi nastaju kad nakon gubitaka ljudi teško podnose promjene koje taj gubitak donosi, bilo na kognitivnoj ili na emocionalnoj razini gdje je taj problem još izraženiji. Zato kumulacija nelagode kao posljedica neodrađenih žalovanja može postati velik teret za psihu te rizik za depresivne i druge nepovoljne ili odgođene psihičke reakcije.

U ranijoj se knjizi tima s KBC-a Zagreb i suradnika pod nazivom *Transgeneracijska trauma* upravo govori o neprorađenim žalovanjima koja mogu datirati i u ponekad zaboravljena razdoblja, kao što je bio Drugi svjetski rat. Ova bi tema mogla biti posebno zanimljiva nekim čitateljima časopisa Prsten i osobama vezanim uz Udrugu Hrvata BiH Prsten, posebice kada se kroz vlastitu obiteljsku povijest sjete gubitaka i mogućih neprorađenih žalovanja unutar kruga svoje obitelji. Razgovarati o ovim temama na pravi način, može pomoći u oslobađanju tereta osobne i obiteljske prošlosti i lakšeg kretanja dalje. Psihodinamska istraživanja pokazuju kako je svaki čovjek na neki način zarobljenik vlastite i obiteljske prošlosti, ali ima lijeka jer kad proradi neke teške situacije, tada s više snage, samopouzdanja i ponosa može krenuti dalje.

Svjetska zdravstvena organizacija (SZO) prepoznala je usamljenost kao značajan i rastući problem u suvremenom društvu, te na svojim stranicama spominje epidemijske razmjere ovog problema u svijetu jer je socijalna izolacija prisutna kod jedne od četiri odrasle osobe, a usamljenost kod čak 5 do 15 % adolescenata. Velika Britanija osnovala je i Ministarstvo usamljenosti, uz poruku o važnosti prepoznavanja i djelovanja na probleme usamljenosti. Podaci SZO-a ukazuju na to da je učinak socijalne izolacije i usamljenosti na smrtnost, usporediv s rizicima kao što su pušenje, pretilost i fizičke aktivnosti.

U knjizi *Usamljenost i depresija* u 19 poglavlja 38 autora obradilo je teme bioloških, psiholoških, socijalnih i duhovnih aspekata usamljenosti. Na KBC-u Zagreb organiziran je i tečaj Medicinskog fakulteta na temu usamljenosti kojem su nazočili psihijatri i psiholozi Klinike za psihijatriju i psihološku medicinu KBC-a Zagreb, Klinike za psihijatriju Vrapče, kao i prof. neuroznanosti Goran Šimić, prof. Tonči Matulić s KBF-a te hrvatski (i svjetski) psihijatrijski doajeni, prof. Norman Sartorius i prof. Miro Jakovljević, dok je poseban gost predavač bio prof. Takahiro Kato, vodeći stručnjak iz Japana za Hikikomori.

PORAST USAMLJENOSTI U MLADIH

Na porast usamljenosti u mladim utječu porast urbanizacije u društvu i porast digitalizacije. Podaci ukazuju na to da je broj ljudi koji danas žive u gradovima oko 50 %, i ima trend porasta, a početkom XX. stoljeća bio je znatno niži (13 %). Urbanizacija i život u gradovima, paradoksalno, smanjuju neposredne kontakte među ljudima. Upravo zato bitno je istaknuti kako osobni kontakt i kontakt putem društvenih mreža nije i ne može biti isto. Osobni kontakt, a obiteljski su odnosi najbolji primjer za to, ne može biti nadomješten kontaktima putem digitalnih medija jer samo osobni kontakt daje dimenziju i snagu prisutnosti. Upravo osobna prisutnost roditelja u životu djeteta, smatra se bitnim parametrom optimalnog razvoja djeteta (i adolescenta) u odraslu osobu.

ISTRAŽUJEMO

No, iako sve veći stupanj virtualne komunikacije putem digitalnih medija u novije vrijeme povećava dostupnost i brzinu prijenosa informacija, digitalni mediji ipak nemaju snagu nadomjestiti ulogu neposredne komunikacije koja je bitna u ranom razvoju, ali i poslije u životu, za ostvarivanje dobrih obiteljskih, partnerskih ili prijateljskih odnosa. I upravo su ti kvalitetni i dobri odnosi kod usamljenih osoba kompromitirani.

Roditelji trebaju nastojati razumjeti što je njihovo dijete potaknulo na izražavanje nelagodnih emocija. Usamljeno dijete osjeća nedostatak bliskosti u odnosima, a navedeno se ne odnosi samo na realne odnose s drugima već i na vlastiti subjektivni svijet. Stoga je bitno da roditelji shvate važnost neposredne i empatijske komunikacije s djecom te da ne uđu u iluziju da to netko drugi može bolje od njih. Pri tome je važno promatrati subjektivni doživljaj djeteta, a ne isključivo objektivnu realnost. U novije se vrijeme govori o *nelagodnim i neugodnim* (a ne negativnim) emocijama, jer svaka emocija, koliko god teška bila, ima i pozitivnu, adaptivnu funkciju, odnosno signal je i upozorenje da je potrebno nešto poduzeti ili promijeniti. Zato je bitno da roditelji shvate koliko je atmosfera bitna za formiranje ličnosti njihove djece. Nema idealne atmosfere, ali treba težiti da ona bude više poticajna, a manje moralizirajuća i posramljujuća. U dominantno pozitivnoj atmosferi dijete će imati bolju priliku izgraditi cjelovitiju ličnost te izraziti autentične dijelove sebe. Empatija je protuteža ili lijek za usamljenost i brojne neugodne emocije. Poticanjem empatije, stvaramo bolju atmosferu i temelje za veći sklad u obiteljskim, prijateljskim, poslovnim i drugim društvenim odnosima.

RAD NA DOBRIM ODNOSIMA KAO LIJEK PROTIV USAMLJENOSTI

Većina ljudi svjesno želi dobre odnose, ali ako postoji nerazriješeno opterećenje iz prošlosti, onda neugodni poticaji koji su stalno prisutni u nesvjesnom, kočće ostvarenje dobrih odnosa. Dakle, loši su odnosi proizvod prethodno ranjene psihe koja za posljedicu ima da su zdravi dijelovi psihe nekad preslabi ili skriveni.

Robert Waldinger, profesor psihijatrije s Harvarda, u knjizi *Dobar život* koja je prevedena i na hrvatski jezik objavio je rezultate najduljeg istraživanja o sreći i zdravlju. Istraživanje koje je trajalo više od 80 godina dokazalo je kako su za zdravlje i osjećaj sreće ključni dobri odnosi i pronalazak smisla u životu, a ne, primjerice, socijalni i materijalni status, profesija ili regija podrijetla. Dobri odnosi pomažu u svakodnevnom životu, a posebno u teškim situacijama, primjerice kad su ljudi zabrinuti ili tužni. Zato je bitno prihvatiti da tzv. ideologije brzog postizanja sreće, koje kao nude instant rješenja za ljudsku bol i patnju nisu realne te samo otežavaju život ljudima koji su se našli u problemima.

Nelagoda, tuga, bol i patnja esencijalna su ljudska iskustva tako da pitanje nije kako ih izbjeći, nego kako odgovoriti na njih kad postanu dominantne u psihi pojedinca. Potrošački stil ponašanja daje opis ljudske sreće kroz proizvode, a ne kroz dobre odnose, što je dodatan poticaj trendu porasta usamljenosti.

Zbog svega toga itekako ima smisla raditi na poboljšanju empatije prema drugim ljudima, ali i samom sebi, jer tako potičemo bolje odnose i zdravije društvo.

stanić
distributer kvalitete

Partner s povjerenjem!
30 godina uz Vas!

SVJETSKI BRENDOVI
Retail/ HoReCa/ Sladoled

MALOPRODAJA
30 trgovina
www.diskont.hr

LOGISTIKA
najam skladišta
-20 °C / +4 °C

DOBRA PLATA
FINO & FRIŠKO

**NAJFINIJE PLATE
ZA SVE PRIGODE**

Naručiti na:
+385 91 2481 805
dobraplata@stanic.hr

www.stanic.hr • +385 91 2481 500

 **Intertekstil®
Stanić**

HOReCa PROGRAM

INTERTEKSTIL-STANIC.HR

family
POSTELJINE & VIŠE

WEBSHOP

FAMILY.HR

IZVJEŠTAJNO-IZBORNA SKUPŠTINA UDRUGE BOSANSKOHERCEGOVAČKIH HRVATA PRSTEN

Svjetlan Stanić dobio je potporu za još jedan mandat na čelu Udruge koja okuplja gospodarstvenike iz svih krajeva naseljenih Hrvatima iz BiH

Stanić na čelu Prstena BiH

U FOKUSU EKONOMSKO JAČANJE HRVATA U BiH

Udruga bosanskohercegovačkih Hrvata Prsten, organizacija koja okuplja gospodarstvenike iz svih krajeva naseljenih Hrvatima iz BiH, kao i istaknute predstavnike poslovne zajednice koji svojim iskustvom, znanjem i predanošću promišljaju i kreiraju strateške korake usmjerene prema jačanju ekonomskog položaja hrvatskog naroda, ali i Bosne i Hercegovine u cjelini, dobila je novo/staro vodstvo.

Izvor:
Večernji list BiH
autor:
Dario Pušić

Na Izvještajno-izbornoj skupštini koja je 15. ožujka 2024. održana u Čapljini za predsjednika je potvrđen dosadašnji prvi čovjek Udruge Svjetlan Stanić

IZABRANO NOVO/STARO RUKOVODSTVO

Na Izvještajno-izbornoj skupštini koja je 15. ožujka 2024. održana u Čapljini za predsjednika je potvrđen dosadašnji prvi čovjek Udruge Svjetlan Stanić. U izjavi za Večernji list naglasio kako Udruga nastavlja aktivan rad na svojim strateškim ciljevima, a prvi je gospodarski boljitak Hrvata u BiH. U tom je kontekstu naveo i kako su, uz ostalo, u fokusu i teme koje se tiču jačanja malih i srednjih poduzetnika, a sve kako bi se ekonomska situacija hrvatskog naroda u BiH podignula na veću razinu.

Skupština je bila prilika za aktualiziranje niza važnih tema koje se odnose na ekonomski razvoj, tržište radne snage, jačanje konkurentnosti gospodarstva i ostale, a od životnog su značaja za hrvatski narod u Bosni i Hercegovini

Dalibor Milinković izabran je za regiju Hercegovine, Dragutin Živković za Posavinu, Marko Kasipović za Republiku Srpsku te Miroslav Duno za područje središnje Bosne.

Skupština je bila prilika za aktualiziranje niza važnih tema koje se odnose na ekonomski razvoj, tržište radne snage, jačanje konkurentnosti gospodarstva i ostale, a od životnog su značaja za hrvatski narod u Bosni i Hercegovini.

Nakon Skupštine uslijedio je konferencijski dio dana, s dva značajna panela s aktualnim temama koje se odnose na ekonomski razvoj i tržište radne snage.

Na prvom panelu "Financiranje budućnosti: razvojne banke i njihova uloga u ekonomskom razvoju" panelist je bio Hrvoje Čuvalo, predsjednik Uprave HBOR-a, dok su panelisti drugog panela "Izazovi s radnom snagom u regiji" bili Helena Lončar, ravnateljica Federalnog zavoda za zapošljavanje i Marijana Galić (Parlamentarna skupština BiH) stručnjakinja za konkurentnost radne snage u BiH i regiji.

Skupština Prstena okupila je predstavnike političkog, ekonomskog i društvenog života Hrvata u BiH i RH. Na sjednici su bili predsjednik HNS-a i HDZ-a BiH i zamjenik predsjedatelja Doma naroda Parlamenta BiH dr. Dragan Čović, predsjednica Federacije BiH Lidija Bradara, Zvonko Milas, državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske...

U ime sestrinske Udruge Hrvata BiH Prsten u RH Skupštini je nazočio član Predsjedništva Upravnog odbora Tonči Visković.

POSLANE VAŽNE PORUKE

Udruga bosanskohercegovačkih Hrvata Prsten temeljna je organizacija koja okuplja brojne gospodarstvenike i uspješne predstavnike poslovne zajednice iz reda hrvatskog naroda, a koji dolaze iz svih krajeva BiH.

Temeljni je cilj na jednom mjestu definirati strateške korake ekonomskog razvoja područja u kojima žive Hrvati, lobirati za usvajanje niza zakonskih i drugih rješenja koja trebaju poboljšati poslovnu klimu te u konačnici stvoriti što povoljnije okruženje za realizaciju različitih investicija koje sa sobom nose otvaranje novih radnih mjesta.

Skupština je bila događaj s kojeg su odaslane važne poruke o potrebi strateškog pristupa rješavanju brojnih ekonomskih izazova, ali i naglašavanje prilika koje stoje pred bosanskohercegovačkim gospodarstvom kad govorimo o ubrzanju europskog puta zemlje.

Provedba reformi na političkom planu otvara mogućnosti i snažnijeg financiranja iz europskih fondova, ali i stvara povoljnije ulagačko ozračje koje može rezultirati pokretanjem novih investicija. Prsten u tom smislu može biti važan čimbenik koji će isticati sve prednosti s kojima se BiH može bolje pozicionirati u europskim gospodarskim tokovima.

Reforme koje BiH provodi ili će provoditi u razdoblju koje je pred nama dodatno bi trebale olakšati poslovanje domaćim gospodarskim subjektima, a koji će onda moći realizirati nove poslovne ideje, otvarajući nova radna mjesta i podižući ukupni životni standard.

U ime sestrinske Udruge Prsten u RH Skupštini je nazočio član Predsjedništva Upravnog odbora Tonči Visković

VIJESTI

IZASLANSTVO UDRUGE PRSTEN U VELEPOS LANSTVU BiH U ZAGREBU

Na poziv veleposlanice BiH u Republici Hrvatskoj Elme Kovačević-Bajtal, u Veleposlanstvu BiH u Zagrebu 7. ožujka 2024. održan je sastanak s izaslanstvom Udruge Hrvata BiH Prsten, koje je predvodio predsjednik Udruge Vjekoslav Bratić.

U Prstenovu izaslanstvu bili su i počasni predsjednik Udruge Pavo Zubak te dopredsjednici Gordana Jelavić, Ana Babić i Draženko Mamić, a uz veleposlanicu su bili ministri savjetnici Šanja Eminović i Zoran Perković te prvi tajnik Ivan Čobanac.

Veleposlanica Kovačević-Bajtal predstavila je Veleposlanstvo BiH u RH i Kulturno-informativni centar pri Veleposlanstvu, trenutačnu političku situaciju u BiH te gospodarske prilike i izazove s kojima se suočava. Iskazala je posebno poštovanje prema plemenitoj misiji i viziji Udruge te pozvala na suradnju u pogledu poboljšanja imidža Bosne i Hercegovine.

Predsjednik Prstena Vjekoslav Bratić predstavio je Udrugu i aktualno vodstvo, a posebno je istaknuo Zakladu za stipendiranje studenata u i iz BiH, čime se potiče obrazovanje, a dugoročno i zapošljavanje mladih koji će stečena znanja upotrijebiti za daljnji razvoj prostora na kojem žive, zaključivši da je potpora koju Prsten pruža mladima i ulaganje u njihovo znanje najisplativija investicija.

Na kraju sastanka obostrano je izražena nada za jačanjem komunikacije i suradnje Veleposlanstva BiH u RH i Udruge Hrvata BiH Prsten.

VODSTVO PRSTENA S PREMIJEROM PLENKOVIĆEM U VLADI RH

Povodom skorašnjeg Prstenova poslovnog foruma, predsjednik Vlade RH Andrej Plenković sa suradnicima primio je predstavnike Udruge Hrvata BiH Prsten, koje je predvodio predsjednik Prstena Vjekoslav Bratić.

Sastanku održanom 29. ožujka 2024. u Vladi RH nazočili su dopredsjednici Gordana Jelavić, Ana Babić, Ivan Pandurević i Draženko Mamić, ujedno predsjednik Kluba poduzetnika, te počasni predsjednici Prstena Mijo Marić i Pavo Zubak.

Predsjednik Vlade čestitao je vodstvu Udruge Prsten na brojnim aktivnostima koje povezuju Hrvatsku i hrvatski narod u BiH.

“Nakon povijesne odluke o otvaranju pristupnih pregovora s BiH, nastavljamo zajednički realizirati projekte koji su važni za kvalitetniji život Hrvata u BiH i boljitak BiH”, istaknuo je Plenković.

Predstavnici Prstena zahvalili su premijeru Plenkoviću na svim naporima Vlade RH usmjerenim prema Hrvatima u BiH i europskom putu BiH, kao i dosadašnjoj potpori Udruzi Prsten.

Ujedno su najavili održavanje Prstenova poslovnog foruma Zagreb 2024 s temom *Migracije – tržište rada – administracija*, koji će se održati 10. travnja u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, pod pokroviteljstvom i u nazočnosti predsjednika Vlade RH.

Predstavnici Prstena zahvalili su premijeru Plenkoviću na svim naporima Vlade RH usmjerenim prema Hrvatima u BiH i europskom putu BiH, kao i na dosadašnjoj potpori Udruzi Prsten

Podravka

J
U
H
U

ZA **KREM & BISTRU**
JUHU!

© Podravka je registrirani
žig Podravke d.d.

NAPRAVI JUHU. STVORI OSJEĆAJ.

OBLJETNICE

O 150. OBLJETNICI DOLASKA SESTARA MILOSRDNICA U LIVNO

Bogoljuba Jazvo

PREŠUĆIVANA HEROINA

Piše:
Žarko Ivković
Fotografije:

Družba sestara milosrdnica

Bila je iznimna i vrlo obrazovana, zajedno s nadbiskupom Stepincem u Vinogradskoj bolnici skrivala je stotine Židova od nacističkog progona, a Družba sestara milosrdnica pamti ju i po velikom domoljublju

Duga je i bogata povijest Družbe sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskog, najvećega ženskog reda u Katoličkoj crkvi, omiljenog u narodu zbog požrtvovnih redovnica koje su svoj život posvetile pomaganju siromašnima i bolesnima te su gradile bolnice, domove za starije, dječje vrtiće, škole, sve ono što je nedostajalo krajevima u koje su dolazile.

Družba je utemeljena 1633. u Parizu, no na hrvatsko tlo stupila je tek 1845. kad je šest "bijelih sestara" iz austrijskog Tirola stiglo u Zagreb. U Bosnu i Hercegovinu, koja je tada bila pod ropstvom Otomanskog Carstva, sestre milosrdnice došle su 1871., najprije u Sarajevo, a sljedećih godina u Mostar, Banju Luku, Derventu, Livno, Tomislavgrad, Ljubuški, Žepče. I u svakom mjestu ostavile trag vrijedan divljenja.

150 GODINA SESTARA MILOSRDNICA U LIVNU

U livanjski kraj "bijeले sestre" došle su da bi otvorile i vodile žensku pučku školu. Bilo je to u rujnu 1874., prije 150 godina - idealna prilika za proslavu koju Livnjaci nisu propustili. Svoju veliku obljetnicu Družba je proslavila u ljeto 2024. bogatim programom, a vrhunac svečanosti zbio se 28. lipnja kad je u gradskom parku otkriven spomenik sestri milosrdnici Bogoljubi Jazvo.

Ta iznimna, vrlo obrazovana žena, rođena Livanjka krsnog imena Lucija, bila je od 1940. do 1945. upraviteljica Bolnice sestara milosrdnica na Vinogradskoj cesti u Zagrebu, u kojoj je - u dogovoru sa zagrebačkim nadbiskupom Alojzijem Stepincem - skrivala stotine Židova ne bi li ih spasila od nacističkog progona.

Njezino veliko djelo, javnosti dotad potpuno nepoznato, prije nekoliko godina otkrio je zagrebački poduzetnik židovskog podrijetla Marko Danon, koji je na uvid dobio mnoge dokumente iz beogradskih i zagrebačkih arhiva. Prema njegovim istraživanjima, sestra Bogoljuba u bolnici je skrivala više od 300 Židova.

snaga zajedništva

ZAJEDNO SA STEPINCEM SPAŠAVALA ŽIDOVE

Što se to u Drugom svjetskom ratu događalo u bolnici na zagrebačkoj Vinogradskoj cesti, najvećoj, najljepšoj i najmodernije opremljenoj bolnici u tadašnjoj Kraljevini Jugoslaviji, koju su sestre milosrdnice sagradile još 1893. godine i kojom su ponosno upravljale da bi mogle ispuniti svoje geslo *Služiti Bogu po žrtvi za svoga bližnjega*?

Kao i svaka druga bolnica, i ona je u ratno vrijeme zbrinjavala ranjenike, liječila civilne bolesnike, no nitko nije znao - ni vlasti NDH ni moćni Gestapo - da je ona utočište zagrebačkim i drugim Židovima koji su bježali od nacističkog progona. Pomno skrivanu akciju spašavanja nesretnih ljudi pokrenuo je nadbiskup Stepinac, koji je s ravnateljicom Bogoljubom Jazvo i Židovskom bogoštovnom općinom utanačio da Židovi u toj bolnici dobivaju medicinsku skrb, jer se u državnim bolnicama nisu mogli liječiti, ali i da se skrivaju. Povoljna okolnost bila je to što bolnica, kao vlasništvo katoličkih redovnica, nije podlijeerala policijskim racijama, ili barem ne tako čestim provjerama.

Tako je Židovska općina počela slati ljude na tobožnje liječenje, a redovnice i liječnici skrivali su ih po različitim odjelima. "Svi Židovi primljeni u bolnicu imali su dijagnozu 'tuberkuloza' i 'glaukom', i to onu vrstu glaukoma koja izaziva sljepilo, što je bila još jedna vrsta osiguranja da se na te odjele nitko neće usuditi ući u kontrolu. Stoga su se Židovi mogli nesmetano u njoj skrivati sve do kraja rata", ispričao je Glasu Koncila Marko Danon, koji je u beogradskim i zagrebačkim arhivima pronašao brojne dokumente o spašavanju Židova.

Ovisno o konkretnoj situaciji i pogibelji, kaže on, pojedinci su u bolnici boravili kraće ili dulje vrijeme, a neki i po više mjeseci i godina. Do 1943. njihove troškove pokrivala je Židovska općina, a kad su jedinice SS-a došle u Zagreb i uhitile više od tisuću Židova, među kojima i 20 zaposlenika Židovske općine te njezina predsjednika dr. Huga Kohna i nadrabina dr. Miroslava Šaloma Freibergera, koji su bili odvedeni u Auschwitz, odlukom nadbiskupa Stepinca troškove je do kraja rata snosila Katolička crkva.

Nevjerojatno je da javnost o toj velikoj ženi ne zna gotovo ništa i da je o njezinu junačkom djelu tek prije koju godinu doznala i sama Družba sestara milosrdnica

Bila je izvanredna žena, jedna od onih koje kao da su bile predodređene da predvode i stvaraju. A ona je predvodila umno i neumorno stvarala, što svjedoče bogati plodovi njezina rada

SPREMNA IZLOŽITI VLASTITI ŽIVOT ZA DOBRO DRUGIH

Sve to događalo se uz znanje i odobrenje sestre milosrdnice Bogoljube Jazvo, ključne osobe u tom pothvatu, koja je na čelo bolnice došla 1940. godine. Šira javnost o toj ženi i njezinu junačkom djelu ne zna gotovo ništa.

"Ona je bila vrlo sposobna žena, osoba izvanrednih organizatorskih sposobnosti spremna izložiti vlastiti život za dobro drugih. Bila su to teška i opasna vremena i bolnica je za svoje vodstvo trebala upravo takvu jaku, odlučnu i herojsku ženu", biranim riječima opisuje ju s. Miroslava Bradica, bivša vrhovna poglavarica Družbe sestara milosrdnica, i upoznaje nas s njezinim životopisom: "Ta velika žena i redovnica naše Družbe, ali i herojska žena u najtežim trenucima hrvatske

OBLJETNICE

povijesti, rođena je 24. prosinca 1897. u Livnu. Već kao dijete pokazivala je veliku bistrinu uma. Snagu redovničkog poziva osjetila je u srednjoj školi koju je pohađala u Zagrebu kod sestara milosrdnica. Potom je polazila Višu djevojačku školu sestara milosrdnica u Travniku, pa Žensku učiteljsku školu, tj. Preparandiju u samostanu sestara milosrdnica u Zagrebu te je stekla zvanje učiteljice za hrvatski i njemački jezik u svim srednjim školama. U novicijat je ušla 1917., sljedeće godine položila je svoje prve zavjete, a 1923. i svoje doživotne zavjete. Nakon završetka studija na Zagrebačkom sveučilištu, radila je kao profesorica, a poslije i kao ravnateljica na Preparandiji i u našoj Ženskoj realnoj gimnaziji. Bila je mudra i vidovita žena, odlikovala se posebnom finoćom i ljubaznošću, imala je toliko ideja za poboljšanje rada u našim školama, isticala potrebu da mlade sestre nastave studij u inozemstvu, no ratne godine prekinule su sve njezine planove. Umjesto ravnateljice naše realne gimnazije, koja se tih godina seli u novoizgrađenu modernu zgradu na Savskoj cesti (današnja Pedagoška akademija), ona 1940. preuzima ravnateljstvo u modernoj bolnici na Vinogradskoj cesti.

Ta teška služba, kaže s. Miroslava, dodijeljena je s. Bogoljubi jer je bila izvanredna žena, jedna od onih koje kao da su bile predodređene da predvode i stvaraju. A ona je predvodila umno i neumorno stvarala, što svjedoče bogati plodovi njezina rada. Kad je preuzela upravu u bolnici, unijela je mnoge korisne promjene u njezi bolesnika i u životu sestara, za koje je uredila veliku sobu za rekreaciju, duhovne vježbe i večernja druženja. Uvela je stalnu noćnu službu, koju je povjerila sestrama i stručnim osobama, a za sestre noćne čuvarice dala je urediti posebne sobe kako bi se nakon noćne službe mogle u miru odmoriti. Također, trudila se maksimalno poboljšati uvjete života i rada i bolničkom osoblju. Sve to mogla je provesti uz izvanrednu suradnju s. Blande Stipetić, svoje najbliže surad-

nice, koja je ujedno obnašala službu vrhovne savjetnice i kućne poglavarice u bolnici. A kad je riječ o pacijentima, s. Bogoljuba uvijek je naglašavala da je osnovna djelatnost bolnice i svih njezinih zaposlenika biti "uz bolesničku i smrtnu postelju" svakog bolesnika. Mora se učiniti sve da mu se povrati zdravlje, a kad to više nije moguće, potrebno je bdjeti uz umirućeg i spremati ga za vječnost.

SKRIVALA ŽIDOVE KAO POSEBNE PACIJENTE

Ne zna se je li sestra Bogoljuba ostavila kakvo svjedočanstvo o spašavanju Židova, ali postoje njezini zapisi iz kojih se može iščitati na koji joj je način nadbiskup Stepinac diskretno dojavljivao da joj u bolnicu stižu posebni "pacijenti".

"Za vrijeme Drugog svjetskog rata", zapisala je, "bile su česte veze nadbiskupa Stepinca i s velikom bolnicom sestara milosrdnica na Vinogradskoj cesti u Zagrebu. Dolazio je, uza sav svoj umnoženi posao, da utješi i bolesnike svojom riječi, svojom pobožnošću. Bili su u to vrijeme neki bolnički paviljoni zauzeti od njemačkih ranjenika. Kad su iz te situacije nastajale stanovite poteškoće, rekao mi je razboriti Nadpastir: 'Hitler je sada bič Božji za sve nas, za Europu i cijeli svijet. S tim se moramo pomiriti. Ali doći će i na njega red... Božja će ruka i njega stignuti.' I u bolnici ga je sve zanimalo: bolesnici, gospodarstvo, život i rad sestara milosrdnica. Jedanput je došao na cijeli dan, *incognito*, povukao se u bolnički vinograd i uživao u Božjoj prirodi. Sigurno je imao teških briga, koje su iziskivale časovito povlačenje i razmišljanje, planiranje i odlučivanje. Gdjekad bi, dosta rano jutrom, pozvonilo telefonsko zvonce, i kad bih digla slušalicu, čuo se odlučni glas: Ovdje nadbiskup; molim vas, danas će doći iz Brezovice karmelićanka N. N. Budite dobri, predvedite je specijalistima, moglo bi biti to i to."

Bilo joj je jasno o čemu je riječ te bi u najvećoj diskreciji pripremila sobu i s time upoznala liječnički tim.

"Uz nadbiskupa Stepinca i ostalo osoblje, upravo nju možemo smatrati središnjom osobom za spašavanje ugroženih Židova u Bolnici sestara milosrdnica za vrijeme Drugog svjetskog rata. Ostvarila je usku suradnju s nadbiskupom i medicinskim osobljem te pod cijenu vlastitog života i života brojnih liječnika i sestara pridonijela spašavanju brojnih neuduznih ljudi progonjenih zbog svoje židovske nacionalnosti", kaže s. Miroslava.

KOMUNISTIČKA VLAST BILA JE NEUMOLJIVA

Kad su u Zagreb ušli partizani, bolnicu je u ime nove vlasti 10. svibnja 1945. službeno preuzeo novi upravitelj Ante Kravica. Evo kako je to opisala s. Bogoljuba Jazvo:

snaga zajedništva

“Mjesec svibanj 1945. Exodus... U bolnici na Vinogradskoj cesti nema više ni jednog njemačkog vojnika, ni jednog hrvatskog ranjenika. Sve što se moglo ikako micati, otišlo je ili se odvezlo. Nove vlasti su nastupile suvereno. Za nekoliko dana pojavio se u ravnateljstvu bolnice dr. C., bolnički liječnik, s komesarom K. novih vlasti i rekao: ‘Sutra u podne doći ćemo opet i vi nam imate predati sve službene administrativne knjige i kasu bolnice.’ Bile su to teške riječi, koje su udarale po glavi kao olovni bat. Vrijeme je kratko: jedno poslijepodne i jedno prijepodne. Uputim se podvečer na Kaptol, brižnom Pastiru, koji bdije nad nama. ‘Preuzvišeni, što da učinim: da mirno predam sve, svu muku i žrtve naše kroz jedno stoljeće?’

“Sve će nam se oduzeti, to će budućnost pokazati, ali ne trebamo im sve tako olako predati. Recite im neka vam predaju naredbu vlasti, po kojoj to čine. Ako su država, trebaju pokazati zakonitost”.

“Mogu li se poslužiti vašim autoritetom kad sutra dođu da izvrše svoj naum?”

“Ako vam zatreba, možete”.

“Sutradan, točno u 12 sati, došla su obadvojica spomenute gospode, da izvrše svoj najavljeni naum. Nakon moga odgovora i spomenutog velikog imena Štepinac, pogledali su se, zacrvljeni i brzim korakom izašli iz ravnateljstva, a da im se nije ništa predalo.”

No, komunistička vlast bila je neumoljiva. Upraviteljica Bogoljuba Jazvo u lipnju je odvedena u zatvor, a kad je nakon četiri dana puštena, shvatila je da joj je život u opasnosti i da mora pobjeći. Tajna policija ponovno je došla po nju, no ona je već bila prebačena u Rim, odakle je tri godine poslije otputovala u Argentinu, iz koje se više nikad nije vratila. Bolnica je 1948. nacionalizirana i preimenovana u Opću javnu bolnicu narodnog heroja dr. Mladena Stojanovića, a sestre milosrdnice postupno bivaju otpuštene, tako da je 1949. ostalo njih samo 25. Nova uprava nudi im rad u civilu, no one to odbijaju te nakon više od pola stoljeća nesebičnog rada napuštaju bolnicu. Rastale su se od nje u bolničkoj kapeli, kaže s. Miroslava, pjevajući u suzama Tebe Boga hvalimo.

U ARGENTINI POMAGALA IZBJEGLIM HRVATIMA

Za to vrijeme s. Bogoljuba Jazvo skrasila se u Buenos Airesu, gdje je, kao vrlo sposobna, požrtvovna i samozatajna redovnica s visokom naobrazbom i velikim životnim iskustvom, obnašala različite odgovorne službe. Najprije je bila predstojnica u glavnoj kući tamošnje provincije sestara milosrdnica, 1953. preuzela je službu provincijalne poglavarice, a potom je dulje vrijeme bila odgojiteljica mladih članica provincije.

“Kao profesorica njemačkog i hrvatskog jezika bila je dinamična i stručna te je svoje veliko znanje s ljubavlju prenosila na svoje učenice”, govori nam s. Miroslava.

“Uz to redovito ih je poticala na ispravnost življenja, vjernost načelima i pobožnost. Uvijek ih je poticala na skromnost, vinkovsku duhovnost i predanje u volju Božju. Cijenila je red i disciplinu, a i sama je prednjačila primjerom. Osobito je prednjačila u molitvi i pobožnosti prema Presvetom sakramentu. Neizmjeno je voljela Družbu i tu svoju ljubav neumorno je prenosila na mlade naraštaje. Sestru Bogoljubu njezina družba pamti i po velikom domoljublju. Njezino je geslo bilo *Za Boga i domovinu!*, koje je zadržala i u dale-

Njezino je geslo bilo *Za Boga i domovinu!*, koje je zadržala i u dalekoj Argentini, gdje je s puno ljubavi pomagala izbjeglim Hrvatima

Spomenik s. Bogoljubi Jazvo u Livnu

koj Argentini, gdje je s puno ljubavi pomagala izbjeglim Hrvatima da se lakše snađu u novim okolnostima. Kažu da je ostavljala dojam mirne osobe, a samo je Bog znao sve njezine nutarnje borbe. Često je i dugo boravila u kapelici, gdje je žarko molila za svoju napaćenu domovinu i skupljala snagu za posljednje dane. Oboljevši od raka, preminula je 26. listopada 1975., a pokopana je sljedeći dan na mjesnom groblju Avellaneda uz mnoštvo Hrvata koji su joj došli izraziti svoju zahvalnost. Nevjerojatno je da javnost o toj velikoj ženi ne zna gotovo ništa i da je o njezinu junačkom djelu tek prije koju godinu doznala i sama Družba sestara milosrdnica.

I Livnjaci su tek sada otkrili lik i djelo svoje nekadašnje sugrađanke te su joj u znak zahvalnosti u gradskom parku podignuli spomenik nazvan Zdenac milosrđa, koji se sastoji od kamenog postolja i brončane skulpture. Autor spomenika mladi je umjetnik iz Tomislavgrada Ante Braovac, skulpturu je izlila Ljevaonica umjetnina Jurkić iz Donje Tramošnice, a kameno postolje izradila je livanjska tvrtka Silit. Izradu spomenika i skulpture financirali su livanjski poduzetnici iz BiH i Hrvatske, a na prijedlog *prstenovca* Ivana Milolože pokroviteljstvo je dala i Udruga Hrvata BiH Prsten.

PREDSTAVLJAMO

dr. sc. ILIJA JUKIĆ (1901. – 1977.)

BOSANSKO-POSAVSKI POLITIČAR,
DIPLOMAT, PUBLICIST
I ZNANSTVENIK

Ilija Jukić, prvi visokoobrazovani i moderni bosansko-posavski političar i diplomat, rođen je 10. travnja 1901. u Donjem Svilaju kod Odžaka.

Već u ranom djetinjstvu isticao se bistrinom i naglašenom željom za znanjem. Primijetio ga je i fra Grga Jukić, ugledni bosansko-hercegovački franjevac nadaleko poznat po svojem prosvjetiteljskom i humanističkom djelovanju.

**OD SEOSKOG DJEČAKA
ŽELJNOG ZNANJA DO
PARIŠKOG STUDENTA I
POLIGLOTA**

Tijekom čestih dolazaka u Svilaj i neizostavan boravak u kući obitelji Stjepana i Kate Jukić (s kojima nije bio u srodstvu) fra Grga bi ostavljao knjige, časopise i različitu stručnu literaturu kako bi na taj način pomogao širenju pismenosti i znanja u tim iznimno siromašnim i zapuštenim krajevima.

Ostavio je tako jednom prigodom i Latinski rječnik koji je

dr. sc. Ilija Jukić

O Iliji Jukiću malo se zna u javnosti, čak i u njegovu rodnom posavskom kraju, iako je kao rijetko koji Hrvat stekao u inozemstvu ugled i priznanje u intelektualnim i političkim krugovima ne samo hrvatskog iseljništva, nego i engleskih političara i uglednika

dospio u ruke malom Iliji, željnom bilo kakvog znanja. Počeo je, uz pomoć seoskog učitelja, najprije učiti latinske riječi i istraživati njihovo značenje. Otvorilo mu je to želju i put za daljnje širenje znanja.

Obratio se za pomoć i uskoro dobio Rječnik francuskog jezika od svojeg rođaka Luke Jukića, zagrebačkog studenta i gorljivog hrvatskog domoljuba. Oslonivši se na Rječnik francuskog jezika, Ilija je uspješno započeo učenje francuskog, tada jednog od najznačajnijih svjetskih jezika. Poslije će to biti presudno u njegovu daljnjem školovanju i uspješnoj diplomatskoj karijeri. Nižu srednju školu uspješno je pohađao u Derventi, a gimnaziju u Banjoj Luci, gdje je i maturirao 1921. Kao gimnazijalac, zahvaljujući znanju francuskog jezika, izabran je za pratitelja i prevoditelja uglednom francuskom senatoru Robertu Schumanu, koji je bio u službenom državničkom posjetu radi upoznavanja stanja u BiH. Koliko je bio uspješan u toj vrlo delikatnoj i savjesno obavljenoj zadaći, najbolje govori činjenica da mu je senator Schuman osigurao besplatno školovanje na Studiju pravnih i političkih znanosti u Parizu, gdje je i diplomirao 1924.

Još kao student u Parizu dobio je poziv iz SAD-a, iz ureda Hrvatske Danice, novine koje su izlazile u Chicagu, da bude njihov dopisnik. Prihvatio je njihov poziv,

snaga zajedništva

U dvorištu obitelji Jukić u rodnoj Posavini

a zahvaljujući talentu za jezike te znanju latinskog i francuskog ubrzo je stekao i znanje engleskog jezika.

**BESKOMPROMISAN I ODLUČAN POLITIČAR,
PRINCIPIJELAN I GORLJIV DEMOKRAT**

S nepunih 20 godina uključuje se u politiku, djelujući u Hrvatskoj težačkom stranci. Poslije prihvaća program i priključuje se Radićevu HSS-u. Brzo napreduje i dobiva sve važnije uloge u samom vrhu stranke, posebice u vrijeme kad na čelo HSS-a dolazi dr. Vladko Maček.

Potkraj 1930-ih imenovan je Mačekovim savjetnikom za međunarodne odnose u Londonu, Budimpešti i Sofiji te opunomoćenim ministrom u Santiago de Chileu. Nakon kapitulacije Kraljevine Jugoslavije u travnju 1941. zajedno s Kraljevskom vladom emigrira u London, gdje ostaje do svoje smrti 1977. godine.

Beskompromisan i odlučan, sukobio se s nagodbenjačkom politikom pristaša Sporazuma Tito – Subašić. Gorljivo je zastupao tezu da novu Jugoslaviju treba demokratizirati, što je za Hrvatsku podrazumijevalo uvođenje vlastite vojske i pripojenje Srijema i Bačke. Kao principijelan i gorljiv demokrat, ulazio je u žešće političke polemike s pripadnicima i lijeve i desne ideologije. Urodit će to plodnim publicističkim radovima objavljenim u knjigama: *Pogledi na prošlost, sadašnjost i budućnost hrvatskog naroda* (London, 1965.), *Kriza Titova režima i Titove Jugoslavije* (London, 1966.) i *Guranje hrvatskog naroda u novu strašnu katastrofu, opasnije od one što ju je doživio u prošlom ratu i poslije rata* (London, 1974.). Objavio je i dvije knjige na engleskom jeziku: *Tito between East and West* (London, 1961.) i *The Fail of Yugoslavia* (New York – London 1974.).

Na desetke članaka objavio je u periodičnim novinskim iseljeničkim izdanjima. Pisao je i za američki i engleski tisak, ostavljajući trag vrsnog novinara s golemim iskustvom.

Ilija Jukić stekao je međunarodni ugled...

**ZDUŠNO SE ZALAGAO ZA BRŽI
GOSPODARSKI RAZVITAK
BOSANSKE POSAVINE**

Kao rijetko koji Hrvat, stekao je u inozemstvu ugled i priznanje u intelektualnim i političkim krugovima ne samo hrvatskog iseljeničtva, nego i engleskih političara i uglednika.

Među članstvom HSS-a uživao je velik ugled pa su ga predlagali za nasljednika dr. Vladka Mačeka, no nije to prihvatio zbog nesuglasica s dr. Jurjem Kraljevićem, vođom HSS-a u egzilu.

Uspostavom Banovine Hrvatske 1939., dr. Ilija Jukić postaje šef kabineta dr. Mačeka, potpredsjednika Vlade Kraljevine Jugoslavije. Za kratkog boravka na toj dužnosti (1939. – 1941.) zdušno se zalagao za brži gospodarski razvitak Bosanske Posavine, naglašavajući melioracijske radove kao najveći prioritet i ključno rješavanje uzroka katastrofalnih svilajskih i posavskih poplava, te nepodnošljivih životnih uvjeta što su ih poplave takvih razmjera dugotrajno ostavljale za sobom.

Unatoč brojnim teškoćama, od financijskih do vrlo složenih zemljišno-vlasničkih pitanja, uspio je ostvariti golemi projekt izgradnje nasipa koji i danas štiti ovaj dio Posavine od katastrofalnih poplava, a koje smo osjetili i 2014. godine.

PREDSTAVLJAMO

... ali uvijek se zalagao za svoj rodni kraj

Izgradnjom nasipa na Savi ispunio je Ilija Jukić svoju svetu dužnost i plemenitu životnu misiju usko vezanu uz zavjetno obećanje posvećeno majci Kati, prerano umrloj u 35. godini života, iza koje je, uz tada 7-godišnjeg Iliju, ostalo još petoro malodobne djece, od kojih je najmlađe imalo samo dvije godine.

Duboko mu se urezao u sjećanje težak život i majčin prerani odlazak nakon oboljenja od tifusa, što je, uz brojne druge epidemije zaraznih bolesti, redovito harao kao posljedica neizdrživih životnih uvjeta na poplavljenim područjima do tada siromašnog i zapuštenog posavskog kraja. Sjećanje na majku presudno je utjecalo na izbor upravo takva plemenita životnog puta i odredilo smjer njegova humanošću prožetog promišljanja i djelovanja. Ilija Jukić umro je 18. veljače 1977. u Londonu.

dr. sc. Ante Radnić

U Odžaku održan znanstveni skup o liku i djelu dr. Ilije Jukića

U organizaciji Centra za kulturu Odžak i Hrvatske matice iseljenika, u Odžaku je 27. listopada 2023. održan znanstveni skup na temu lika i djela hrvatskog diplomata, političara, publicista i znanstvenika dr. sc. Ilije Jukića, koji potječe s posavskih prostora.

Kako se o Iliji Jukiću malo zna u javnosti, čak i u njegovu rodnom posavskom kraju, održani skup od velikog je značaja ne samo za Odžak, nego i za cijelu Bosansku Posavinu, ponajprije radi predstavljanja njegova rada, života, utjecaja i zalaganja upravo za Posavinu.

O ideji i koracima koji su prethodili tom važnom događaju govorio je predsjednik Organizacijskog odbora prof. Ivo Jelušić, a sudionicima skupa obratili su se i u ime suorganizatora skupa zamjenik ravnatelja Hrvatske matice iseljenika dr. sc. Ivan Tepeš, načelnica Općine Odžak Nada Čulap i predsjednik Vlade Županije Posavske Đuro Topić.

Prikazan je i dokumentarni film autora Gorana Bačića pod nazivom "Povijest ih je potvrdila - Ilija Jukić", a potom su u radnom dijelu skupa, kojim su moderirali don Ilija Orkić, Luka Jurić i dr. Tomislav Dubravac, četiri područja života i djela dr. Jukića prezentirali prof. dr. sc. Ivica Šute, prof. dr. sc. Hrvoje Petrić, dr. sc. Ivan Tepeš i Ivo Jelušić.

Šute je izlagao na temu "HSS u Mačekovo doba - ljudi, vrijeme i izazovi". U radu je dao naglasak na ljude koji su činili Mačekov najuži krug uoči, tijekom i nakon stvaranja Banovine Hrvatske. Među njima se nalazio i Ilija Jukić, koji je nakon sporazuma Cvetković - Maček bio šef Ureda u potpredsjedništvu Vlade kod Mačeka. Ukazao je na ulogu i utjecaj koji su ljudi od najvećeg Mačekova povjerenja, poput Jukića, imali na ondašnju hrvatsku politiku, ali i na kriterije koje su morali zadovoljiti, kako bi se uopće našli u poziciji na kojoj su se nalazili u prijelomnim godinama hrvatske povijesti XX. stoljeća.

Petrić je govorio o Hrvatskoj seljačkoj stranci u vrtlogu Drugog svjetskog rata s osvrtom na Iliju Jukića. Djelujući u izbjegličkim vladama pokušao je smanjiti utjecaj velikosrpskih političara, a istodobno je djelovao na suradnji s umjerenijim političarima s kojima je pokušavao stvoriti seljačko-demokratski blok. Umirovljen je u listopadu 1943., a nakon toga je

nastojao spriječiti imenovanje Ivana Šubašića te suzbiti utjecaj predstavnika bliskih partizanima, istaknuo je Petrić.

Tepeš je prezentirao temu "Ilija Jukić u poslijeratnoj emigraciji", jer je Jukić otišao u emigraciju nakon izbijanja Drugog svjetskog rata. Kao savjetnik dr. Mačeka dijelio je s njim iste antikomunističke stavove te se zalagao za hrvatsko-srpsku suradnju i rješenje hrvatskog pitanja u mirnom dogovoru sa Srbima, s ciljem uvođenja demokratskog sustava i konfederalizacije tadašnje jednopartijske komunističke Jugoslavije.

Jelušić je govorio o Jukiću između dva totalitarizma, naglasivši da je za ozbiljno razmatranje bilo čijeg života i djela potrebno njegovo djelovanje i stavove staviti u kontekst vremena i prostora u kojem se odvijalo. Ilija Jukić djelovao je upravo u vrijeme kada su se u Europi dogodila i na političku scenu stupila dva totalitarna sustava, nacistički i komunistički. Jukić se zalagao za uspostavu demokratskog građanskog parlamentarnog sustava i u njegovu okviru rješavanje i hrvatskog nacionalnog pitanja, a takav vid rješavanja problema utemeljen na demokratski način imalo je i vodstvo HSS-a, naveo je Jelušić. Zaključio je da demokratski utemeljeni stavovi, mišljenja i ideje dr. Jukića nisu imale nikakvu šansu za realizaciju, no to ne umanjuje vrijednosti njegovih razmišljanja, ideja i djelovanja i zato zaslužuje našu dužnu pažnju da proučimo njegovo djelovanje i upoznamo širu javnost s djelovanjem ovog važnog i vrijednog čovjeka, koji je ostao nedovoljno rasvijetljen i nepoznat u kraju iz kojeg je potekao, i u široj javnosti.

U ime organizatora prof. Jelušić zahvalio je svima koji su pomogli u višemjesečnoj pripremi i organizaciji skupa - Hrvatskoj matici iseljenika, Vladi Zupanije Posavske i Općini Odžak te obitelji Ilije Jukića, izrazivši očekivanje da će se i nadalje razmatrati njegov lik i djelo na znanstvenoj razini.

Znanstveni skup pratio je i predsjednik Hrvatskog narodnog sabora BiH Dragan Čović te dužnosnici svih razina vlasti, svećenici i redovnici koje je predvodio dekan Doborskog dekanata don Ilija Orkić te brojni predstavnici javnog života.

Ljubica Radić, ravnateljica Centra za kulturu Odžak

Paris, 9 mars 1935.

mon très cher ami,

Quelle joie profonde j'aurais de pouvoir après un long silence, converser de fort en fort, répondre à vos préoccupations, vous rendre mon invariable amitié; vous exprimer aussi mes sympathies et mes espoirs.

L'annonce de la persécution des vôtres m'est tout-à-fait bouleversé, et surtout plus que votre papier ne l'était parvenu de la main de l'abbé de Harville. Depuis je vivais dans l'attente pour vous et vos vôtres; votre cause connue, votre aide vaine si mal comprise, ne signifiant rien. Avec tout et d'autres vôtres nous luttes de votre avenir contre les persécution persécution entretenu par certains journalistes jacobins et leurs journaux scandaleux; entre les publications et autres signaux connus ou ignorés à leur demande. Si vous à l'école conseil n'est faite à cet égard, dont j'ai été maître bien de vous faire en l'absence l'action haineuse, anticatholique (et anticlericale) et anticatholique. (Il y a plus de vôtres et vôtres dans une région).

La persécution individuelle par vos collègues et de dévotion aux affaires d'Espagne et au ministère de l'Indice ont

Pismo Roberta Schumana Iliji Jukiću

U pismu Iliji Jukiću Robert Schuman, luksemburško-francuski političar i državnik te utemeljitelj ujedinjene Europe i prvi predsjednik Europskog parlamenta, izražava zabrinutost zbog premetačine prijateljeva stana poslije atentata na kralja Aleksandra u Marseilleu. Strepio je zbog njega i njegovih prijatelja, "vaše zajedničke stvari, vašeg dragog naroda, tako pogrešno shvaćenog, s kojim se tako nepravredno postupa". Ističe koliko se borio protiv promidžbe jugoslavenske diplomacije, osobito protiv "zlokobnog konzula" u Metz. Izražava strah za rezultate izbora pored represivnog aparata i represivnog izbornog zakona. Žali što su francuske novine "u neznanju i apatiji" glede onoga što se zbilo u Brodu. Najavljuje da će uskoro izaći o tome njegov članak u listu Sept u Parizu, koji čitaju katolički intelektualci.

Pariz, 9. ožujka 1935.

PREDSTAVLJAMO

IZMEĐU TRADICIJE I MODERNIZACIJE

Povijest Fojnice odražava bogatstvo prirodnih resursa i strateški značaj koji je ovo mjesto imalo kroz stoljeća. Od srednjovjekovnih rudarskih naselja, preko osmanskog razdoblja, austrougarske vladavine i svih kasnijih vlasti, Fojnica je prolazila razdoblja uspona i stagnacije, no uvijek je ostala važno središte zbog svojih prirodnih bogatstava

Fojnica, smještena u srcu Bosne i Hercegovine, nosi sa sobom bogatu povijest koja, unatoč oskudnim arheološkim istraživanjima, daje vrijedne uvide u prošlost ovog kraja. Arheološki pronalasci rijetki su i često rezultat slučajnih otkrića, no omogućuju naslutiti najstariju povijest ovog kraja. Najmanje je informacija o prapovijesnom i antičkom razdoblju.

Piše:

Sandra Biletić

Fotografije:

Boris Trogranić

GRAD BOGATE POVIJESTI

Najstarije razdoblje Fojnice i njezine okoline sigurno je bilo obilježeno gustim šumama i teško prohodnim terenom. Čak ni u neolitskom razdoblju, kad su ljudi počeli obrađivati zemlju i uzgajati stoku, nema tragova trajnih naselja u Fojnici. No, ona nije bila potpuno izolirana od ostatka svijeta – kroz ovo područje prolazila je važna komunikacijska ruta koja je povezivala Panoniju s jadranskom obalom. Ta ruta, koja je povezivala dolinu Neretve s dolinom rijeke Bosne, prolazila je kroz Fojnicu, omogućujući prijenos kultura i trgovačkih veza između tih dviju

snaga zajedništva

regija. Gradina Lagumi jedno je najvažnijih arheoloških nalazišta. U antičko doba, Fojnica je, kao i veći dio Bosne i Hercegovine, postala dijelom Rimskog Carstva. Rimljani su brzo prepoznali stratešku važnost područja, osobito njegove rudarske resurse. Postoje indicije da su koristili gradinu Lagumi jer su pronađeni ostaci zidova od kamena vezanih žbukom, što ukazuje na kontinuitet naseljenosti tijekom kasnijih razdoblja. Nekoliko drugih gradinskih naselja, poput onih u selima Plane, Tješilo i Gojevići, smještena su na strateškim točkama, štitili su glavne prometnice i pružali sigurnost lokalnim stanovnicima. Na brdu Zvonigrad iznad Lužina nalaze se ostaci prehistorijskih naselja koja su služila kao obrambene točke na važnim prometnicama.

VAŽNO RUDARSKO I TRGOVAČKO SREDIŠTE

Iako je Fojnica danas najpoznatija po svojoj franjevačkoj baštini i termalnim izvorima, njezina najstarija povijest seže tisućama godina unatrag, u razdoblja neolita i metalnog doba. Bogata rudna nalazišta, strateški položaj i prolazak važnih komunikacijskih ruta kroz ovaj kraj osigurali su Fojnici mjesto u povijesti kao važnom naselju i rudarskom središtu. Rudarski potencijal bio je poznat još prije dolaska Rimljana, koji su brzo uspostavili organiziranu eksploataciju zlatonosnih ruda, osobito u Gromiljačkom polju, koje se nalazilo uz važnu trgovačku rutu koja je povezivala jadransku obalu s unutrašnjosti Bosne. Fojnica ima bogatu prošlost koja čeka da bude otkrivena. U srednjem vijeku bila je jedno od najvažnijih rudarskih i trgovačkih naselja središnje Bosne. Rudarska tradicija započela je dolaskom njemačkih rudara Sasa za vrijeme vladavine bana Stjepana II. Kotromanića. Prvi sačuvani pisani spomen o Fojnici datira iz

1365. godine, kad je zabilježena prodaja rudarskih jama. Otkrivena su također i srednjovjekovna groblja, kao i stećci, što ukazuje na postojanje razvijene kulture sahranjivanja. Dubrovčani i Sasi, koji su ovdje živjeli, imali su svoje običaje sahranjivanja i postavljanja nadgrobnih spomenika.

FRANJEVCI U FOJNICI

Franjevci su kroz stoljeća oblikovali ne samo vjerski, već i društveni, kulturni i gospodarski život ovog kraja, bili su središnja duhovna snaga, ali i predvodnici obrazovanja, kulturnih i humanitarnih aktivnosti.

Početak XIV. stoljeća, na poziv katoličkih radnika, franjevci iz katoličkih zemalja dolaze u Fojnicu te na lokaciji Pazarnica ili Trgovišće grade mali samostan i crkvu, koju posvećuju Blaženoj Djevici Mariji. Crkva sv. Marije bila je glavno vjersko okupljalište Dubrovčana i domaćih katolika, koji su kroz svoje zavjete osiguravali sredstva za njezin rad. Franjevci su bili uključeni i u privredni život Fojnice. Posjedovali su imanja te su bili aktivni u širenju pismenosti i pružanju zdravstvene njege, posebno za oboljele od lepre (gube). Leprozorij, smješten uz samostan, pružao je sklonište

Vizija Fojnice kao malog grada u očuvanoj prirodi temelji se na sinergiji turizma, industrije i očuvanja okoliša te nudi smjer prema kojem se Fojnica treba kretati u idućim desetljećima, gradeći temelje na bogatoj povijesti, dok istodobno odgovara na suvremene izazove i prilike koje donose globalne promjene i ekonomske prilike

PREDSTAVLJAMO

gubavcima, koje je izdržavalo lokalno stanovništvo, kao i Dubrovčani, kroz milostinju. Franjevački samostan u Fojnici, kao i drugi u Bosni, važan je kulturni, vjerski i ekonomski centar, čime je Fojnica postala jedno od ključnih mjesta srednjovjekovne Bosne.

DOLAZAK OSMANLIJA

Osmanlije su nakon pada Bosne 1463. godine polako uvodile svoje uređenje. Stanovništvo Fojnice bilo je uglavnom katoličko. S doseljavanjem muslimanskog stanovništva i postupnim prelaskom dijela lokalnog stanovništva na islam, katolička zajednica ostala je prisutna i dominantna tijekom ranog osmanskog razdoblja. Prisutnost katoličke zajednice bila je osigurana izdavanjem Ahdname 1463. godine, dokumenta kojim je sultan Mehmed II. franjevcima jamčio slobodu vjere i zaštitu njihovih prava pod osmanskom upravom. Međutim, kako je vrijeme prolazilo, značaj dokumenta postajao je sve više simboličan. Franjevci su kroz stoljeća nastavili postojati, često kao most između različitih zajednica, temeljeći se na ideji suživota i dijaloga. U Fojnici su, pod osmanskom vlašću, rudnici srebra ostali važan dio gospodarstva. Počele su se graditi džamije kao duhovna i kulturna središta muslimana. S franjevačkim samostanom postale su simboli Fojnice, čineći grad jedinstvenim prostorom suživota različitih kultura i vjera.

FOJNICA U DOBA AUSTRO-UGARSKE VLADAVINE

Kad su 1878. počele kružiti glasine o austrougarskoj okupaciji Bosne i Hercegovine, u Fojnicu su pristizali strani konzularni predstavnici koji su ispitivali

Pisanje povijesti Fojnice bez spominjanja franjevača jednostavno je nemoguće. Oni su kroz stoljeća oblikovali ne samo vjerski, već i društveni, kulturni i gospodarski život ovog kraja. Od osnutka franjevačkog samostana i crkve u srednjem vijeku, franjevci su bili središnja duhovna snaga, ali i predvodnici obrazovanja, kulturnih i humanitarnih aktivnosti

raspoloženje naroda. Iako su predstavnici vlasti pokušavali uvjeriti stanovništvo da prihvati okupaciju bez otpora, pod utjecajem događaja u Sarajevu muslimani su se počeli organizirati za borbu.

Franjevci su, prema zapisima fra Marka Kalamuta, kroničara fojničkog samostana, organizirali katoličke seljake tijekom austrougarske okupacije Bosne i Hercegovine 1878. godine s prilično složenim i kontradiktornim osjećajima. Franjevci su se našli u nezahvalnom položaju, balansirajući između pritiska muslimanskih ustaničkih snaga, koje su prijetile uništenjem katoličkih domova ako ne podrže otpor, i svjesnosti da katolici nisu skloni borbi protiv Austro-Ugarske, koju su doživljavali kao spasitelje. Uz brigu za svoju zajednicu, nastojali su osigurati mir i zaštitu i za muslimansko stanovništvo nakon austrougarske okupacije. Njihov pragmatičan pristup bio je motiviran željom za očuvanjem mira i suživota u zajednici.

snaga zajedništva

DEMOGRAFSKA I GOSPODARSKA STAGNACIJA

Unatoč miru i pravnom poretku koji je uspostavljen, Fojnica je bilježila demografski pad posebno u gradskom području, gdje su se tradicionalne industrije teško nosile s konkurencijom modernih tehnologija. Stanovnici Fojnice, Kreševa i Kiseljaka podnijeli su 1915. godine molbu Zemaljskoj vladi za izgradnju željezničke pruge između Visokog i Fojnice koja bi značajno pridonijela razvoju turizma jer su mnogi liječnici preporučivali Fojnicu kao mjesto za oporavak zbog njezina zdravog položaja. Zemaljska vlada nikad nije reagirala na zahtjev pa je Fojnica ostala izvan glavnih prometnih tokova. Stanovništvo je masovno odlazilo tražiti posao u industrijskim središtima poput Vareša, Zenice i Breze. Poljoprivredna se proizvodnja povećala tijekom austrougarskog razdoblja zahvaljujući primjeni naprednijih tehnika obrade zemlje, dok se stočarstvo značajno razvijalo. Otvaranje pilana i rudnika piritne rude u Bakovićima pružilo je neke mogućnosti za zapošljavanje, no to nije bilo dovoljno da nadoknadi pad industrijske proizvodnje željeza.

KULTURNI, PROSVJETNI I DRUŠTVENI RAZVOJ

Za vrijeme austrougarske vladavine, pismenost u Bosni i Hercegovini bilježila je napredak, ali i dalje je bila privilegij manjine. Prema popisu iz 1910. godine, 11,95 % stanovništva znalo je čitati i pisati, dok je nepismenih bilo 87,84 %. U Fojničkom srezu pismenost je iznosila 7,77 %, uz razlike među konfesijama: katolici 10,48 %, muslimani 2,43 %, pravoslavni 9,20 %. Među djecom i mladima od 7 do 20 godina, nepismenost je iznosila 88,93 %. Nepismenost nije bila samo rezultat strane vladavine, već i opće zaostalosti te nesprenosti roditelja da šalju djecu u školu. Najviše pismenih bilo je u Fojnici, Kreševu i Busovači, među činovnicima i učiteljima. Kulturni i prosvjetni život (1878. - 1918.) razvijao se u dva pravca: kultura pod pokroviteljstvom Zemaljske vlade bila

je elitistička i nedostupna većini domaćeg stanovništva, dok su domaći ljudi osnivali kulturno-prosvjetna, humanitarna i sportska društva. Najvažnija među njima bila su Prosvjeta (1902.), Gajret (1903.) i Napredak (1904.), s ciljem obrazovanja i pomaganja siromašnih učenika i studenata.

U Fojnici su franjevci i lokalni uglednici organizirali hrvatska društva, među kojima se ističe Hrvatsko katoličko prosvjetno društvo Rodoljub osnovano 1906. godine. Ubrzo nakon osnivanja društvo je izgradilo Hrvatski dom, koji je postao središte društvenog života. Podružnica Napretka osnovana je 1907. godine i imala je značajnu ulogu u prikupljanju sredstava za školovanje, a ženska podružnica Napretka osnovana je 1909. godine.

STANOVNIŠTVO FOJNICE

U poratnim godinama nakon Prvog svjetskog rata, Fojnica je bila dom nešto više od 1000 stanovnika, dok je cijeli kotar imao više od 21 000 stanovnika. Stanovništvo je bilo razmješteno u

S dolaskom Osmanlija, u Fojnici su se počele graditi džamije, koje su postale duhovna i kulturna središta muslimanskog stanovništva. Džamije su, zajedno s franjevačkim samostanom, postale simboli Fojnice, čineći grad jedinstvenim prostorom suživota različitih kultura i vjera, gdje su zvuci ezana i crkvenih zvona stoljećima ispunjavali isti prostor, stvarajući jedinstvenu atmosferu višekonfesionalnog života

154 sela i 332 zaseoka, a u čitavom kotaru postojalo je oko 4320 domova. Demografski, stanovništvo nije doživjelo značajnije promjene tijekom međuratnog razdoblja, a tri godine nakon prvog poratnog popisa (1924.), Fojnica je imala 1195 stanovnika. Stvarni rast zabilježen je 1929. godine, kad je Fojnički srez pripao Drinskoj banovini. Broj stanovnika općine Fojnica povećao se na 5323, dok je u srezu bilo 25 146 stanovnika. Zadnja administrativna promjena prije Drugog svjetskog rata došla je 1941. godine osnivanjem Banovine Hrvatske.

INDUSTRIJALIZACIJA I GOSPODARSKI NAPREDAK

Nakon Drugog svjetskog rata, Fojnica je doživjela značajniju ekspanziju zahvaljujući iskorištavanju prirodnih bogatstava. Razdoblje socijalizma donijelo je industrijalizaciju, a drvena, tekstilna i grafička industrija postale su okosnica gospodarskog razvoja općine. Tijekom 1980-ih godina, resursi poput vode i šuma postali su ključni za daljnji gospodarski napredak. Voda je dobila različite funkcije, kao lijek, energent i turistička atrakcija. Fojnica je postala važan centar za lokalno stanovništvo, ali i turističko odredište, a taj status zadržala je i u kasnijim razdobljima.

FOJNICA KAO TURISTIČKO SREDIŠTE - MALI GRAD U OČUVANOJ PRIRODI

Povijest Fojnice odražava bogatstvo prirodnih resursa i strateški značaj koji je ovo mjesto imalo kroz stoljeća. Od srednjovjekovnih rudarskih naselja, preko osmanskog razdoblja, austrougarske vladavine i svih kasnijih vlasti, Fojnica je prolazila razdoblja uspona i stagnacije, no uvijek je ostala važno središte zbog svojih prirodnih bogatstava.

Fojnica u ratu 1992. – 1995.

Prema podacima koje nam je ustupio fra Janko Ljubos iz Franjevačkog samostana Svetog Duha u Fojnici, tijekom rata u Bosni i Hercegovini, u Fojnici je ubijeno i poginulo 142 Hrvata - 121 branitelj i 21 civilna žrtva brutalnih zločina koje su počinili pripadnici Armije BiH.

Stipo Babić, starac od 87 godina ubijen u Lučicama ispred svoje kuće i njegova supruga Anđelka. Luca Barbić, starica, zapaljena i izgorjela u svojoj kući u Polju Ščitovo. Ivo Bošnjak, starac, 82 godine, zaklan u svojoj kući na Gradini. Franjo Jurak, starac, zajedno sa suprugom Martom ubijen u vlastitoj kući u Nadbarama. Slavko Katavić, starac, zaklan u svojoj kući u Nadbarama... i tako dalje i tako gore, 21 osoba, prisjeća se fra Ljubos nekih od žrtava. Posebno je upamćeno ubojstvo dvojice fratara, rođenih Fojničana, gvardijana fra Nikice Miličevića i vikara fra Leona Migića, koji su strijeljani 13. studenog 1993. usred samostana, u po bijela dana, kako to bilježi fra Ljubos, dodajući kako se takvo što nije dogodilo nikad u povijesti Fojnice i više od 650 godina postojanja Franjevačkog samostana, pa ni u vrijeme Osmanlija.

Mnogi protjerani Hrvati poslije rata vratili su se svojim kućama, njih više od 4500, no ubrzo su počeli napuštati svoja ognjišta u potrazi za boljim životom. Raselili su se po cijelom svijetu, a danas u općini Fojnica živi 1830 Hrvata.

snaga zajedništva

Razvoj termalnih voda temelj je današnjeg turizma pa je Fojnica danas turističko središte, posebno zahvaljujući franjevačkom samostanu i ljekovitim svojstvima svojih termalnih izvora, poput onih u lječilištu Reumal. Očuvana priroda, planinski pašnjaci i rijeke pružaju dodatne mogućnosti za razvoj ekoturizma i održive poljoprivrede. Izazovi kao što su tranzitna izolacija i demografski pad jasno ukazuju na potrebu za daljnjim ulaganjima u infrastrukturu i obrazovanje, kako bi se stvorili uvjeti za zadržavanje mladih i poticanje poduzetništva. Vizija Fojnice kao *malog grada u očuvanoj prirodi* temelji se na sinergiji turizma, industrije i očuvanja okoliša te nudi smjer prema kojem se Fojnica treba kretati gradeći temelje na bogatoj povijesti, dok istodobno odgovara na suvremene izazove i prilike koje donose globalne promjene i ekonomske prilike.

Izvori:

- Arhiv Bosne i Hercegovine (ABH), kutija 5., br. 11., *Kulturna i nacionalna društva 1929. - 1941.*
- Arhiv franjevačkog samostana Fojnica (AFSF), kutija 17, X. skupina Chronologija, *Dnevnik fra Marka Kalamuta 1875. - 1887. godine II.* Neobjavljen izvor.
- AFSF, Kutija 1. *Austro-Ugarski period*, bb., Zamolba za izgradnju željeznice u Fojnici 1915. godine.

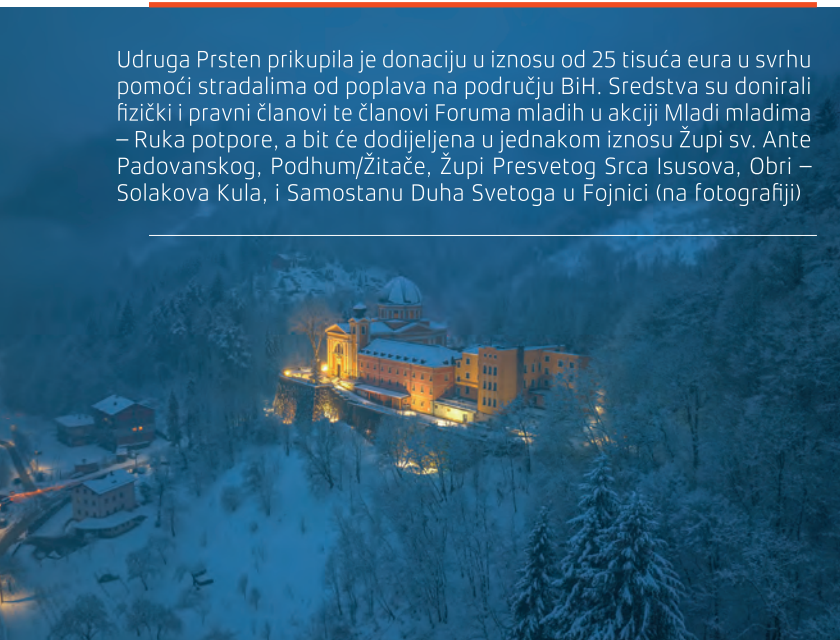
Literatura:

- *Fojnica kroz vijekove*, Skupština opštine Fojnica, Savjet za pripremu i izdavanje monografije i SOUR "Veselin Masteša", Fojnica – Sarajevo, 1987.

Web-izvori:

- <https://www.fojnica.ba/v3/profil/historija> [11. 9. 2024.]

Udruga Prsten prikupila je donaciju u iznosu od 25 tisuća eura u svrhu pomoći stradalima od poplava na području BiH. Sredstva su donirali fizički i pravni članovi te članovi Foruma mladih u akciji Mladi mladima – Ruka potpore, a bit će dodijeljena u jednakom iznosu Župi sv. Ante Padovanskog, Podhum/Žitače, Župi Presvetog Srca Isusova, Obri – Solakova Kula, i Samostanu Duha Svetoga u Fojnici (na fotografiji)

Poplave u Fojnici – PRSTEN U AKCIJI

U noći 3. listopada 2024. godine u Fojnici je grmilo i sijevalo. I kiša je padala. Ništa neobično. Kišu smo jako priželjkivali jer ljeta je bilo sušno, vodovodni spremnici bili su poluprazni... Ujutro je nestalo struje, internet nije radio, tv-a nije bilo... i opet ništa posebno. Fojnica je izgledala uobičajeno, rijeka Dragača bila je bistra, sa strane Prokoškog jezera ništa posebno. Oko podnevnih sati počele su stizati vijesti da je poplavljeno naše naselje Alaupovka. Odmah smo pošli pogledati: bilo je strašno!

Tako fra Janko Ljubos opisuje dan kad je Fojnicu i okolicu pogodila poplava dotad neviđenih razmjera na tom području, a uz apokaliptične prizore svjedočio je i golemom strahu ljudi: *Vidio sam velik strah u očima i jedno veliko pitanje: što je ovo, što se događa, zar je ovo moguće... pa ovo nikad nismo vidjeli, je li ovo neka kazna. Vidim, ljudi su počeli ispit savjesti... Pojedina mjesta bila su neprepoznatljiva, ljudi zatečeni, prizori nezamislivi...*

Noć je i svi su zatečeni na spavanju. Nestalo je struje, nestalo telefona, huka i buka budila je ljude i povlačili su se na kat. U jednoj kući, imaju kat, ali stube ne vode kroz kuću nego su izvana. Izlazna vrata bila su zaglavljena nanosnim kamenjem, cijela se obitelj popela na kuhinjski stol, voda vidljivo raste, oni su zarobljeni i ne znaju kad će svanuti, ne znaju znade li itko za njih, ne znaju ništa, a voda raste... Spasili su se.

No, spasa nije bilo za sve ugrožene mještane, izgubljena su tri života u Fojnici, nenadoknativo...

Procjena štete je nemoguća. Kako procijeniti štetu od straha?! – pita se fra Ljubos i dodaje: Brzo su se pojavili volonteri, voda za piće, hrana, teška mehanizacija..., a još brže nepovjerenje, ogovaranje, zavidnost, sumnje..., a ima i razloga: gdje su završile silne donacije u poplavama u Bosni prije samo nekoliko godina?!

Udruga Hrvata BiH Prsten i u ovoj je nevolji pokazala veliko srce te je u svrhu pomoći ljudima na poplavljenim područjima pokrenuto nekoliko akcija s ciljem prikupljanja sredstava koja su raspodijeljena trima župama na tom području..

PAXPRO
SOLARNE ELEKTRANE

PAXPRO
SOLARNE ELEKTRANE

POSEBAN POPUST ZA ČLANOVE
UDRUGE PRSTEN

BEST BUY
SOLARNA OPREMA

solar edge

Triasolar

SMA

HUAWEI

www.paxpro.hr
www.solarna-oprema.com
info@paxpro.hr

JOŠ JEDAN USPJEH NA PONOS PRSTENA

Foto: Silvano Ježina

Riječka neurologinja i članica Prstena Vladimira Vuletić postala je počasna članica prestižne Američke neurološke akademije

U društvo najcjenjenijih stručnjaka u svijetu s područja neuroznanosti primljena je predstojnica Klinike za neurologiju KBC-a Rijeka izv. prof. dr. Vladimira Vuletić, dr. med., dugogodišnja članica Udruge Prsten, a odnedavno i počasna članica Američke neurološke akademije (Fellow of American Academy of Neurology - FAAN). Počasni član AAN-a najviša je i najcjenjenija titula koja se dodjeljuje neurolozima, neuroznanstvenicima i istraživačima s iznimno visokim postignućima u nastavi, kliničkoj praksi i istraživanju, a prof. Vuletić primljena je zbog posebnih dostignuća u neuroznanosti, kliničkoj praksi, edukaciji i javnozdravstvenom radu te ostalim akademskim postignućima. Vladimira Vuletić završila je Medicinski fakultet u Zagrebu, a potom je radila u Općoj bolnici "Dr. Josip Benčević" u Slavonskom Brodu, KB-u "Sestre milosrdnice" i KB-u "Dubrava" u Zagrebu. Od 2016. predstojnica je Klini-

ke za neurologiju KBC-a Rijeke, pročelnica je i Katedre za neurologiju Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci te ima zvanje i subspecijalistice za neurodegenerativne bolesti.

Usavršavala se na više svjetskih eminentnih sveučilišta, sudjelovala na brojnim nacionalnim i međunarodnim kongresima. Autorica je i koautorica mnogih znanstvenih članaka i knjiga, voditeljica nacionalnih, europskih i međunarodnih znanstvenih projekata, organizatorica stručnih skupova te članica brojnih nacionalnih i međunarodnih udruga i društava. Osnovala je i vodi Referentni centar Ministarstva zdravstva za prijem proceduralnu pripremu i poslijeproceduralno liječenje i rehabilitaciju farmakorezistentnih bolesti pokreta invazivnim metodama, a ujedno je predsjednica Udruge Parkinson i mi, koju je pridružila Europskoj udruzi za Parkinsonovu bolest i osnovala mnoge podružnice u RH.

Fiksna kamata za dinamičan život

4,95%

HPB gotovinski nenamjenski kredit

Fiksna kamatna stopa za cijeli rok otplate kredita

- Kamatna stopa već od 4,95 % godišnja, fiksna - uz policu osiguranja otplate kredita (EKS 5,96 %)*
- Iznosi od 1.500 EUR do 40.000 EUR
- Rok otplate od 24 do 120 mjeseci

*Za kredit u iznosu od 15.000 EUR, fiksnu kamatnu stopu od 4,95 %, rok otplate od 10 godina (120 mjeseci), otplatu u anuitetima, uz jednokratni trošak police osiguranja otplate kredita u iznosu od 3,90 % od iznosa kredita (585,00 EUR) te pretpostavku isplate kredita 1. 1. i plaćanje interkalarne kamate 1. 2. (61,88 EUR), efektivna kamatna stopa iznosi 5,96 %. Mjesečni anuitet iznosi 158,73 EUR. Kamata za razdoblje otplate kredita iznosi 4.047,82 EUR, a ukupan iznos koji klijent treba platiti je 19.694,70 EUR.

M MARTIN ALBUS

GOLD

Martin Albus liker od lješnjaka, osvojio je prestižnu IZVANREDNU ZLATNU MEDALJU na svjetskom natjecanju IWSC u Londonu! Naš liker je proglašen najboljim u svijetu, sa maksimalnih 99 bodova! Ova zlatna medalja nije samo priznanje našeg napornog rada i strasti prema stvaranju vrhunskih proizvoda, već i dodatna motivacija za buduća postignuća.

99 POINTS

www.martinalbus.hr